DET HÄR ÄR BOTKYRKA

BOTKYRKA KOMMUN

Samrådsredogörelse

Översiktsplan 2050

Botkyrka kommun, 147 41 TUMBA | Hans Stahles väg 13 | 08-530 610 00 | www.botkyrka.se | Org.nr 212000-2882 | Bankgiro 624-1061

Innehållsförteckning

Sammanfattning 3

Inledning 7

Bakgrund 7

Samrådets genomförande 8

Redovisning av yttranden 9

Inkomna yttranden 9

Yttrande från Länsstyrelsen Stockholms län 10

Yttranden från statliga och regionala myndigheter 21

Yttrande från kommuner 30

Yttranden från politiska partier 36

Yttranden från kommunala nämnder och råd 43

Yttranden från kommunala företag och förbund 54

Yttranden från föreningar, organisationer och privata företag 62

Yttranden från privatpersoner på geografiska platser 86

Yttranden från privatpersoner på översiktsplanens textdelar 100

Yttrande om översiktsplanens form och funktion 109

Förändringar av översiktsplanen efter samrådet 111

Utvecklingsinriktning 111

Mark- och vattenanvändningskartan 112

Tematiska inriktningar 114

Hänsyn 127

Redaktionella ändringar och förtydliganden 127

Sammanfattning

Samrådsredogörelsen beskriver resultatet av samrådet för Botkyrka kommuns nya översiktsplan 2050. Enligt plan- och bygglagen ska redogörelsen sammanställa inkomna synpunkter och redovisa kommunens bedömningar samt vilka ändringar som gjorts i planförslaget.

Arbetet med översiktsplanen startade 2023 och föregicks av omfattande medborgardialoger. Under 2023–2024 togs politiska mål och inriktningar fram, som sedan omsattes till ställningstaganden inom olika teman i planförslaget, såsom bostadsutveckling, gestaltning, mobilitet, beredskap och hälsa. Planen innehåller även en utvecklingsinriktning samt kartor för mark- och vattenanvändning samt hänsynsfrågor.

Samrådet genomfördes 9 september–9 november 2025. Planförslaget fanns tillgängligt på kommunens webb och i medborgarkontor, och kommunen höll öppna möten samt riktade dialoger. Samråd hölls även internt med nämnder och kommunala bolag. Totalt inkom 332 yttranden från myndigheter, kommuner, organisationer, företag och privatpersoner. Samtliga yttranden har sammanställts och bemötts av ansvariga tjänstepersoner.

Sammanfattning av inkomna synpunkter

Här sammanfattas de mest återkommande synpunkterna från myndigheter, organisationer, föreningar och privatpersoner. Därefter följer en kort sammanfattning på de större ändringar som gjorts i planhandlingen inför granskning.

- **Behov av tydligare hantering och redovisning av riksintressen**

Flera aktörer efterfrågar bättre analyser av påverkan på kulturmiljö, totalförsvar, vattenskydd och kraftledningar, tydligare kartor och ställningstaganden, omtanke om kumulativa effekter och mellankommunal samordning, att kulturhistoriska miljöer som Hallunda gård, Lill-Tumba, Sibble, Draget och Hamradalen värnas.

- **Bostadsutvecklingen upplevs som för omfattande eller felplacerad**

Återkommande synpunkter är att föreslagen ny bebyggelse överstiger regionalt bostadsbehov (RUFS), för mycket bebyggelse föreslås i natur-, kultur- och riskområden, flerfamiljshus inte alltid anses lämpliga i

exempelvis Vårsta, Grödinge och landsbygdsområden, förtätning måste ta större hänsyn till lokal identitet, social hållbarhet och servicebehov.

- **Oro för exploatering av natur, rekreationsområden och ekologiska samband**

Ett mycket starkt återkommande tema är motstånd mot att bebygga skogar, åsar och rekreationsområden (till exempel Tullinge skog, Eriksbergsåsen, Draget, Hamra grop, Kassmyraåsen, Slagsta strand, Grödingevallen), värnandet av biologisk mångfald, vardagsnära natur och ekologiska spridningssamband, krav på tydligare skydd i kartor och ställningstaganden.

- **Skydd av vatten, grundvatten och dricksvattenresurser**

Ett av de mest återkommande bekymren gäller risker för föroreningar i vattenskyddsområden (Tullinge, Pålamalm, Draget med flera), PFAS, förorenad mark och brist på reningskrav, behov av att inte bebygga infiltrationsytor och känsliga sjö- och grundvattenområden, tydligare redovisning av vattenskyddsområden och samverkan med andra kommuner.

- **Trafik, framkomlighet och bristande trafiksäkerhet**

Aktörer pekar brett på problem med tung trafik på väg 225, 569 och 570, osäkra gång- och cykelmiljöer, särskilt på landsbygden, bristande kollektivtrafik i Tullinge, Riksten, Grödinge och Sibble, behov av fler pendlarparkeringar och bättre kollektivtrafikförbindelser, att ökad bebyggelse kräver infrastrukturlösningar som saknas.

- **Masshantering och stenkrossverksamhet skapar osäkerhet och kritik**

Synpunkterna återkommer kring oklar framtid för Kassmyra, Hanvedsmossen och Hummeltorp, risk för föroreningar, ansvar för sanering och påverkan på dricksvatten, att kommunen både betonar behov av cirkulär masshantering men samtidigt planerar att avveckla centrala anläggningar, bristande regional konsekvensanalys av masshanteringskapacitet.

- **Jordbruksmarkens skydd måste stärkas**

Återkommande invändningar är att brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk i onödan, risker för långsiktig livsmedelsförsörjning och lokal beredskap, för svaga motiveringar till varför jordbruksmark ska exploateras, önskemål om tydligare analyser och kartor över jordbruksmarkens framtid.

- **Brister i klimatanpassnings- och riskhantering**

Många efterfrågar tydligare redovisning av riskområden för översvämning, ras, skred, erosion, bindande riktlinjer för grundläggningsnivåer, att bebyggelse inte läggs i riskområden (ex. Slagsta, Hamra, Tullinge lanthem), bättre kartmaterial och konkreta krav i efterföljande planering.

- **Behov av bättre kvalitet, tillgänglighet och pedagogik i planhandlingarna**

Återkommande kritik gäller den digitala planens svårighetsgrad och otydliga kartor, brist på pappershandlingar och lättlästa sammanfattningar, att samrådsinformationen nått för få, behov av förbättrad struktur, tydligare begrepp, bättre kartlager och lättare navigering.

- **Betydelsen av kulturmiljöer, lokal identitet och social hållbarhet**

Flera lyfter att unika lokala identiteter (Alby, Hallunda, Sibble, Tullinge, Grödinge) riskeras, att kulturmiljöer behöver tydligare skydd och kartstöd, att sociala värden, trygghet, barns behov och mötesplatser måste prioriteras, att centrumområden bör utvecklas före nya exploateringar.

Förändringar i översiktsplanen efter samråd

Planhandlingen har genomgått en större del förändringar inför granskning. Efter samrådet har översiktsplanen reviderats på flera punkter utifrån inkomna yttranden, nya utredningar och interna ställningstaganden. Förändringarna omfattar utvecklingsinriktningen, mark- och vattenanvändningskartan, tematiska inriktningar, hänsynskartan samt redaktionella förtydliganden.

I utvecklingsinriktningen läggs större fokus på småskalighet, trygghet och attraktivitet. Begreppet Norra Botkyrka tas bort och varje kommundel beskrivs mer specifikt. Tumbas roll som kommundelscentrum tydliggörs. Slagsta tas bort som stadsutvecklingsläge, medan Riksten tillkommer som befintlig tätort. Landsbygdsutvecklingen breddas: komplettering att nära bebyggelse och enstaka nya etableringar möjliggörs. Förtydligade beskrivningar av funktion och utvecklingsriktning för olika kommunikationsstråk. Kompletterande utvecklingsstråk dras om för att bättre knyta samman Kagghamra och Sibble. Regional grönstruktur anpassas tydligare till RUFS 2050.

I mark- och vattenanvändningskartan tas föreslag om typologier bort för i redan bebyggda områden. Fokus läggs i stället på önskade stadsbyggnadskvaliteter. Revideringar görs inom markanvändningstyperna *Mångfunktionell bebyggelse, ändrad*, *Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad, Mångfunktionell bebyggelse, centrum, Utredningsområde, Transportinfrastruktur, Verksamheter* och *Natur och friluftsliv* där en del områden tagits bort och andra ändrats i sin utsträckning.

Avsnittet om tematiska inriktningar får en ny kapitelstruktur. Flera kapitel byter namn men behåller i stort sitt innehåll. Nya teman förtydligar kopplingen till gestaltad livsmiljö, teknik, mobilitet och natur. Viktiga sakliga förändringar med flera nya och reviderade ställningstaganden införs, bland annat rörande markstabilitet, masshantering, VA-försörjning, gestaltad livsmiljö, översvämning och klimat, buller, riskfyllda verksamheter, energiförsörjning och skyddad natur.

Hänsynskartan får ny flik för klimatrelaterade risker. Ekologiska spridningssamband visualiseras tydligare. Kartlagret *Jordbruksmark* visar nu alla värdekategorier. I övrigt görs förtydliganden i HAJK-kartan gällande kartobjekt, infoklick och struktur. Textavsnitt har omarbetats för ökad tydlighet och tillgänglighet. Flera kartobjekt har justerats i avgränsning, namn eller markanvändning.

Inledning

Denna samrådsredogörelse avser Botkyrka kommuns förslag till ny översiktsplan 2050 och ingår som bilaga till granskningsversionen av översiktsplanen. Syftet med redogörelsen är att beskriva hur samrådet har genomförts, redovisa inkomna synpunkter samt visa vilka förändringar av planförslaget som samrådet har föranlett.

Enligt 3 kap. 11 § plan- och bygglagen (2010:900) ska en kommun redovisa resultatet av samrådet i en samrådsredogörelse som också ska innehålla de förslag till ändring som framförda synpunkter har gett anledning till. Det innebär att samrådsredogörelsen ska innehålla en sammanställning av de synpunkter som har kommit in under samrådet samt en redovisning av kommunens förslag till ändringar till granskningshandlingen. Samrådsredogörelsen ger insyn i hur kommunen har resonerat i översiktsplanearbetet och tydliggör vilka synpunkter som har beaktats respektive inte kunnat tillgodoses.

Samtliga yttranden som har inkommit under samrådstiden har lästs och hanterats av ansvariga tjänstepersoner inom kommunen. Synpunkterna redovisas i sammanfattad form tillsammans med kommunens samlade bedömning och ställningstagande.

Bakgrund

Kommunfullmäktige gav i oktober 2022 kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att ta fram ett förslag till en ny översiktsplan för Botkyrka kommun. Arbetet med att ta fram en ny översiktsplan påbörjades under våren 2023 med en kommunövergripande medborgardialog som gav möjlighet till delaktighet genom synpunkter och inspel på det kommande översiktsplanarbetet. I dialogen ingick en digital enkät, samrådsträffar i alla kommundelar men även riktade dialogmöten.

Under hösten 2023 arbetades mål och inriktningar fram, där resultaten från medborgardialogen blev ett viktigt underlag. Mål och inriktning beslutades av kommunfullmäktige i juni 2024. I framtagandet av planförslaget har mål och inriktningar omsatts till ställningstaganden kring olika teman så som gestaltad livsmiljö, bostadsutveckling, beredskap, hälsa och säkerhet samt mobilitet och infrastruktur. Dessutom innehåller översiktsplanen en utvecklingsinriktning, mark- och vattenanvändningskarta och hänsynskarta.

Samrådets genomförande

Botkyrkas kommuns förslag till ny översiktsplanen var ute på samråd mellan den 9 september och 9 november, 2025. Under samrådet fanns översiktsplanen tillgänglig via kommunens hemsida och den ställdes ut på medborgarkontoren. Två öppna samrådsmöten ägde rum och en del riktade dialogforum mot vissa målgrupper. Kommunen informerade brett om samrådet och möjligheterna att delta, komma med inspel och ha synpunkter.

Parallellt med samrådet med allmänheten genomfördes samråd internt inom kommunen. Möten hölls med kommunala bolag och förslaget till ny översiktsplan presenterades genom dragningar i alla kommunala nämnder. Synpunkter har kunnat lämnas via webbformulär, kommunens hemsida samt e-post och vanlig post. Under samrådet lämnades drygt 330 yttranden bland annat från statliga och regionala myndigheter, grannkommuner, organisationer, föreningar och privatpersoner.

Denna samrådsredogörelse är en sammanfattning av alla yttranden och kommunens svar och hantering av dessa. Samtliga yttrandena finns i sin helhet att läsa i kommunens diarium. De redovisas här som sammanfattningar följt av kommunens svar.

Redovisning av yttranden

I detta kapitel redovisas inkomna yttranden från dels myndigheter, kommuner, företag, föreningar och andra organisationer, dels från privatpersoner, uppdelat på geografisk plats och tema.

Respektive yttrande redovisas i sammanfattad form men finns i sin helhet i kommunen diarium. Inkomna synpunkter från privatpersoner redovisas per geografisk plats eller tematiskt område och är ofta sammanfattningar från flera olika synpunktslämnare.

Inkomna yttranden

Under samrådet inkom totalt 332 yttranden fördelade enligt tabellen nedan.

INKOMMA YTTRANDE	ANTAL INKOMNA
Statliga och regionala myndigheter	12
Kommuner	5
Politiska partier	3
Företag, organisationer och föreningar	20
Privatpersoner	278
Summa	**332**

Instanser som avstår från att yttra sig

Följande myndigheter har meddelat att de avstår från att lämna synpunkter:

- Sveriges kommuner och regioner (SKR)
- Jordbruksverket
- Lantmäteriet
- Havs- och vattenmyndigheten
- Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt
- Polisen
- Myndigheten för civilt försvar (tidigare Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) som yttrar sig genom länsstyrelsen.

Yttrande från Länsstyrelsen Stockholms län

Länsstyrelsen bedömer att översiktsplanen i stort är väl genomarbetad och innehåller tydliga ställningstaganden. Samtidigt identifieras flera områden där planen behöver förtydligas eller omarbetas för att säkerställa att statliga och mellankommunala intressen tillgodoses.

Bostadsutveckling

Länsstyrelsen påpekar att möjlighet till bostadsutveckling som översiktsplanen föreslår överstiger det prognostiserade behovet som framgår av Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka bedömer att översiktsplanen behöver peka ut fler områden än behovet enligt befolkningsprognosen för att skapa planberedskap och ge kommunen möjlighet att styra bostadsproduktionen enligt behov och efterfrågan. Översiktsplanen behöver dessutom ta höjd för förändrade marknadsförutsättningar och risker kopplade till planering och genomförande.

Riksintressen

När det gäller riksintressen enligt miljöbalken bedömer Länsstyrelsen att kommunen i grunden har förutsättningar att tillgodose riksintresset för kulturmiljövården. Däremot saknas tillräckliga analyser av hur föreslagen bebyggelse inom och i anslutning till riksintresseområden påverkar de utpekade värdena. Detta gäller särskilt områden som Lilla-Tumba och Sibble. Länsstyrelsen betonar att även åtgärder utanför den geografiska avgränsningen kan orsaka påtaglig skada om de påverkar landskapsbilden eller kulturmiljöns läsbarhet. Kommunen bör även analysera kumulativa effekter samt beakta att Bornsjöns riksintresse sträcker sig in i Salems kommun, vilket aktualiserar mellankommunal samordning.

Avseende riksintresse för totalförsvarets anläggningar motsätter sig både Myndigheten för civilt försvar och Svenska kraftnät kommunens önskemål om att begränsa eller markförlägga kraftledningar. Länsstyrelsen anser att kommunens föreslagna markanvändning kan försvåra tillkomsten och nyttjandet av dessa anläggningar och måste anpassas till riksintresset.

I den södra delen av kommunen gäller särskilda hushållningsbestämmelser för kust- och skärgårdsområden. Utveckling inom Näslandet kräver särskild

hänsyn till natur- och kulturvärden samt friluftsliv. Översiktsplanen behöver redovisa kulturvärden mer samlat och tydligt inom dessa områden.

KOMMUNENS SVAR

Ställningstagandena under respektive riksintresse för kulturmiljövården har kompletterats så att varje område som direkt eller indirekt påverkar riksintressets värden redovisas för sig. Av ställningstagandet framgår bedömning av hur översiktsplanen påverkar riksintressets värden. Botkyrka har reviderat det föreslagna området Lill-Tumba och gjort de mindre för att minimera eventuell påverkan på riksintresset för kulturmiljövården. Även det föreslagna området Sibble-väster han gjorts mindre för att minimera eventuell påverkan på riksintresset för kulturmiljövården

Gällande riksintresse för kulturmiljövården är kommunen medveten om att både åtgärder inom och utanför riksintresset behöver bedömas. Kommunens synpunkter på avgränsningen kvarstår dock. Ställningstagandena under respektive riksintresse har också kompletterats med en bedömning av den kumulativa effekten översiktsplanen har på riksintressets värden. Angående eventuell påverkan på riksintresset inom Salems kommun anger översiktsplanen markanvändningen *Natur/friluftsliv* längs gränsen mot Salem. På så vis skyddas Salems del av riksintresset mot åtgärder inom Botkyrka kommun som skulle kunna ha påverkan.

Kommunen har för avsikt att respektera de riksintressanta kraftledningarnas utmed väg 258 förbi Alby och Eriksberg men ser samtidigt att det i stadsplaneringen är möjligt att utveckla i området för riksintresset utan att inkräkta på dess värden. Skrivningarna i översiktsplanen kommer därför kvarstå. Kommunen förtydligar att riksintressets värden ska bevakas genom ställningstaganden för respektive kartobjekt som ligger i anslutning till berörda kraftledningar.

Gällande kursområdet och skärgården noteras synpunkterna men föranleder ingen ändring av översiktsplanen. Kommunen bedömer att tillräcklig vägledning för den efterföljande planeringen finns i kapitel *Riksintressen* samt i kommunens planeringsunderlag avseende värdefulla kulturmiljöer.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Kommunens ambitioner för miljökvalitetsnormer för vatten bedöms som höga och rimliga. Dock behöver särskilt fokus läggas på vattenförekomster med sämre än god status. Flera vattenförekomster delas med

grannkommuner, vilket ställer krav på mellankommunal samordning. Översiktsplanen bör tydligare redovisa sådant samarbete.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka noterar synpunkten om att ta hänsyn till miljökvalitetsnormer för vatten i den fortsatta planeringen. Frågan om hur samarbete bedrivs med andra kommuner gällande eventuella åtgärder för vattenförekomster är en fråga för Vattenplanens åtgärdsplan men planhandlingen har kompletterats med ett ställningstagande att arbete med förbättrad vattenkvalitet behöver ske över kommungränserna och i samverkan med exempelvis Stockholm Vatten och Avfall och Trafikverket.

Regional grönstruktur

Planen redovisar inte fullt ut hur kommunen förhåller sig till alla delar av den regionala grönstrukturen enligt den Regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen 2050 (RUFS 2050). Kommunen bör tydligare beskriva hur olika delar av grönstrukturen – exempelvis gröna kilar och svaga samband – påverkas av föreslagen bebyggelse. Länsstyrelsen ser risk för att exploatering inom gröna kilar successivt försvagar deras funktion och efterfrågar analyser av konsekvenser samt eventuella kompensationsåtgärder. Målkonflikter mellan sammanhållen bebyggelse och bevarad grönstruktur bör också belysas.

Länsstyrelsen anser även att det av översiktsplanen behöver framgå hur kommunen bedömer att ett genomförande av översiktsplanen påverkar grönstrukturen hos grannkommuner som också omfattas av de gröna kilarna i regionen.

KOMMUNENS SVAR

Kommunen har inkluderat grönstruktur från RUFS 2050 i översiktsplanens hänsynskarta. Där utbyggnadsområden sammanfaller med utpekad grönstruktur i RUFS 2050 framgår av kommunens interna PM Bebyggelseutveckling samt vägledning för respektive objekt. I Botkyrkas norra delar förhåller sig planförslaget väl till de gröna kilarna. I södra delarna är de gröna kilarna och gröna värdekärnorna från RUFS 2050 mycket yvigt avgränsade och omfattar även befintlig bebyggelse i bland annat orterna Sibble, Kagghamra och Rosenhill. Enligt kommunens utvecklingsinriktning ska dessa orter utvecklas och utbyggnadsområden är utpekade i direkt anslutning till befintlig bebyggelse som i vissa fall sammanfaller med utpekanden i RUFS:en.

Kommunen bedömer dock att de värden som de gröna kilarna och värdekärnorna representerar inte påverkas negativt av översiktsplanens utpekade bebyggelse och att markanvändningskartans kategori *Natur/friluftsliv* utgör en precisering av den gröna kilens värdekärna. Det är dessutom svårt för kommunen att utveckla i de gröna kilarna eftersom kommunen inte äger någon mark i de aktuella områdena. Kommunen verkar för att det inte utvecklas bebyggelse eller andra åtgärder som försvagar gröna kilar på gränsen mot Haninge genom att ha avsatt områden som *Natur/friluftsliv* i markanvändningskartan.

Botkyrka bedömer vidare att översiktsplanen är tydlig i vilka stråk som är viktiga att stärka dels i inriktningen för transportinfrastrukturen, dels i beskrivningar kring respektive kommundel. Kommunen är medveten om att målkonflikter kan uppstå men menar att det är svårt att identifiera dessa, föra en rimlig analys och presentera inom ramen för översiktsplanen. Kommunen bedömer att analysen av hur Botkyrkas planering påverkar grönstrukturen ur ett systemperspektiv inte är möjlig att genomföra för kommunen. Detta skulle kräva ett stort omfång där samtliga berörda kommuner och Region Stockholm blandas in. Botkyrka bedömer dock att planhandlingen inte innebär den negativa påverkan som påtalas i yttrandet. Planen föreslår *Natur/friluftsliv* i gränsen mot Salem i norra delen av kommunen och i sydöst mot Haninge. Botkyrka har heller inte markerat några utbyggnadsområden eller annat som gränsar mot kommungränser där RUFS:en anger gröna kilar.

Hälsa, säkerhet och risker

Kommunen har cirka 400 potentiellt förorenade områden. Länsstyrelsen anser att dessa bör redovisas tydligare i kartmaterialet, särskilt där de kan påverka grundvatten eller vattenskyddsområden. Utveckling vid Tullinge vattenverk avråds innan förorenat grundvatten, inklusive PFAS, har efterbehandlats.

Risker för översvämning, ras, skred och erosion behöver redovisas mer konsekvent i planens hänsynskartor. Länsstyrelsen rekommenderar att planering utgår från ett 100-årsregn med klimatfaktor 1,4 och att risker beaktas även utanför identifierade riskområden. Även transporter av farligt gods och närhet till Sevesoverksamheter, såsom Himmerfjärdsverket och Heidelberg Materials, kräver tydligare redovisning och riskavstånd i planen.

KOMMUNENS SVAR

Gällande förorenade områden innehåller hänsynskartan endast förhållanden av väsentlig betydelse till vilka det finns kommunala ställningstaganden. Alla faktaunderlag finns tillgängliga för kommunens efterföljande planering och lovgivning i kommunens interna kartportal, där de hålls löpande uppdaterade. Gällande föroreningar nära vatten har texten i vägledningen förtydligats för att återge kommunens arbetssätt. På många av de platser som kommunen i översiktsplanen föreslår exploatering kan föroreningar förekomma, speciellt inom den befintliga bebyggelsemiljön. I de områden där kommunen antar att föroreningarna kan få en mycket stor påverkan på projektet omnämns detta i vägledningen till objektet.

Gällande utveckling av Hamra grustag har en upplysning om samordning med efterbehandlingsåtgärder för PFAS skrivit in i vägledningen för utbredningsområdet. Botkyrka noterar synpunkten om enskilda avlopp men vill informera om att områden med enskilda avlopp och förorenade områden generellt sett inte sammanfaller inom kommunen. Gällande risk för översvämning, ras, skred och erosion har objektsvägledningarna i markanvändningskartan uppdaterats med denna information. Kartlager kring detta har dessutom lagts till i hänsynskarta.

Gällande synpunkten avseende markstabilitet har kommunen förtydligat dessa ställningstaganden. Vägavsnittet KP Arnoldssons väg läggs till inom transportled för farligt gods. Tillägg görs även för att förtydliga hur Sevesoanläggningar inom kommunen kan påverka hur transporterna av farligt gods färdas.

Buller och miljö

Kommunen anger en ambition om högst 55 dBA vid bostadsfasad, vilket är positivt, men bör tydligare kopplas till gällande förordning om trafikbuller. Planen bör även kompletteras med vägledning om vibrationer, stomljud och lågfrekvent buller. Hänsyn till tysta områden bör redovisas.

KOMMUNENS SVAR

Översiktsplanen förtydligas gällande synpunkten kring förordningen om trafikbuller, hänsyn till vibrationer vid framför allt spåranläggningar samt att den senaste bullerkartingen ska användas i efterkommande planering. Kommunen känner till Boverkets allmänna råd om omgivningsbuller. Avsnitt om tysta områden läggs till i planhandlingen.

Natur- och kulturmiljö

Länsstyrelsen påminner om skadelindringshierarkin, där negativ påverkan i första hand ska undvikas före kompensation. Kommunen bör tydliggöra vilken särskild hänsyn som krävs i ekologiskt känsliga områden. Kulturmiljöperspektivet kan integreras tydligare i hållbarhetsarbetet och skydd enligt kulturmiljölagen bör framgå mer explicit.

KOMMUNENS SVAR

Skadelindringshiearkin har förtydligats i planhandlingen. Synpunkten om att ställningstaganden kring ekologisk känsliga områden behöver beskrivas tydligare noteras men föranleder ingen ändring. Synpunkten om att lyfta kulturmiljöfrågan i målbilden är noterad men kommunen bedömer att detta kan leda till att även många andra frågor behöver lyfts i så fall varför inga ändringar görs.

Informationen att Sturehov och Tumba bruk är byggnadsminnen skrivs in i planhandlingen. Synpunkten om att förtydliga de utpekade värdefulla kulturmiljöerna även är skyddade i kulturmiljölagen är noterad men inga ändringar görs. Kommunen förtydligar ställningstagande kring utredningar och tillstånd för fornlämningsområden.

Strandskydd

Strandskyddets syften – både biologiska värden och allmänhetens tillgång – bör redovisas tydligare. Förslag om bebyggelse inom strandskyddade områden kräver särskilda skäl och intresseavvägning i detaljplan.

Kommunens utredningar om jordbruksmark är gedigna, men Länsstyrelsen bedömer att kraven i miljöbalken inte fullt ut uppfylls när det gäller att visa att alternativ lokalisering saknas för att tillgodose väsentliga samhällsintressen.

KOMMUNEN SVAR

Tillägg görs i planhandlingen enligt synpunkt om strandskyddets syfte. Kommunen är medveten om att utbyggnadsområdet Vårsta-Sjövreten omfattar strandskyddat område. Detta blir en viktig del av den efterföljande prövningen. Kommunen har valt att lägga till nya utredningsområden vid Lindhov-Vretarna och Malmsjö och känner till att strandskyddet är ett faktum att förhålla sig till i prövningen av dessa områden.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Kommunen bör uppmärksamma de vattenförekomster som idag är klassificerade som preliminära vattenförekomster men som senast i december 2027 kommer att klassificeras som Länsstyrelsen Stockholm vattenförekomster och kopplas till miljökvalitetsnormer.

KOMMUNENS SVAR

Synpunkten noteras men inga ändringar görs.

Sevesoverksamheter

Kommunen uppmanas att införa en egen rubrik om Sevesoverksamheter i avsnittet om riskfyllda verksamheter eftersom dessa styrs av särskild lagstiftning och kräver prövning i detaljplan. Översiktsplanen bör tydliggöra att lämpliga skyddsavstånd måste upprätthållas mellan Sevesoverksamheter och bebyggelse. Översiktsplanen nämner verksamheterna men saknar angivna avstånd. För Himmerfjärdsverket och Heidelberg Materials bör ett riskavstånd redovisas för framtida planering.

KOMMUNENS SVAR

Synpunkten om att ha egen rubrik för Sevesoverksamheter noteras men inga ändringar görs. Tillägg görs i befintligt ställningstagande gällande synpunkten om Sevesodirektivet. För Himmerfjärdsverket bedömer kommunen att inget skyddsavstånd krävs vilket framgår av planhandlingen. För Heidelberg Materials är behovet av skyddsavstånd okänt för kommunen men det finns inga planer på exploatering i närheten som har föranlett att utreda det. För övrigt gäller för området där verksamheten är belägen att föreslagna skyddsföreskrifter för vattentäkt skulle innebära att bland annat täkt- och masshanteringsverksamhet blir förbjuden i området.

Transporter av farligt gods och farliga verksamheter

För att få en överblick över hur väl det rekommenderade vägnätet för farligt gods når ut till riskfyllda verksamheter, kan det rekommenderade vägnätet och miljöfarliga/riskfyllda verksamheter gärna redovisas i ett kartunderlag i översiktsplanen.

KOMMUNENS SVAR

En sådan kombination av kartunderlag är tillgänglig för kommunens handläggare. Som Länsstyrelsen konstaterar finns inte rekommenderad väg för farligt gods fram till de två befintliga Sevesoanläggningarna. Samtliga

befintliga och planerade industriområden täcks in väl av det rekommenderade vägnätet, med undantag för Rikstens företagsby.

Beredskapshänsyn i samhällsplaneringen

Länsstyrelsen påpekar att civilt försvar i första hand dimensioneras för krig och rekommenderar därför att begreppen i översiktsplanen ändras till ”civilt försvar” och ”viktiga samhällsfunktioner”. Kommunen hänvisas till MSB:s definitioner för korrekt terminologi. Länsstyrelsen upplyser även om att den nya lagen om kommuners och regioners beredskap förväntas träda i kraft 2027, inte 2026.

KOMMUNENS SVAR

Kommunen har förtydligat översiktsplanen enlig dessa synpunkter.

Jordbruksmark

Kommunens utredningar om jordbruksmark och lokalisering är gedigna, men Länsstyrelsen bedömer att kommunens slutsats om att marken kan tas i anspråk för ”väsentligt samhällsintresse” inte uppfyller kraven i 3 kap. 4 § miljöbalken. Lokaliseringsutredningen anses inte tillräckligt visa att alternativ mark har utretts i enlighet med lagens krav.

KOMMUNENS SVAR

Efter samrådet har planeringsunderlaget *Lokaliseringsutredning* utgått. Kommunens utgångspunkt är att lokaliseringsprövning görs i samband med översiktsplanen. Föreslagen markanvändning anses därför utgöra väsentliga samhällsintressen som inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Studerade alternativa lokaliseringar samt motivering av väsentligt samhällsintresse för de områden i mark- och vattenanvändning berörs av jordbruksmark finns i kommunens underlag *PM Bebyggelseplanering*.

Näringsliv

Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen tar fram en ny näringslivsstrategi kopplad till den nya översiktsplanen, eftersom den tidigare strategin har löpt ut. Ett nära samspel mellan strategin och översiktsplanen kan stärka arbetsmarknaden, utveckla företagsmiljöer och bidra till en mer hållbar regional utveckling, och bör därför kompletteras med en näringslivskonsekvensanalys.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka noterar synpunkten om att ta fram en ny näringslivsstrategi.

Friluftsliv

Kommunen bör tydligare beskriva hur fysisk planering kan stärka friluftslivets sociala värden och inkludera fler grupper, samt knyta detta till kommunens mål och utmaningar kring segregation. Länsstyrelsen rekommenderar att planen utgår från den regionala friluftsstrategin och handlingsplanen samt Naturvårdsverkets vägledningar. Arbetet med friluftsliv bör även integreras tydligare i de mellankommunala och regionala frågorna, exempelvis kring Sörmlandsleden och gemensamma friluftsområden.

KOMMUNEN SVAR

Kommunen instämmer i att texten kan utvecklas men att det inte har en väsentlig betydelse för beslut om mark- och vattenanvändning. Kommunen ser nämnda strategi för friluftslivet som viktig för det fortsatta arbetet med att utveckla förutsättningarna för friluftslivet men att friluftslivets markanspråk på ett tillräckligt sätt tillgodoses i översiktsplanen. Ordet friluftsliv är tillagt i de mellankommunala frågorna.

Vattenverksamhet

Kommunen rekommenderas att namnge alla vattenskyddsområden i översiktsplanen och beakta att Pålamalm och Tullinge är under revidering. Botkyrka har flera vattentäkter med hög regional prioritet och Länsstyrelsen betonar att dessa ska beaktas i både framtida miljökonsekvensbeskrivningar och detaljplaneprocesser. Kommunen bör även ta hänsyn till kommande gränsändringar för vattenskyddsområden vid vidare planering.

KOMMUNEN SVAR

Vattenskyddsområdenas namn framgår i kartan vilken också inkluderar planerad utvidgning av Pålamalm. Botkyrka noterar synpunkten om de regionalt prioriterade vattentäkterna men gör inga ändringar i planhandlingen.

Risker för skador på den bebyggda miljön

Kommunen lyfter att särskild hänsyn krävs för ras-, skred- och erosionsrisker i bebyggda områden och att markstabiliteten ibland även behöver förbättras – något Länsstyrelsen anser ska framgå tydligare i

översiktsplanen. Länsstyrelsen rekommenderar också att de mest prioriterade åtgärderna i kommunens klimatanpassningsprogram redovisas i översiktsplanen för att bättre stödja kommande mark- och vattenplanering.

KOMMUNEN SVAR

Ställningstaganden kring markstabilitet har reviderats i planhandlingen.

Klimatrelaterade risker

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen redovisar klimatrelaterade risker men rekommenderar att riskområden, olämpliga områden för bebyggelse och platser med bristande underlag tydligt visas i kartmaterialet tillsammans med tillhörande ställningstaganden. Kommunen uppmanas även att använda Boverkets vägledningar och rapporter som stöd i det fortsatta arbetet med klimatrisker i översiktsplaneringen.

KOMMUNEN SVAR

Planhandlingen revideras med ett tillägg om klimatanpassning samt hänvisning till relevanta lager i hänsynskartan. Utöver det finns information i berörda objekt i markanvändningskartan. Markanvändningskartans objektsspecifika vägledning kompletteras med klimatrelaterade risker.

Miljökonsekvensbeskrivning

Hållbarhetsbedömningen anger att 130 hektar jordbruksmark föreslås tas i anspråk men uppgifterna stämmer inte överens med lokaliseringsutredningen och kartmaterialet. Samtidigt säger översiktsplanen att jordbruksmark med höga produktionsvärden bör undantas, vilket gör helheten svår att följa. Kommunen bör därför tydliggöra exakt vilka områden som föreslås för utbyggnad och hur ställningstaganden och underlag hänger ihop.

KOMMUNENS SVAR

Kommunen tar bort ställningstagandet att jordbruksmark med mycket höga och höga produktionsvärden i största mån ska undantas exploatering från planhandlingen. Istället används ställningstagandet att kommunen intar en restriktiv hållning till ändrad markanvändning på jordbruksmark, med undantag för de områden som är utpekade för ändrad markanvändning i mark- och vattenanvändningskartan.

Den lokaliseringsutredning som gjorts utgår som planeringsunderlag efter samrådet eftersom planförslaget har ändrats. Motivering av väsentligt

samhällsintresse redovisas istället enbart i *PM Bebyggelseplanering* som redovisar samma områden som i mark- och vattenanvändningskartan.

Övriga synpunkter

Kommunen bör förtydliga vad de olika gröna nyanserna i kartan över ekologiskt särskilt känsliga områden (ESKO) representerar. Länsstyrelsen rekommenderar också att den felaktiga formuleringen i värdebeskrivningen för Bornsjöns riksintresseområde tas bort. Dessutom bör översiktsplanen innehålla information om att byggnader eller objekt över 20 meters höjd måste remitteras till Luftfartsverket på grund av påverkan på civil luftfart.

KOMMUNENS SVAR

De olika gröna tonerna uppstår när två eller flera områden som visas i transparent grön färg överlappar varandra. Ju grönare färg, desto fler underlag finns områdets naturvärden representerad i. Texten om ESK-områdena har kompletterats för att förtydliga detta.

Meningarna om Korpberget och Lindängen är borttagna ur planhandlingen.

Det finns inom planering, lov och tillståndsgivning en mängd frågor som behöver hanteras, kring vilka det kan finnas ett regelverk kring tillämpning och remittering. Dessa regler gäller oavsett om de tas upp i översiktsplanen eller inte. Botkyrka kommun har valt att inte inkludera alla dessa i planhandlingen.

Yttranden från statliga och regionala myndigheter

Försvarsmakten

Försvarsmakten informerar om att riksintressen för totalförsvarets militära del bedöms i stort korrekt redovisade och beskrivna i översiktsplanen. För fortsatt stöd gällande redovisning och beskrivning av dessa kan bifogad text användas eller riksintressekatalogen för Stockholms län med tillhörande kartunderlag. Försvarsmakten vill betona att det är av stor vikt att exempelvis kommande planer, lov och tillståndsärenden remitteras Försvarsmakten. Detta för att bland annat säkerställa att ingen skada sker på riksintressen som omfattas av sekretess där inget kan redovisas öppet på en karta.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka noterar synpunkterna.

Region Stockholm

Region Stockholm har tagit del av Botkyrka kommuns samrådshandling för översiktsplanen. Regionledningskontoret ställer sig positivt till översiktsplanens mål och ansatser, som i stora drag ligger i linje med RUFS 2050. Samtidigt efterfrågas förtydliganden kring transportinfrastruktur, bebyggelsestruktur, tekniska försörjningssystem och masshantering.

Regionledningskontoret ser positivt på att nybyggnation främst ska ske på redan ianspråktagen mark och att bebyggelseutvecklingen samordnas med kommunikationer och teknisk försörjning. De utpekade tyngdpunkterna i Norra Botkyrka, Tumba, Tullinge och Vårsta överensstämmer med RUFS 2050. Samtidigt lyfts att utveckling långt utanför Vårsta kan innebära risk för utspridd bebyggelse utan god tillgänglighet till kollektivtrafik och att bebyggelseutveckling med fördel kan lokaliseras mer koncentrerat till Vårsta tätort. Regionledningskontoret uppmärksammar även RUFS 2050:s ställningstagande att exploatering av jordbruksmark ska undvikas i största möjliga mån.

Kommunens bostadsmål bedöms ligga över det demografiska bostadsbehovet i regionen och innebär ett tydligt regionalt ansvar för bostadsförsörjningen. Inom transportinfrastruktur lyfts positiva ställningstaganden om kapacitetsstark kollektivtrafik och transportsnål samhällsplanering, men Regionledningskontoret efterfrågar en bredare

inriktning som även omfattar framkomlighet för kollektivtrafik, gods och nyttotrafik, samt tydligare prioritering för hållbart resande, cykel och gång.

Inom klimatpåverkan och risk välkomnas målet om fossilbränslefritt 2030 och klimatneutralt 2045, och kommunen uppmuntras att utveckla ställningstaganden kring återbruk, cirkularitet och eldrivna transporter. Gällande grönstruktur lyfts att Bornsjökilen och Hanvedenkilen med fördel kan redovisas i sin helhet och att vissa föreslagna bebyggelseområden i de gröna kilar kan strida mot RUFS 2050:s förhållningssätt om att bevara sammanhängande grönstrukturer.

För tekniska försörjningssystem lyfter Regionledningskontoret vikten av Fittjaverkets roll för regionalt el- och energisystem och ser otydligheter kring dess framtid. Inom masshantering efterfrågas ett mer flexibelt och ambitiöst förhållningssätt, exempelvis tillfälliga masshanteringsanläggningar samt analys av regionala konsekvenser vid avveckling av täktverksamheter.

KOMMUNENS SVAR

Kommunen har sett över samtliga textdelar i översiktsplanen för att öka tydlighet, tillgänglighet och kommunikativ kvalitet. Utvecklingsinriktningen har delvis omarbetats för att bli mer lättförståelig och inför antagandet tas en tillgänglig PDF-version fram som kompletterar den digitala planen. I detta arbete ses även möjligheten till mer övergripande kartmaterial över. Översiktsplanen prioriterar ny bebyggelse i centrala och kollektivtrafiknära lägen, samtidigt som den möjliggör landsbygdsutveckling och boende utanför tätorterna. Huvuddelen av ny bebyggelse ska tillkomma i tätorter, men bostadsbyggande på landsbygden medges. Där bebyggelse föreslås på jordbruksmark har avvägningar gjorts mellan olika värden och kommunens ansvar för bostadsförsörjning.

Planens tematiska inriktning för mobilitet och infrastruktur omfattar alla trafikslag men kompletteras inte med ställningstaganden kring godstrafik. Prioriteringar mellan trafikslagen görs utifrån platsens förutsättningar, stråkens funktion och geografiskt läge för att möjliggöra en mer riktad och ändamålsenlig planering. Kommunen noterar synpunkten om översiktsplanens mål men tydliggör att målet om en starkare koppling mot regionen är politiskt antaget och inte kan revideras. Ställningstaganden kring hållbara material, cirkuläritet och transporter har utvecklats i linje med målet om ett fossilbränslefritt Botkyrka 2030. Botkyrka kommun noterar synpunkten om att ny bebyggelse inte ska medges inom de regionala gröna

kilarna men bedömer att tillkommande bebyggelse i dessa lägen är förenligt med och går att anpassa till den regionala gröna kilens värden.

Styrdokumentet *Botkyrkas blåa värden* bedöms ge tillräckligt underlag för arbetet med miljökvalitetsnormer för vatten, även om påverkan på alla vattendrag är svår att bedöma på översiktsplanenivå. Planhandlingen har reviderats för att förtydliga krav på utredningar vid förändrad markanvändning samt skrivits om vad gäller masshantering och justerad markanvändning i Hanvedenmossen, tillsammans med relaterade avsnitt.

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket har tagit del av Botkyrka kommuns samrådsförslag till ny översiktsplan och har ingen erinran mot planförslaget. Sjöfartsverket tillstyrker kommunens ambition om reguljär pendelbåtstrafik mellan Slagsta och centrala Stockholm, då detta skapar pendlingsmöjligheter och möjlighet att tillskapa en centrumfunktion vid färjeläget.

Gällande riksintressen för sjöfart framhåller verket att planförslaget kan kompletteras med farledsnummer 911 för farleden i Mälaren och farledsnummer 511 för farleden in till Södertälje. Det är positivt att kommunen redovisar den nya planerade farledssträckningen inom ramen för Projekt Landsortsfarleden.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun har noterat inkomna synpunkter. Översiktsplanen kompletteras med farledsnummer för berörda farleder, inklusive farledsnummer 911 i Mälaren och farledsnummer 511 för farleden in mot Södertälje.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen betonar att solcellsanläggningar är mycket ytkrävande och ofta etableras på skogsmark. Myndigheten framhåller därför att kommunen behöver ta höjd för att skogar och naturområden inte exploateras för detta ändamål, särskilt i ljuset av ökad efterfrågan på förnybar energiproduktion. Vidare påpekar Skogsstyrelsen att översiktsplanens redovisning av skyddad natur är ofullständig eftersom skogliga biotopskyddsområden och naturvårdsavtal saknas. Dessa är viktiga delar av den samlade naturvårdsstrukturen och bidrar tillsammans med naturreservat och frivilliga avsättningar till att upprätthålla arters spridningsmöjligheter. Myndigheten påminner om att om ett skogligt biotopskydd kan påverkas av åtgärder ska

dispens sökas hos Skogsstyrelsen och om naturvårdsavtal berörs måste myndigheten informeras.

Skogsstyrelsen lyfter också frågan om riksintressen och betonar att kommunen behöver säkerställa att inga åtgärder medför påtaglig skada på områden av riksintresse utifrån gällande värdebeskrivningar. Som ansvarig myndighet för miljökvalitetsmålet *Levande skogar* framhåller de att värdefulla skogsmiljöer och arter skyddade enligt artskyddsförordningen måste ges långsiktigt säkrade livsmiljöer, särskilt på kommunens egen skogsmark. Slutligen hänvisar myndigheten till hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken, där skogsbruk anges vara av nationell betydelse. Skogsstyrelsen understryker att skogsmark som har betydelse för skogsnäringen bör skyddas från exploatering och åtgärder som påtagligt försvårar ett rationellt skogsbruk.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka noterar Skogsstyrelsens samtliga synpunkter. Den enda som föranlett en ändring av planförslaget är den gällande skogliga biotopskyddsområden. Hänsynskartan och de tematiska kapitlet *Naturvärden* kompletteras med information om biotopskyddsområden. Kommunen har inga naturvårdsavtal.

Statens geologiska undersökning (SGU)

SGU avstår från att yttra sig i ärendet och hänvisar till allmänna riktlinjer för planeringen. Yttrandet innehåller information om myndighetens karttjänst samt frågor som enligt lagstiftningen behöver lyftas i översiktsplanen, däribland risker för markstabiliteten och översvämning; riksintressen för värdefulla ämnen och mineral; mineralresurser, gruv- och täktverksamhet; miljökvalitetsnormer för vatten samt materialförsörjning.

KOMMUNENS SVAR

Klimatrelaterade risker hanterar kommunen i sin klimat- och sårbarhetsanalys som är ett av de ingående planeringsunderlagen i översiktsplanen. Översiktsplanen förtydligas genom att kartlägga om risk för ras, skred och erosion läggs till i hänsynskartan. Avsnittet om masshantering skrivs om i sin helhet med fokus på ökad cirkuläritet.

Statens geotekniska institut (SGI)

SGI rekommenderar att identifierade riskområden och relevanta planeringsunderlag kopplade till de geotekniska säkerhetsfrågorna visas i

planhandlingen. Ett ställningstagande rörande befintlig bebyggelse föreslås skärpas till att omfatta åtgärder som behövs för att förbättra nuvarande markstabilitet. Nuvarande skrivning omfattar endast åtgärder som riskerar att försämra markstabiliteten. Myndigheten påpekar några redaktionella ändringar som krävs.

KOMMUNENS SVAR

Klimatrelaterade risker hanterar kommunen i sin klimat- och sårbarhetsanalys som är ett av de ingående planeringsunderlagen i översiktsplanen. Översiktsplanen förtydligas genom att kartlager om risk för ras, skred och erosion från SGI läggs till i hänsynskartan. Myndighetsnamn korrigeras och ställningstaganden justeras.

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät (SVK) har ett flertal befintliga anläggningar inom Botkyrka kommun och det pågår en rad projekt för att spänningshöja, förnya och avveckla kraftledningar. Kommunen bör i översiktsplanen synliggöra och informera om SVK:s befintliga och planerade anläggningar samt ta hänsyn till dem i sin fortsatta planering. SVK vill belysa vikten av att transmissionsnätets anläggningar synliggörs i översiktsplanens kartmaterial så att det blir tydligt var dessa ligger i förhållande till övrig planerad markanvändning, samt att dessa skiljs från region- och lokalnät i både karta och teckenförklaring då de olika näten har olika planeringsförutsättningar. Samråd ska hållas med SVK när åtgärder planeras inom 500 meter från transmissionsnätsledningar och -stationer, och översiktsplanen bör innehålla information om samråd med SVK.

SVK välkomnar att kommunen i planförslaget redovisar och tar ställning till riksintresset för totalförsvarets anläggningar, den civila delen, vad gäller luftledningar, men det saknas en redovisning av och ställningstaganden kring riksintresseanspråket kopplat till transformatorstationen Botkyrka och kommunen bör komplettera med detta. Gällande kommunens önskemål att smalna av den geografiska preciseringen av riksintresset har SVK i samråd med MSB kommit fram till att önskemålet inte kan tillgodoses och att nuvarande precisering kvarstår.

För att översiktsplanen inte påtagligt ska försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna som berörs av riksintresset behöver kommunen ta hänsyn till riksintresseanspråken i planen och ändra sina ställningstaganden, och planeringen av ny/utvecklad markanvändning för

Mångfunktionell bebyggelse, *Sammanhängande bostadsbebyggelse* och *Verksamhetsområden* behöver utgå från den geografiska preciseringen av riksintresseanspråken och tillhörande påverkansområden.

SVK vill uppmärksamma kommunen på att markförläggning av kraftledningar tillhörande transmissionsnätet sällan är tekniskt möjligt och att frågan om teknikval ägs av SVK, och skrivningarna om markförläggning av kraftledningar i planförslaget bör därför ses över. Vidare informerar SVK om att kommunen vid placering av nya verksamheter och bostäder bland annat bör ta hänsyn till elsäkerhetsaspekter och magnetfält, och kommunen bör ta hänsyn till elsäkerhetsriskerna och -avstånden och redovisa information om elsäkerhet i handlingarna.

På de exponeringsnivåer som är aktuella vid kraftledningar finns inga säkerställda hälsorisker, men det finns fortfarande osäkerheter kring hur barn påverkas av magnetfältsexponering under lång tid, och några av skrivningarna i planförslaget om hälsoeffekterna av långvarig exponering för magnetfält bör nyanseras. SVK är av regeringen utsedd till Sveriges elberedskapsmyndighet och förändringar i elförsörjningen är anmälningspliktiga enligt elberedskapslagen.

KOMMUNENS SVAR

Svenska kraftnäts transmissionsnätsanläggningar redovisas i översiktsplanens hänsynskarta under avsnittet *Riksintresse – Transmissionsnät.* Berörd nätstation redovisas i mark- och vattenanvändningskartan under *Teknisk infrastruktur*.

Riksintresseanspråk kopplade till Svenska kraftnäts anläggningar förs in i översiktsplanen i enlighet med inkomna synpunkter. Kommunen noterar att önskemål om att smalna av den geografiska preciseringen av riksintresset inte kan tillgodoses och att nuvarande precisering kvarstår. Kommunen har för avsikt att respektera riksintresset. Kommunen bedömer samtidigt att det är möjligt att stadsutveckla inom berörda områden utan att inkräkta på transmissionsnätets funktion. De ställningstaganden som möjliggör stadsutveckling i tätorter kvarstår därför i planförslaget.

Avseende skrivningar om markförläggning av kraftledningar noterar kommunen Svenska kraftnäts synpunkter. Kommunen är medveten om elnätets hierarkier och tekniska förutsättningar, men inriktningen att verka för goda och hälsosamma livsmiljöer kvarstår. Frågor rörande tekniska

lösningar, elsäkerhet, magnetfält och genomförande hanteras i efterföljande planering och i samband med byggande.

Trafikverket

Trafikverket betonar vikten av ett transporteffektivt och framkomligt transportsystem. Trafikverket välkomnar kommunens ambition att förtäta i befintlig bebyggelse och utveckla bostadsområden i kollektivtrafiknära lägen längs tunnelbanans röda linje och Västra stambanan, i linje med RUFS och Trafikverkets Framkomlighetsprogram. Översiktsplanen bör utgå från Trafikverkets basprognos 2045 och beakta att det finns begränsat med medel för åtgärder på det statliga vägnätet.

Trafikverket lyfter att E4/E20 är en betydelsefull transportled och att åtgärder mot barriäreffekter inte får försvåra framtida utveckling eller kapacitetshöjning. Gällande väg 259 Botkyrkaleden konstateras att reducerat utförande i projektet Tvärförbindelse Södertörn ökar trafikbelastningen och begränsar möjligheten att utveckla vägen till en stadsgata. För väg 226 Huddingevägen framhålls att vägens regionala funktion och avsaknad av finansiering för Förbifart Tullinge innebär att nuvarande roll i regionalt vägnät behöver ligga till grund för fortsatt planering. Trafikverket anser att Vattravägens plankorsning inte bör ingå i kommunens huvudvägnät eftersom ökad turtäthet och höjd hastighet ger längre bomfällningstider och försämrad framkomlighet. Plankorsningen bör ersättas med gång- och cykelpassage för att minska störningskänsligheten i pendeltågstrafiken.

När det gäller godstrafik betonar Trafikverket behovet av att beakta risker inom 150 meter från stråk för farligt gods, att väg 225 fortsatt kommer att nyttjas av godstrafik och att såväl Grödingebanan som Västra stambanan behövs för framtida godstrafik. Kommunen bör tydligare redovisa sin inriktning för godstransporter, inklusive frågor om bärighet, framkomlighet och rast- och uppställningsplatser.

Trafikverket framhåller även krav och hänsyn kring riksintressen, avstånd till statlig infrastruktur, inklusive tillståndspliktiga zoner enligt väglagen, samt rekommenderade avstånd till järnväg. Trafiksäkerhetsperspektivet behöver stärkas i planen genom att beskriva Nollvisionen och hur översiktsplanen ska bidra till säkra, trygga och tillgängliga miljöer för gång- och cykeltrafik samt utsatta grupper. Inom området klimat och säkerhet betonar Trafikverket risker kopplade till översvämningar, ras och skred, särskilt på väg 225 och 226. Kommunen bör tydliggöra vikten av samverkan

vid planering i områden med risk för översvämning och i samband med hantering av farligt gods.

KOMMUNENS SVAR

Översiktsplanens inriktning är att bygga i kollektivtrafiknära och centrumnära lägen. En större del av de föreslagna utbyggnadsområdena är lokaliserade inom cirka 100 meter från kapacitetsstark kollektivtrafik.

Översiktsplanens ställningstaganden kring utveckling i centrala Tullinge och längs Huddingevägen överensstämmer till stor del med planprogrammet för centrala Tullinge. Planhandlingen revideras för Tullinge centrum för att överensstämma med omständigheten att Förbifart Tullinge inte ingår i planhandlingen och skapa ett mer funktionellt och anpassat vägområde som kan hantera trafikmängder och trafikslag längs väg 226.

I enlighet med översiktsplanens avgränsade detaljeringsnivå hanteras inte korsningars planskildhet i planen. Möjligheterna att beräkna antal nya arbetsplatser inom utpekade områden bedöms vara begränsade, då framtida verksamheter kan variera i typ och omfattning. Kommunen bedömer det därför som svårt att ange ett beräknat antal nya arbetsplatser inom ett enskilt område. Översiktsplanen innehåller ställningstaganden avseende riskavstånd för transporter av farligt gods i relation till planering av nya bostäder. Kommunen noterar Trafikverkets synpunkter och ser över möjligheterna att förtydliga ställningstaganden kring godstransporter.

Botkyrka kommun bedömer det som strategiskt viktigt att godstrafik till och från Nynäshamn och Norviks hamn i största möjliga mån använder Tvärförbindelse Södertörn och inte leds via väg 225 genom Vårsta. Kommunen delar Trafikverkets bedömning att en sådan omdirigering kan vara svår att genomföra i praktiken men ser det som strategiskt viktigt att markera denna inriktning i planhandlingen. Vidare bedömer kommunen det som strategiskt viktigt att godstrafik på järnväg i största möjliga mån inte passerar genom Tullinge eller Tumba tätorter utan transporteras via Grödingebanan. Kommunen delar Trafikverkets bedömning att omdirigering kan vara svår att genomföra i praktiken, men markerar denna inriktning i översiktsplanen.

Botkyrka kommun noterar Trafikverkets synpunkter avseende trafiksäkerhet, riksintressen samt risker kopplade till översvämning, ras och skred. Kommunen delar bedömningen att samverkan mellan kommunen och

Trafikverket är av stor betydelse i det fortsatta arbetet, men bedömer att den föreslagna skrivningen inte behöver tas in i översiktsplanen.

Yttrande från kommuner

Haninge kommun

Haninge kommun är överlag positiv till Botkyrkas förslag till Översiktsplan 2050 och anser att de fyra målområdena trygghet, sammanhållning, regional styrka och balans med naturen ger en relevant och väl avvägd inriktning för Botkyrkas långsiktiga utveckling. Haninge lyfter särskilt att planens fokus på bostadsförsörjning, arbetsmarknad, näringsliv, kollektivtrafik och klimatrelaterade utmaningar ligger i linje med de gemensamma utvecklingsambitioner som Södertörn och Stockholmsregionen arbetar mot.

Kommunerna delar en viktig gränszon vid Pålamalms grustag, ett område som omfattas av riksintresse för rörligt friluftsliv, är regional grön värdekärna enligt RUFS 2050 samt vattenskyddsområde. Haninge framhåller att grundvattentäkten vid Pålamalm är en central del av kommunens långsiktiga dricksvattenförsörjning och informerar om att de ansökt till Länsstyrelsen om att utöka vattenskyddsområdet med strängare föreskrifter, inklusive förbud mot täktverksamhet och masshantering.

Mot denna bakgrund välkomnar Haninge Botkyrkas ställningstagande att på sikt avveckla grustäkter och masshantering vid Pålamalm och Hanvedsmossen. Kommunen föreslår samtidigt att Botkyrka förtydligar sin avsikt att motsätta sig nya verksamheter eller nya tillstånd inom området framöver. Haninge anser även att Botkyrka bör verka för att områdena återställs till naturmark när befintliga tillstånd löper ut, för att långsiktigt skydda grundvattenförekomster och stärka ekologiska samband. Haninge uttrycker även stöd för Botkyrkas beskrivning av de regionala och mellankommunala intressena, särskilt satsningarna på Tvärförbindelse Södertörn, Spårväg Syd och förbättrade tvärkopplingar mellan regionala stadskärnor. Dessa investeringar bedöms som centrala för att Södertörnskommunerna gemensamt ska kunna möta målen i RUFS 2050 och stärka den regionala tillgängligheten.

KOMMUNENS SVAR

Översiktsplanens redovisning av området kring Pålamalm och Hanvedenmossen har setts över. Området där Hanvedenmossen tidigare pekats ut som grönt förändringsområde revideras för att möjliggöra fortsatt verksamhet inom delar av området, samtidigt som översiktsplanen fortsatt anger att viss omvandling kan ske på längre sikt.

Avsnittet om masshantering revideras i sin helhet, inklusive ställningstaganden. Markanvändningen för del av Hanvedenmossen planeras som landsbygd, medan andra delar planeras som natur. Relaterade avsnitt i översiktsplanen, såsom dricksvatten och klimatanpassad bebyggelse, revideras i enlighet med detta.

Huddinge kommun

Huddinge ser positivt på att den regionala stadskärnan Flemingsberg lyfts fram i planförslaget och att Botkyrka föreslår stärkta kopplingar samt utvecklad bebyggelse i sina delar av Flemingsberg. Den föreslagna omvandlingen av Alfred Nobels allé till stadsgata bedöms som viktig för att skapa sammanhängande stråk för gång-, cykel- och kollektivtrafik, och Huddinge betonar att samplanering är avgörande för att uppnå en väl integrerad stadsmiljö på båda sidor om kommungränsen. Kommunen välkomnar även att Botkyrka säkerställer verksamhetsmark vid kommungränsen i syfte att stärka sjukhusområdet och life science-klustret, samt lyfter behovet av fortsatt dialog för att möjliggöra det planerade verksamhetsområdet Björnkulla som är beroende av tillfart genom Botkyrka.

När det gäller infrastruktur och kopplingar mellan kommunerna uttrycker Huddinge stöd för de förstärkningar som planförslaget anger, men framhåller behov av ytterligare strategiska samband bland annat mellan Tullinge och Flemingsberg samt Masmo och Fittja. Kommunen noterar att endast en av de tre gång- och cykelkopplingar som planeras i Loviseberg har markerats i Botkyrkas planförslag och förtydligar att en busskoppling vid Tingsvägen är osäker på grund av fornlämningar och markförhållanden. Huddinge framhåller att framtida kopplingar mellan Tullinge villastad och Loviseberg behöver utredas gemensamt, särskilt då Botkyrkas planförslag även pekar ut en ny vägkoppling som inte överensstämmer med Huddinges nyligen samrådda planprogram. Kommunen betonar också vikten av samordning kring Spårväg syd, där Huddinge och Trafikförvaltningen anser att den mest effektiva busstrafikkopplingen sker via Huddinge sjukhus.

Vidare välkomnar Huddinge att Botkyrka vill stärka rekreationsstråket Alby–Katthavet–Flottsbro och menar att nära dialog krävs, då delar av området ägs av Huddinge Samhällsfastigheter. Kommunen lyfter även att både Expressbuss 172 och den framtida kapacitetsutredningen pekar på ett behov av mer kapacitetsstark kollektivtrafik i stråket Hallunda–Högdalen, och att Botkyrkas översiktsplan bör ta höjd för en möjlig framtida spårväg.

Huddinge instämmer i Botkyrkas bedömning att Trafikverkets föreslagna besparingar på Tvärförbindelse Södertörn riskerar att försämra förutsättningarna för stadsutveckling genom ökade barriäreffekter, buller och luftföroreningar. Kommunen betonar att de planerade anslutningarna till E4/E20 måste genomföras enligt vägplanen för att möjliggöra utvecklingen längs Botkyrkaleden på båda sidor av kommungränsen. Gällande bebyggelseutveckling vid Fittja tegelbruket, Slagsta marina och eventuellt Slagsta strand ser Huddinge positivt på att Botkyrka vill stärka mångfunktionell bebyggelse i anslutning till Vårby udde men betonar behovet av samverkan eftersom sådana projekt kan påverka bostadsmarknad och servicebehov i båda kommunerna. Vid Slagsta strand poängteras vikten av att beakta Fittjaverkets fortsatta funktion i Södertörns fjärrvärmesystem.

Huddinge noterar också att Botkyrkas förtätningsinriktning i Tullinge villastad behöver samordnas med Huddinges planprogram för Loviseberg, där en låg bebyggelseskala föreslås. Om Botkyrka avser möjliggöra högre exploateringsgrad kan Huddinge behöva ompröva sin planering, vilket gör fortsatt dialog nödvändig. Huddinge lyfter vikten av att samordning kring ett potentiellt pendelbåtsläge vid Slagsta då kommunen pekar ut Vårby som motsvarande nod. De påpekar även felaktigheter i Botkyrkas planförslag gällande klassningen av regionala och storregionala bytespunkter för Flemingsberg och Skärholmen, och understryker att dessa behöver korrigeras i enlighet med RUFS 2050 och förslaget till ny RUFS.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun noterar inkomna synpunkter och betonar vikten av fortsatt dialog och samverkan, särskilt i kommungränslandet och i samordningen mellan angränsande kommuners översiktsplaner. Detta ses som avgörande för gemensamma lösningar kring framtida kopplingar och infrastruktur i samspel med regionala aktörer. Den vägkoppling som Huddinge föreslår till och från Björnkulla via Botkyrka Hantverksby kommer inte markeras i översiktsplanen på grund av de negativa konsekvenser som ökad tung trafik, slitage samt ökade driftkostnader i det området skulle medföra. Botkyrka är positiv till gång- och cykelkopplingar mellan Loviseberg och Tullinge villastad, men avgränsar översiktsplanen till den koppling där även kollektivtrafik kan tillkomma. En framtida kollektivtrafikförbindelse mellan Loviseberg och Tullinge station bedöms ha stor potential och bör utredas tillsammans med Trafikförvaltningen och Huddinge kommun. Regionala kollektivtrafikbehov synliggörs även genom markering av Spårväg syd, expressbusslinje N och en möjlig spårkoppling mellan Masmo och Hallunda.

Fittja värmeverk kvarstår inom utredningsområdet för Slagsta strand, där dess framtid ska prövas i samband med möjlig utveckling mot mångfunktionell bebyggelse. Översiktsplanen anger småskalig bostadsutveckling som huvudprincip och betonar att utvecklingen av centrala Tullinge ska beakta förändrade förutsättningar, såsom utvecklingen längs Huddingevägen och att Förbifart Tullinge inte längre planeras. Nödvändiga justeringar görs i planhandlingen.

Nynäshamns kommun

Nynäshamns kommun bedömer att Botkyrkas samrådsförslag till ny översiktsplan är ett tydligt, lättillgängligt och väl genomarbetat planeringsdokument som ger en god grund för fortsatt fysisk planering. Nynäshamns synpunkter fokuserar främst på det mellankommunala perspektivet, där man betonar vikten av att förstärka och förtydliga frågor som rör gemensamma strukturer och funktioner mellan kommunerna.

I sitt yttrande lyfter Nynäshamn särskilt behovet av att översiktsplanen tydligare adresserar och samordnar frågor om infrastruktur, kollektivtrafik, grönstruktur, ekologiska samband samt jordbruksmark och andra areella näringar. Dessa områden anses ha direkt betydelse för regional sammanhållning och långsiktigt hållbar utveckling och Nynäshamns kommun framhåller vikten av att Botkyrka integrerar dessa mellankommunala intressen på ett sammanhängande sätt.

Nynäshamns kommun noterar också att samrådsförslaget är tydligt i sin struktur och övergripande inriktning, och lämnar sina synpunkter som medskick för att ytterligare stärka planens mellankommunala dimensioner.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun noterar inkomna synpunkter. Kommunen arbetar vidare med att öka tydligheten i översiktsplanen i samtliga delar, inklusive frågor med mellankommunal betydelse.

Salems kommun

Salems kommun är överlag positiv till Botkyrkas samrådsförslag och lyfter särskilt det gemensamma värdet av att Bornsjökilen bevaras och utvecklas som ett sammanhängande grönt stråk. Salem betonar att ett stärkt samarbete kring grönstrukturplanering gynnar båda kommunerna genom förbättrade ekosystemtjänster, ökad attraktivitet för friluftsliv och ett mer robust landskap. Salem deltar gärna i fortsatt planering i ett tidigt skede.

När det gäller bostadsutveckling nära kommungränsen noterar Salem att projekten Sandstugan, Lill-Tumba och Tumba skog kan få följdeffekter för kommunens samhällsservice, framför allt skolor. Salem är i grunden positivt inställda till utvecklingen men betonar behovet av tidig samverkan för att identifiera och hantera eventuella konsekvenser. Kommunen lyfter även att järnvägsövergången vid Vattravägen måste beaktas i den fortsatta planeringen. I fråga om masshantering delar Salem Botkyrkas bedömning att regionalt strategiska frågor som vattenförsörjning bör prioriteras framför möjligheter till mellanlagring av massor. Båda kommunerna pekar därmed bort större masshanteringslösningar i de aktuella områdena, vilket innebär att sådana anläggningar på sikt inte bedöms möjliga i vare sig Salem eller Botkyrka.

Salem ser även behov av att stärka regional cykelinfrastruktur, särskilt kopplingen mellan Salem och norra Botkyrka. Salem menar att detta stråk har stor potential för cykelpendling till kollektivtrafik, arbete, studier och rekreation. I dag finns goda cykelförbindelser mot Södertälje, men avsaknad av kopplingar mot Botkyrka lyfts som en brist som bör förstärkas i översiktsplanen. Slutligen framhåller Salem att översiktsplanens digitala format upplevs som svårnavigerat. Hänvisningar och länkstrukturer gör det svårt att veta när all text är genomläst och systemet saknar historikfunktion som underlättar återgång till tidigare avsnitt.

KOMMUNENS SVAR

Översiktsplanen avgränsas till kommunens geografiska område men kommunen instämmer i vikten av goda regionala cykelkopplingar över kommungränserna. I översiktsplanen redovisas därför befintliga och planerade regionala cykelstråk inom Botkyrka kommuns gräns, bland annat kopplingar mellan Fiskarhagen och Salem samt mellan Tumba och Salem.

Vidare har kommunen noterat synpunkter avseende den digitala översiktsplanens användbarhet och överblickbarhet. Botkyrka kommun arbetar med att förbättra tillgängligheten och användarvänligheten i den digitala plattformen inom ramen för det fortsatta utvecklingsarbetet.

Södertälje kommun

Södertälje kommun lämnar synpunkter med fokus på de mellankommunala sambanden, särskilt kopplingen mellan Botkyrka, Södertälje och Nynäshamn. Kommunen menar att utvecklingskartan saknar viktiga stråk, bland annat länken Nynäshamn–Botkyrka–Södertälje längs väg 225 via

Vårsta samt sambandet mellan Tumba och Södertälje. Eftersom Södertälje är en regional målpunkt enligt RUFS betonas vikten av att förstärka dessa relationer i både struktur och text.

Södertälje kommun lyfter även att inom ramen för utveckling av Tvärförbindelse Södertörn behovet av en fullständig trafikplats Masmo som en förutsättning för att avlasta väg 225, 226 och 258. I Trafikverkets kostnadsbesparingsförslag har ramperna söderut tagits bort, vilket enligt Södertälje riskerar att försämra funktionen och minska avlastningseffekten. Kommunen anser att samtliga södertörnskommuner bör agera samlat gentemot Trafikverket för att säkerställa att trafikplatsen genomförs i sin helhet.

Gällande fjärrvärme uttrycker Södertälje kommun tveksamhet till planhandingens antagande att behovet kommer minska. De hänvisar till dialog med Söderenergi där företaget bedömer att efterfrågan förblir stabil minst de kommande 15 åren. Södertälje betonar vikten av ett robust och driftsäkert fjärrvärmenät som klarar både låga temperaturer och olika störningar. Kommunen framhåller därför att Fittjaverkets roll och fjärrvärmens regionala betydelse behöver hanteras med större tydlighet i översiktsplanen, både ur energiförsörjnings- och beredskapsperspektiv.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka pekar fortsatt ut utvecklingsstråk för kommunikationer enbart inom kommunen. Mellankommunala kopplingar föreslås inte utöver de primära sambanden. Kommunen hänvisar till övriga ställningstaganden i översiktsplanen i frågan. Kopplingen mellan Tumba och Södertälje är markerad som ett primärt kommunikationssamband i utvecklingsinriktningen.

Botkyrka instämmer i Södertäljes synpunkt om behovet av en fullt finansierad trafikplats vid Masmo. Kommunen är positiv till samverkan med Södertörnskommunerna i denna fråga. Fittja värmeverk ligger fortsatt inom utredningsområdet för *Slagsta strand*. Verkets framtid ska utredas i samband med en möjlig utveckling av området. Utredningen ska belysa verksamhetens roll och funktion i regionen. Placeringen inom utredningsområdet utesluter inte fortsatt drift av verksamheten.

Yttranden från politiska partier

Miljöpartiet

Miljöpartiet är i huvudsak positiva till översiktsplanens starka fokus på miljö, klimat, kolsänkor och grön infrastruktur men anser att planen inte tydligt nog beskriver kommunens sociala utmaningar såsom segregation och skillnader mellan norra och södra Botkyrka. De betonar att detta bör lyftas redan i inledning och målbild. Partiet framhåller också att Botkyrkas tre norra kommundelar Alby, Hallunda-Norsborg och Fittja bör behandlas som separata och likvärdiga identiteter. Varje område bör har unika kulturella och sociala värden som tydliggöras i översiktsplanen i stället för att grupperas samman.

Partiet betonar vikten av att bevara kolsänkor, skogs- och våtmarker samt brukningsvärd jordbruksmark. Lill-Tumba bör utgå som utvecklingsområde och istället användas för odling eller kolonilotter. De föreslår att kommunen tar fram en samlad strategi för kolinlagring och begränsar exploatering i områden där kolsänkor riskerar att minska. Miljöpartiet stödjer planens inriktning att stärka naturreservat och ekologiska samband men påpekar att den nya kartan över gröna samband kan påverka lämpligheten i flera utpekade utvecklingsområden. I fråga om mobilitet lyfter partiet behovet av fler cykelvägar på Grödingelandet, bättre skyltning samt utbyggd ladd infrastruktur och cykelparkering vid stationer och idrottsanläggningar. De betonar att parkeringsytor bör hantera dagvatten med naturbaserade lösningar och kompletteras med trädplantering och solceller.

Partiet uttrycker skepsis till omfattande bostadsutbyggnad i norra Botkyrka och anser att förtätning måste ske socialt hållbart med fler mötesplatser och verksamheter snarare än stora volymer bostäder. De efterfrågar tydligare prioriteringsprinciper för målkonflikter mellan naturvärden, klimat och exploatering. Miljöpartiet avstyrker också bebyggelse i ett flertal områden på grund av naturvärden, buller, grundvattenrisker och rekreativa funktioner, bland annat Slagsta Marina, Eriksbergsåsen, Tullinge skog, Lill-Tumba, Västra Vårsta och Hamra grustag. Vid Riksten skogsby efterfrågas fördjupad naturvärdesutredning. Partiet lyfter även behovet av fler badplatser, överdäckning av E4/E20, möjligheten att bygga över spåren i Tullinge samt att utveckla en båtled mellan kommunens större vattenområden. De menar att den digitala översiktsplanen behöver kompletteras med tryckta handlingar.

Miljöpartiet betonar också att kommunen bör planera för fler skyddsrum och tydliggöra framtida skyddsrumsstandarder. I landsbygdsfrågorna framhåller de att sammanhängande natur- och kulturlandskap bör värnas, särskilt skogsområden kring Kagghamra och att utveckling i första hand bör ske kring redan etablerade byar där infrastruktur finns. För att minska bilberoende på landsbygden behövs även utbyggnad av gång-, cykel- och kollektivtrafik.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun har notera synpunkterna och gör vissa förtydliganden eller revideringar där det bedöms lämpligt. I flera fall gör kommunen bedömningen att frågorna rör en detaljeringsgrad som ligger utanför översiktsplanens nivå och därför hanteras i efterföljande planering eller av ansvarig förvaltning.

Flera synpunkter rör förtydliganden kring cirkulära flöden, återbruk av byggmaterial, masshantering, klimatsmart byggande och gestaltad livsmiljö. Kommunen kompletterar och reviderar relevanta avsnitt. Området Pålamalm ligger kvar som *Grönt förändringsområde* vilket på sikt tillåter en ändring av markanvändningen från *Verksamhet* till *Natur/friluftsliv*. Området Hanvedenmossen justeras så att en del ligger kvar som *Grönt förändringsområde*. Den andra delen markeras som *Landsbygd* i mark- och vattenanvändningskartan vilket möjliggör verksamhet inom ramen för gällande miljölagstiftning. Även relaterade frågor som dricksvatten och klimatanpassning ses över.

Plankartan revideras på flera punkter efter inkomna synpunkter. Tre områden för mångfunktionell bebyggelse tas bort, Tullinge skog ändras till *Natur/friluftsliv* och *Kagghamra – Hamra skog* utgår som ny sammanhängande bostadsbebyggelse och ersätts delvis med ett utredningsområde. Polygoner justeras bland annat i Lill-Tumba och Hamringe för att bättre överensstämma med fastighetsgränser och markägoförhållanden. Vissa områden markeras som utredningsområden på grund av osäkerheter kopplade till exempelvis naturvärden, buller, risk för översvämning, ras och skred samt påverkan på grundvatten.

Kommunen lyfter behovet av utvecklad kollektivtrafik, även på landsbygden i takt med befolkningstillväxt, men konstaterar att vissa frågor – såsom laddinfrastruktur, skyltning, lokala cykelvägar och skyddsrum – ligger utanför översiktsplanens detaljeringsnivå eller regleras genom

nationella beslut. Kommunen ser över texter och grafisk utformning för att göra planen tydligare och mer tillgänglig.

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna välkomnar principen att huvudsakligen bygga där det redan är bebyggt, nära kollektivtrafik, samtidigt som gröna och blå värden värnas och landsbygden utvecklas varsamt. De ser målet om 16 000–18 000 nya bostäder till 2050 som rimligt givet befolkningsutvecklingen, under förutsättning att bostadsutbudet kompletteras med boendeformer som saknas i respektive kommundel. Partiet ställer sig bakom de fyra övergripande målen och menar att de ger en tydlig och välavvägd riktning för kommunens utveckling. Samtidigt betonar de behovet av att planeringen i varje stadsdel utgår från helheten och knyter samman kommunens delar mer konsekvent.

För norra Botkyrka stödjer Socialdemokraterna förslagen om att stärka centrumområdena, utveckla Brunna som idrottskluster, omvandla trafikleder till stadsgator och etablera en kollektivtrafikbro mellan Fittja och Hallunda–Norsborg. De vill att begreppet Botkyrkastaden utvecklas som sammanhållande identitet och efterfrågar ett tydligare avsnitt om Södra Portens roll. De vill även att en sekundär uppgång vid Alby tunnelbanestation utreds. Vid Brunna anser de att överdäckningen bör tydliggöras och ligga kvar som ambition.

I Tumba och Vårsta-Grödinge ser Socialdemokraterna positivt på bebyggelseinriktningen och lyfter att strukturplanen för centrala Tumba behöver stärkas i översiktsplanen. De menar att centrala Storvreten bör ges en tydligare roll. Sammankopplingen mellan Tumba och Vårsta genom utvecklingen av Kassmyraområdet ses som en viktig förstärkning av kommundelarnas helhet.

I Tullinge stödjer de utvecklingen av centrum och kopplingar mot Flemingsberg, men är tveksamma till bebyggelse i Hamra grustag och Tullinge skog utifrån risker för vattenresurser och naturvärden. De anser att kommunen ska peka ut fortsättningen av Förbifart Tullinge i planen, i linje med tidigare inriktningar. För landsbygden anser partiet att utvecklingslinjen med komplettering nära befintlig bebyggelse samt utvecklingen av Sibble och Kagghamra som framtida noder är väl avvägd, under förutsättning att exploateringen sker varsamt.

När det gäller verksamhetsområden vill Socialdemokraterna se en tydligare prioritering och högre utvecklingsambition med särskilt fokus på att stärka

Södra Porten och skapa bättre förutsättningar för nyetableringar. Inom infrastrukturen stödjer de föreslagna inriktningarna men lyfter behovet av att tydligare adressera trafiksituationen på Hågelbyleden samt utvecklingsmöjligheterna för Dalvägen. De betonar även vikten av tvärkopplingar och utvecklingen av funktionella bytespunkter i hela kommunen.

Partiet betonar de blå och gröna värdens centrala betydelse och instämmer i att vattenmiljöer och naturresurser måste ges ett stärkt skydd och utvecklas i takt med bebyggelsen. De välkomnar den ökade prioriteringen av dessa frågor i förslaget.

KOMMUNENS SVAR

De norra stadsdelarna (Alby, Fittja och Hallunda-Norsborg) pekas fortsatt ut som utvecklingsområden med fokus på att knyta ihop stadsdelarna samtidigt som deras identitet värnas. Begreppen "norra Botkyrka" utgår och istället benämns kommundelarna med respektive namn. Överdäckning av E4/E20 skrivs in i planhandlingen som en långsiktig hypotetisk lösning för att minska barriäreffekten. Södra Porten beskrivs tydligare med utgångspunkt i tidigare utredningar och delas i kartan upp i en del som utvecklas genom detaljplan och en del som bevaras men kan utvecklas längre fram. Den nya uppgången för Alby tunnelbanestation markeras också i kartan.

Hamra grustag pekas ut som utredningsområde på grund av osäkerheter kring natur- och vattenvärden. Tullinge skog tas bort som utbyggnadsområde och blir istället *Grönområde/park*. Förbifart Tullinge saknar finansiering men ett behov av en koppling markeras istället mellan Riksten och Hamra.

Synpunkter kopplade till Albyvägen, Tumba centrum, Storvreten, Tullinge, landsbygden, verksamhetsområden och blå–gröna värden noteras men leder inte till ändringar av förslaget. Planen har dock tydliggjorts gällande vilka statliga vägar som behöver åtgärder för framkomlighet samt markeras med en ny markanvändningstyp.

Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna uttrycker att deras stöd för översiktsplanen förutsätter att planen inte anger några kvantitativa mål för bostadsbyggande. De menar att sådana mål riskerar att driva fram storskaliga och ogenomtänkta projekt. Partiet anser att bostadsutvecklingen bör ske successivt och i huvudsak

bestå av småhus, radhus och kedjehus, som de menar motsvarar invånarnas efterfrågan. I fråga om infrastruktur lyfter partiet behovet av ökad framkomlighet för biltrafik, särskilt på Dalvägen och Hågelbyleden. De föreslår att kommunen stärker sitt arbete gentemot Trafikverket, bland annat genom att inrätta en särskild trafikenhet med ansvar för att identifiera flaskhalsar och föreslå åtgärder såsom borttagna avsmalningar och fler högersvängfält.

Partiet motsätter sig kommunens ökade användning av dagvattendammar som ersättning för VA-kapacitet och anser att fokus bör ligga på utbyggnad och underhåll av ett robust VA-nät. De lyfter även energifrågan och föreslår att Botkyrka ska genomföra en platsundersökning för en eventuell småskalig kärnreaktor, med hänvisning till framtida elbehov kopplade till digitalisering och automatisering. När det gäller masshantering anser partiet att området vid Riksten kan användas för grön masshantering, under förutsättning att återvinningsgraden överstiger 85 procent och att tydlig tillsyn och oberoende revision säkerställs.

Partiet motsätter sig alla större flerbostadsprojekt över 30 lägenheter då sådan bebyggelse kan orsaka otrygghet och belasta infrastrukturen. De säger även nej till bostadsutveckling i anslutning till Botkyrka kyrka, inklusive Prästviken och Klockarberget, med hänvisning till kulturhistoriska värden. Vid Harbro backe understryker partiet behovet av att långsiktigt bevara Stora och Lilla dammen, inklusive möjligheten att använda framtida lagstiftning för markförvärv. Vidare framhåller Sverigedemokraterna att kravet på att ny bebyggelse ska lokaliseras inom 1 km från kollektivtrafik bör tas bort då det hämmar landsbygdsutvecklingen. De föreslår istället att landsbygdsbor och fritidshusägare ska ges ökade möjligheter att bygga ut sina bostäder genom ett förenklat förfarande upp till 145 m² eller 50 procent av tomtytan.

Partiet motsätter sig även böneutrop i kommunen och framhåller behovet av att värna kulturmiljöer, men anser att kyrkklockor har en legitim kulturhistorisk funktion. De uttrycker vidare att Agenda 2030 inte bör ligga till grund för lokal planering då kommunens prioriteringar enligt dem ska utgå från lokala behov och förutsättningar. Sverigedemokraterna anser att översiktsplanen behöver justeras för att tydligare utgå från kommunens praktiska förutsättningar, lokala identitet och invånarnas behov samt för att stärka långsiktig infrastruktur, energi- och vattenförsörjning och en småskaligt inriktad bostadsutveckling.

KOMMUNENS SVAR

Kommunen vill poängtera att översiktsplanen inte uttrycker mål för bostadsbyggande utan redovisar vad planens utbyggnadsområden ger utrymme för. Kommunens mål för bostadsbyggande antas i handlingsplan för bostadsförsörjning. Översiktsplanen har reviderats så att det på ett tydligare sätt framgår vilka statliga vägar som behöver åtgärder för framkomligheten. Förändringen syns som en ny markanvändningstyp i mark- och vattenanvändningskartan. På vilket sätt VA-byggs ut redovisas i VA-plan och vattentjänstplan. Gällande synpunkten om lokal energiförsörjning genom kärnkraft är kommunens bedömning är att det inte finns möjlighet att utreda frågan inom ramarna för den här översiktsplanen.

Kommunen har arbetat om textavsnittet om masshantering inklusive ställningstaganden samt delar av markanvändningskartan med fokus på ökad cirkuläritet, kostnadseffektivitet och hållbarhet. Tillsyn och revision styrs inte av översiktsplanen. Efter samrådet har vägledningen för områden med potential till förtätning ändrats så att översiktsplanen inte längre anger vilken typ av bebyggelse som är lämplig. Istället är vägledningen att ny all förtätning ska ske varsamt och i mindre skala med fokus på trygghet och attraktivitet. Samtidigt har mängden bostäder genom förtätning skrivits ner med 30%. För helt nya områden är det i stort sett enbart småhusbebyggelse som anges.

Översiktsplanen gör inga särskilda ställningstaganden kring klockringning och böneutrop. Synpunkten innebär därför ingen revidering av planen. Botkyrkas styrdokument *Ett hållbart Botkyrka* bygger på Agenda 2030. I inriktningsbeslut för den nya översiktsplanen framgår att översiktsplanen ska utfå från *Ett hållbart Botkyrka*. Synpunkten innebär därför ingen revidering av planförslaget.

Klockarberget utgår som utbyggnadsområde. Prästviken kvarstår men har minskats i omfattning. Gällande synpunkten om Harbro backe ligger nämnda områden inom markanvändningstypen *Natur/friluftsliv* i mark- och vattenanvändningskartan. Det innebär att landskapsvård och rekreation ska vara överordnad annan mark- och vattenanvändning. Översiktsplanen tar inte ställning till fråga om markförvärv.

Planen har reviderats så att enstaka och mindre bebyggelse inte begränsas av avstånd till kollektivtrafik utan är möjlig på hela landsbygden. Gällande frågan om utbyggnad av befintliga hus i och fritidshus upp 145

kvadratmeter är det en fråga som inte styrs av en kommuns översiktsplan utan regleras i plan- och bygglagen.

Yttranden från kommunala nämnder och råd

Funktionsrättsrådet

Botkyrka kommuns funktionsrättsråd är positiva till att principen om universell utformning tydligt lyfts fram i förslaget till översiktsplan och till ställningstagandet att universell utformning ska tillämpas vid planering samt vid ny- och ombyggnation. Rådet framhåller att detta skapar goda förutsättningar för att kommunen ska bli tillgänglig för alla, oavsett funktionsförmåga och utan behov av särskilda anpassningar. Rådet uppmärksammar att begreppet tillgänglighet används både i betydelsen allmän framkomlighet och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. För att undvika otydlighet anser rådet att begreppen behöver definieras tydligare i översiktsplanen.

Vidare uttrycker rådet oro för att den omfattande förtätningen, bland annat i Alby, kan leda till att fria ytor såsom parker, lekplatser och närliggande naturområden tas i anspråk. Dessa ytor bedöms vara viktiga för hälsa, social samvaro och psykiskt välbefinnande, särskilt för personer med funktionsnedsättning, barnfamiljer och äldre. Minskad tillgång till vardagsnära grönområden riskerar enligt rådet att försämra tillgängligheten och förstärka befintliga folkhälsoproblem. Rådet betonar även vikten av trygg och trafiksäker framkomlighet för gående, cyklister och personer som använder hjälpmedel som permobil eller rullstol. De pekar på att tidigare principer om separerade gång- och cykelvägar i Alby har tagits bort i planförslaget vilket bedöms försämra både trygghet och tillgänglighet. Därtill lyfts bristande tillgänglighet och otrygga trafikmiljöer i handels- och industriområden, exempelvis vid Ica Maxi och Biltema, där framkomligheten för oskyddade trafikanter är begränsad och olycksrisken bedöms som hög.

KOMMUNENS SVAR

Användningen av begreppet tillgänglighet ses över i översiktsplanen och revideringar görs där det går utan att förståelsen påverkas. Den vanligaste markanvändningstypen för bebyggelse i bebyggda områden, mångfunktionell bebyggelse, omfattar samtliga funktioner som kan behövas inom ett bostadsområde. I detta ingår bland annat parker, bostadsgårdar, lekplatser och viss bostadsnära natur. Vissa områden inom tätorterna pekas ut som grönområde eller park eftersom de bedöms vara särskilt värdefulla för sitt närområde och viktiga att värna. Därtill finns tematiska

ställningstaganden som stärker den bostadsnära grönskan, vilket innebär en förstärkning för att säkerställa tätortsnära natur.

Översiktsplanens förslag om ny bebyggelse bygger till största del på redan befintlig planering och fattade beslut, såsom *Stadsbyggnadsidé för Alby*. Det finns ett fåtal platser där planeringen anger att det kan utredas om olika trafikantslag kan sammanföras, exempelvis längs vissa föreslagna stadsgator, däribland Albyvägen. Detta innebär dock inte att befintlig trafikseparering generellt tas bort och det finns inget beslut om att övergå från separerade till integrerade trafikantslag.

Kommunen noterar även synpunkter rörande Eriksberg. Framkomliga stadsmiljöer är en känd utmaning i verksamhets- och industriområden, och kommunen tar med sig frågan i den fortsatta planeringen.

Kultur-och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden ser överlag positivt på arbetet med den nya översiktsplanen och bedömer att den är ambitiös, tydlig och tar upp flera frågor som är centrala för nämndens ansvarsområden. Digitaliseringen av översiktsplanen ses som en styrka eftersom underlag och förklaringar blir mer lättillgängliga, men nämnden framhåller att kvalitetssäkring och läsbarhet behöver stärkas för att planen ska vara mer lättnavigerad. Nämnden betonar också att flera av översiktsplanens tematiska inriktningar särskilt gestaltad livsmiljö, kulturmiljö och social infrastruktur berör kultur- och fritidsområdet direkt, och att dessa frågor kräver tätare samverkan mellan berörda förvaltningar för att planens ställningstaganden ska få fullt genomslag.

En central del i yttrandet handlar om kulturmiljön. Nämnden ser positivt på att kulturmiljöutredning del 1 och 2 tagits fram som underlag, men konstaterar att det befintliga kulturmiljöprogrammet från 2014 behöver revideras och kompletteras, både på grund av kommande ändringar i plan- och bygglagen och för att bättre fånga in de kulturhistoriska värden som finns i olika delar av kommunen. Nämnden understryker att översiktsplanen i större utsträckning måste följa de rekommendationer som kulturmiljöutredning del 2 lämnat, särskilt i de fyra områden där synnerligen höga kulturvärden bedömts riskera att påverkas negativt: området kring Botkyrka kyrka och Södra Porten, Lill-Tumba, det föreslagna verksamhetsområdet Tyttinge samt delar av området vid Viad–Eldtomta–Olberga. Nämnden pekar också på att kulturhistoriska hänsyn saknas eller behöver förtydligas i beskrivningen av bland annat Slagsta marina, Hallunda

gård, Vårsta–Slättmalm–Sjövreten, Tullinge lanthem och det nya verksamhetsområdet i Tullinge, och efterfrågar kompletterande analyser och inventeringar innan vidare utveckling sker.

Vidare framhåller nämnden vikten av social infrastruktur som en bärande del i det framtida Botkyrka. De ser positivt på att översiktsplanen lyfter behovet av social infrastruktur i samband med nybyggnation och betonar att svårersättliga funktioner som idrottsanläggningar, bibliotek, konsthallar, kultur- och fritidsscener måste ges tillräckligt utrymme i planeringen. Nämnden lyfter samtidigt att ambitionen att möta bostadsbehovet ibland kan hamna i konflikt med rekreativa värden och pekar på att parker, ytor för spontanlek och gröna miljöer är avgörande för folkhälsa och jämlik tillgång till rekreation, särskilt i tätbebyggda områden där förtätning planeras. De efterlyser att sådana målkonflikter synliggörs tydligare i översiktsplanen, så att avvägningar kring kulturmiljö, friluftsliv och bebyggelse sker öppet och med goda underlag. Nämnden har inga ytterligare synpunkter på den barnkonsekvensanalys som tagits fram och bedömer att deras yttrande inte innebär några direkta ekonomiska konsekvenser

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka noterar genomgående synpunkterna och instämmer i att samverkan är en viktig framgångsfaktor för att uppfylla översiktsplanens mål. Kommunen betonar att översiktsplanen på en övergripande nivå redovisar avvägningar mellan planerad bebyggelse och olika värden i mark- och vattenanvändningskartan, där särskilda hänsyn anges per område. Alla möjliga hänsyn kan dock inte redovisas med hänsyn till planens översiktliga detaljeringsgrad. Kommunstyrelsen är medveten om ändringar i PBL och ser behov av intern dialog för att säkerställa att nya krav hanteras i översiktsplanearbetet.

När det gäller utvecklingen av Eriksbergs verksamhetsområde konstateras att arbetet har pågått under flera år genom förstudie och detaljplaner. Översiktsplanen gör därför inga nya ställningstaganden utan följer pågående planering, men kommer att tydliggöra i kartan var förändrad markanvändning sker. Utpekade områden för mångfunktionell bebyggelse på Eriksbergsåsen minskas och justeras med hänsyn till kulturmiljövärden, vilka redovisas i respektive områdes hänsynsdel samt i kartskiktet för riksintressen.

För områdena Sibble och Eldtomta betonas att kulturmiljövärden ska anpassas till omgivningen och att fördjupade studier bör göras vid

detaljplanering. Fornlämningar inom Mälarskogen samt området kring Hallunda gård är utpekade som natur- och friluftsområden och skyddas från ny bebyggelse, samtidigt som översiktsplanen bekräftar redan pågående planering där ny detaljplan tagits fram.

Avseende Rikstens företagspark konstateras att en del redan har gällande detaljplan och pågående etablering, medan detaljplanearbete pågår för den andra delen. Översiktsplanen gör inga nya ställningstaganden om områdets lämplighet men kan kompletteras med förtydliganden om vilka hänsyn som ska tas vid fortsatt utveckling.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden utgår i sitt yttrande från kommunens övergripande vision om hållbar tillväxt, social rättvisa och ett robust Botkyrka i balans med naturen. Nämnden konstaterar att översiktsplanen är heltäckande, tydlig och ett viktigt underlag för fortsatt planarbete, särskilt i frågor som rör buller, luftföroreningar, förorenad mark, naturmiljö, vattenresurser och riskfyllda verksamheter. De lyfter samtidigt att den nya inriktningen med stärkt landsbygdsutveckling, särskilt i Sibble och Kagghamra, kräver noggrann prövning utifrån miljö- och hälsoskyddsperspektiv.

När det gäller miljöpåverkan delar nämnden planens analys av buller och luftföroreningar, särskilt kopplat till E4/E20 och andra större trafikleder. De välkomnar den höga ambitionsnivån med lägre bullernivåer än nationella riktvärden, men ifrågasätter hur detta praktiskt ska kunna tillämpas i kommande planering. De betonar behovet av åtgärder även längs kommunala vägar där bullerproblematiken är omfattande. För luftföroreningar instämmer nämnden i att bostäder, skolor och parker ska undvikas i lägen med risk för överskridna miljökvalitetsnormer och ser positivt på att kommunen ska verka för partikelreducerande åtgärder längs statliga vägar.

Avseende förorenade områden delar nämnden bedömningen att mark bör undersökas vid ändrad markanvändning och ser fördelar med sanering i samband med exploatering. De påpekar dock att exploatering i sig inte är en prioriteringsgrund enligt kommunens handlingsplan för förorenad mark, där riskklassning och närhet till känslig bebyggelse ska styra. För riskfyllda verksamheter instämmer nämnden i att hänsyn ska tas i planeringen, att drivmedelsstationer och andra riskverksamheter ska riskbedömas samt att nyetablering av riskfyllda verksamheter inom grundvattenförekomster bör

undvikas. De stödjer särskilt inriktningen att täktverksamheterna vid Pålamalm och Hanvedsmossen på sikt ska avvecklas med hänsyn till dricksvattenskydd och PFAS-problematik.

I frågor om mobilitet och infrastruktur ställer sig nämnden bakom målsättningen om hållbar mobilitet, minskade buller- och luftutsläpp samt minskade barriäreffekter. De betonar behovet av att begränsa tung trafik på väg 225, 226 (Dalvägen) och 258 (Hågelbyleden), då dessa vägar inte är dimensionerade för nuvarande godstrafik och påverkar boendemiljö och trafiksäkerhet. De stödjer lokalisering av ny bebyggelse till områden med stark kollektivtrafik, utbyggnad av stråk för gång- och cykel, reserverade kollektivtrafikfält på Hågelbyleden samt utveckling av expressbussar. Samtidigt påpekar de att eventuell kapacitetsökning på Dalvägen måste utredas noggrant utifrån redan utsatta boende och efterfrågar även beskrivningar av hur cykling vintertid kan underlättas.

Nämnden framhåller grönstrukturens och vattenmiljöernas centrala betydelse för hälsa, klimat och ekosystemtjänster. De stödjer principen om 3–30–300, värnandet av sammanhängande grönområden och användningen av kompensationsåtgärder vid oundviklig exploatering. De ser positivt på att ekosystemtjänster lyfts som självklar del i planeringen, liksom ambitionen att värna och utveckla natur- och rekreationsområden samt förbättra tillgänglighet med kollektivtrafik, gång och cykel. Nämnden påpekar dock att Tullinge söder om järnvägen saknar utpekad park eller grönområde som överordnad markanvändning. För vattenfrågor delar de inriktningen att skydda vattenresurser, förbättra ekologisk och kemisk status i sjöar och vattendrag samt hantera dagvatten tidigt, med fokus på infiltration, fördröjning och lokal hantering i ett förändrat klimat.

För ett antal specifika geografiska områden lyfter nämnden mer detaljerade synpunkter. Vid Slagsta ser de positivt på överdäckning av E4/E20, bullerskärmande bebyggelse och stärkta kopplingar som kan knyta samman norra Botkyrka. Samtidigt varnar de för markföroreningar, osäkra fyllnadsmassor och närheten till Mälaren och Norsborgs vattentäkt i Slagstaområdet, vilket kräver noggranna markundersökningar före exploatering. För Hamra grustäkt bedömer nämnden att nackdelarna med exploatering överväger, med hänvisning till skyddsvärda naturmiljöer, EU-skyddad art, prioriterad sandbarrskog samt läget inom Tullinge vattenskyddsområde. De avråder därför från exploatering ur dricksvatten- och naturhänsyn. Tullinge skog lyfts som ett grönområde med höga rekreations- och naturvärden samt viktig vattenhållande förmåga och grönt

spridningssamband; nämnden anser att området bör undantas från exploatering. För Riksten uppmärksammar de att Förbifart Tullinge har utgått ur översiktsplaneförslaget och efterfrågar en förklaring samt en bedömning av hur detta påverkar planeringen i Riksten och centrala Tullinge.

Avslutningsvis kommenterar nämnden *PM Bebyggelseplanering*. De bedömer att utbyggnadsområden inom befintliga tyngdpunkter generellt är lämpliga då de stödjer kollektivtrafik, blandade bostadsformer och lokal service och att påverkan på jordbruksmark där ofta är begränsad. Däremot menar de att nybyggnadsområden på landsbygden längre från tätorter, VA och service behöver utredas noga utifrån kravet på ”väsentligt samhällsintresse” i miljöbalken. Innan jordbruksmark tas i anspråk måste det säkerställas att ny bebyggelse verkligen bidrar till kommunens utvecklingsinriktning, möjliggör säkra gång- och cykelvägar, varierat boende och lokala mötesplatser; annars är exploatering av jordbruksmark inte tillåten.

KOMMUNENS SVAR

Kommunen vill fortsatt ha en hög ambition när det gäller buller men har justerat texten så att det tydligare framgår att förordningen gäller. Kommunen ser anledning att i översiktsplanen lyfta bullerproblematik längs E4/E20 och järnväg gentemot stat och region även om bullerproblematik kan finnas även längs kommunala vägar. I granskningshandlingen har det förtydligats att arbete med förorenade områden sker enligt kommunens handlingsplan. Det arbete som pågår för att förstärka skyddet kring vattentäkter bedrivs i andra processer som inte styrs direkt av översiktsplanen och kommunen har till granskningsversionen därför valt att korta ner text som rörde avveckling av masshantering i översiktsplanens avsnitt om VA-försörjning.

Översiktsplanen innehåller ställningstaganden om att tung trafik mellan Nynäshamn och E4 söderut i första hand ska använda Tvärförbindelse Södertörn när den färdigställts. Både väg 226 och 258 är statliga vägar och kommunen har inte möjlighet att styra var tung trafik ska köra och inte. Kommunen arbetar dock i dialog med Trafikverket för att hitta lösningar. Botkyrka tillsammans med Trafikverket och Region Stockholm har genomfört en åtgärdsvalsstudie för väg 258 (Hågelbyleden) i syfte att analysera problembilden och ta fram åtgärder. Åtgärdsvalsstudien är genomförd och beslutad och innehåller åtgärder för att öka framkomligheten på väg 258. Översiktsplanen befäster detta genom att markera ut vägen som

Statlig väg, behov av åtgärd med tillhörande vägledning i linje med åtgärdsvalsstudien. Även vägarna 226 och 258 får den nya markanvändningstypen *Statlig väg, behov av åtgärd*. Eftersom dessa vägar är statliga är kommunens möjligheter begränsade till kapacitetshöjande åtgärder. Kommunen arbetar löpande i dialog med Trafikverket för att förbättra väginfrastrukturen i hela kommunen.

Frågan om hur kapaciteten i vägnätet påverkas av Förbifart Tullinge har utretts med hänvisning till överflyttning av biltrafik från Huddingevägen (226) genom Tullinge till en ny förbifart. Fördelarna med att öka kapaciteten på sträckan är dock inte tillräcklig i relation till kostnaderna att anlägga vägen. Hur biltrafiken i Riksten påverkas är delvis utrett. Kommunen ser också behovet av att skapa ny koppling mellan Riksten, Brantbrink och nytt område i Harma grustag. En kopplingspil ritas därför in i mark- och vattenanvändningskartan. Tullinge skog tas bort som utbyggnadsområde i granskningshandingen. Hamra grustäkt markeras som utredningsområde för att markera att lämpligheten och förutsättningarna behöver utredas grundligt. *PM Bebyggelseutveckling* och tillhörande matris avses användas som prövning av väsentligt samhällsintresse och alternativa lokaliseringar i kommande detaljplaner.

Socialnämnden

Socialförvaltningen tillstyrker förslaget till översiktsplan och bedömer att planen är väl avvägd mellan olika intressen, med ett tydligt fokus på social hållbarhet och jämlikhet. Förvaltningen ser positivt på utvecklingen av norra Botkyrka som i dag präglas av uppdelning mellan områden, bland annat till följd av barriäreffekter från E4/E20 samt en negativ områdesbild. Att norra Botkyrka pekas ut som ett strategiskt utvecklingsområde bedöms vara betydelsefullt. Satsningar på nya förbindelser mellan centrumområden och åtgärder som stärker sociala värden och förbättrar de ekonomiska förutsättningarna ses som särskilt viktiga.

Den ökade upplevda otryggheten i kommunen lyfts som en central utmaning. Socialförvaltningen betonar därför vikten av att den fysiska planeringen bidrar till trygga, tillgängliga och levande miljöer genom hela dygnet. Gestaltning, rörelse i stadsrummet samt arbete med att bryta både fysiska och mentala barriärer lyfts fram, liksom behovet av kompensatoriska investeringar för att främja en mer jämlik utveckling i kommunen.

Barn och ungas perspektiv bedöms vara en viktig styrka i planförslaget. Förvaltningen understryker dock att verklig delaktighet förutsätter att barn

och unga själva får komma till tals och att deras åsikter inte enbart tolkas eller formuleras av vuxna. Vidare framhålls betydelsen av social infrastruktur, såsom samhällsservice, rekreation, lokala mötesplatser, kommersiell service och kultur. Dessa funktioner anses vara avgörande för goda levnadsvillkor och bör vägas in i bebyggelseutvecklingen i samtliga kommundelar, med utgångspunkt i invånarnas behov.

Socialförvaltningen bedömer att planens inriktning på goda och jämlika livsmiljöer samt hänsyn till barn och ungas perspektiv kan ge långsiktigt positiva effekter för kommunens invånare. Förvaltningen bedömer att förslaget inte medför några ekonomiska konsekvenser.

KOMMUNENS SVAR

Översiktsplanen innehåller ställningstaganden avseende gestaltning, trygghet, trivsel och tillgänglighet, vilka ska beaktas i den efterföljande planeringen. Planen innehåller även ställningstaganden för att motverka barriärer i den fysiska miljön samt att vid behov beakta kompensatoriska åtgärder.

Översiktsplanens tidiga dialog har riktats särskilt till barn och unga genom olika riktade aktiviteter i flera delar av kommunen. Planen lyfter även vikten av delaktighet i den fysiska planeringen på olika nivåer. Som underlag till översiktsplanen finns dessutom en utredning avseende utbud och behov av social infrastruktur, vilken utgör ett stöd i den fortsatta planeringen.

Socialnämnden – särskilt yttrande från miljöpartiet

Socialnämnden (Miljöpartiet) uttrycker tveksamhet till antagandet att en tätare bebyggelse i norra Botkyrka automatiskt leder till ökad trygghet. De menar att en mer direkt och verksam åtgärd vore att förbättra den lokala busstrafikens dragning. I dag löper busslinjerna främst runt ytterkanterna av bostadsområdena, vilket innebär långa och i vissa fall kuperade gångavstånd från hållplatserna. Detta skapar otrygghet, särskilt under mörka timmar, och innebär en konkret svårighet för äldre och föräldrar med barnvagn. Genom att låta busslinjerna trafikera bostadsområdenas inre delar skulle dessa riskmoment minska och tillgängligheten förbättras.

Partiet lyfter även att en sammanbyggnad av Alby, Fittja, Hallunda och Norsborg riskerar att sudda ut de lokala identiteter som i dag präglas av stark tillhörighet och sociala nätverk. En mer sammanflätad stadsstruktur skulle därmed kunna leda till att skillnader mot övriga kommundelar

upplevs som tydligare, vilket i sin tur kan förstärka segregation snarare än motverka den.

Vidare framhålls att medborgardialogen uppfattats som otillräcklig. Vid samrådsmötet i Hallunda deltog endast ett fåtal medborgare, vilket enligt nämnden indikerar att översiktsplanen troligen är okänd för många boende. De menar att detta begränsar möjligheten till ett representativt samrådsförfarande och att kommunens informationsinsatser inför samrådet därför inte varit tillräckliga.

KOMMUNENS SVAR

Översiktsplanens inriktning mot förtätning i de norra stadsdelarna har förtydligats med skrivningar om att nya bostäder ska tillkomma med fokus på småskalighet, trygghet och attraktivitet. De lokala busslinjerna regleras inte i kommunens översiktsplan, däremot finns kapacitetsstark kollektivtrafik inklusive planerade expressbussar med som en del av planförslaget. I de norra stadsdelarna pekas ny expressbuss ut för sträckan Hallunda-Fittja-Masmo och vidare mot Flemingsberg i mark- och vattenanvändningskartan.

Synpunkten om de lokala identiteterna noteras och behovet att belysa de olika kommundelarnas särart lyft fram tydligare i utvecklingsinriktningen. Detta är dock en balans eftersom kommunen vill att dessa kommundelar integreras med rumsligt bland annat genom barriäröverbryggande åtgärder.

Kommunen är medveten om svårigheterna att engagera invånare i dialog kring den översiktliga planeringen. I planeringen av samrådet genomfördes noga analys för att säkerställa en rimlig ambitionsnivå och att så många som möjligt skulle nås av informationen kring samrådet och möjligheterna att delta och lämna synpunkter.

Teknik- och fastighetsnämnden

Teknik- och fastighetsnämnden ställer sig positiv till den föreslagna översiktsplanen och bedömer att den ger en god helhetsinriktning för kommunens långsiktiga mark-, bebyggelse- och infrastrukturutveckling. Nämnden lyfter samtidigt ett antal viktiga frågor som behöver tydliggöras, särskilt kopplat till persontransporter, totalförsvar, social infrastruktur och framtida behov av samhällsfastigheter. När det gäller persontransporter betonar nämnden att en utökad bostadsbebyggelse direkt påverkar skolskjutsverksamheten. Nya bostadsområden kräver anpassning av rutter,

avståndsgränser och restider, vilket både ökar kostnader och lägger organisatoriskt tryck på verksamheten. Nämnden framhåller därför att skolskjuts- och persontransportfrågor måste integreras tidigt i planeringsprocessen och att samverkan mellan berörda förvaltningar behöver stärkas.

I fråga om totalförsvarets civila del betonar nämnden att vatten- och avloppsförsörjningen är en kritisk funktion för kommunens krisberedskap. För att kunna upprätthålla VA-tjänster vid höjd beredskap krävs samordning av resurser, el, drivmedel och långsiktiga investeringar i robusthet. Dessa kostnader behöver fördelas mellan de aktörer som får nytta av ökad säkerhet. Nämnden lyfter även flera aspekter som är centrala för kommunens långsiktiga försörjning av samhällsfastigheter. De välkomnar planens betoning på hållbara och högkvalitativa materialval, då detta minskar framtida underhållskostnader och bidrar till ett långsiktigt resurseffektivt byggande. Förvaltningen ser också behov av att i detaljplaneringen tidigt säkerställa mark för social infrastruktur såsom förskolor, skolor, vård- och omsorgsboenden samt kultur- och fritidsanläggningar. Vid förtätning är detta särskilt viktigt eftersom behovet av friytor för lek, idrott och vistelse annars riskerar att inte kunna tillgodoses.

Vidare konstaterar nämnden att fortsatt utveckling längs Dalvägen sannolikt innebär att driftverksamheten vid Ekvägen behöver omlokaliseras till mer ändamålsenlig plats inom kommunen. För landsbygdsutvecklingen betonas att nya bostäder medför ökade behov av närliggande samhällsservice. Där sådana funktioner inte kan etableras lokalt måste god kollektivtrafik och skolskjutslösningar säkerställas för att upprätthålla jämlika villkor för barn och unga.

De framhåller vikten av att översiktsplanen tar höjd för kommunens långsiktiga lokal- och servicebehov, reserverar mark för samhällsviktiga funktioner och integrerar hållbara materialval för att skapa en stabil och framtidssäker samhällsstruktur. Förvaltningen aviserar även att kompletterande kommentarer rörande mindre faktajusteringar skickas separat till handläggaren.

KOMMUNENS SVAR

Synpunkter om persontransporter noteras. Översiktsplanen kommer att fortsätta pröva om det går att utveckla ny bebyggelse på landsbygden.

Frågorna nämnden lyfter måste hanteras i efterföljande samordning och planering. Synpunkter om totalförsvarets civila del noteras.

Angående synpunkter om långsiktig försörjning av samhällsfastigheter (kvalitativa materialval) görs ett tillägg i avsnittet *Klimatsmart byggande* om klimatvänliga byggtekniker och material, cirkulära flöden och återbruk. Därutöver har avsnittet om masshantering setts över med fokus på stärkt hållbarhet. Gällande synpunkt om långsiktig försörjning av samhällsfastigheter (förtätning av befintliga områden) håller förvaltningen med. Översiktsplanen innehåller ställningstaganden avseende detta.

Angående långsiktig försörjning av samhällsfastigheter läggs ett nytt ställningstagande till. Övriga faktajusteringar från förvaltningen är inarbetade i granskningshandlingen.

Yttranden från kommunala företag och förbund

Upplev Botkyrka AB

Upplev Botkyrka lyfter betydande utmaningar kopplade till vattenkvalitet, tillgänglighet och infrastruktur vid flera av kommunens viktigaste besöksmål. Sjön Getaren vid Lida beskrivs som allvarligt påverkad av långvarig algblomning under 2025, vilket direkt hotar friluftslivet och verksamheten vid Lida friluftsgård. Även Aspen har haft så låga vattennivåer att konstbevattning av Hågelbyparken inte kunnat genomföras, och Malmsjön vid Vårstavi har haft problem med algblomning som skapar osäkerhet kring planerad utveckling av bad-, bastu- och paddlingsmöjligheter. Vid Subtopia framhålls risk för höjda vattenflöden i Albysjön som kan påverka delar av området, särskilt Hangaren. Synpunkterna pekar även på behov av säkrare trafiklösningar, reglerad in- och utfart vid Hågelbyleden samt fler parkeringsmöjligheter i både Hågelbyområdet, Vårstavi och Subtopia.

Vid Lida efterfrågas en ny tillfarts-, gång- och cykelväg från Tullinge och Riksten, inklusive möjlighet att nyttja den gamla räddningsvägen, samt fler entréer till friluftsområdet för att möta framtida besökstryck. Tillgänglighet lyfts också som central fråga vid Vårstavi, där dagens parkeringskapacitet och trafikmiljö anses otillräckliga. Vidare framhålls behov av ladd infrastruktur vid samtliga större besöksmål. Upplev Botkyrka betonar även att Alby gård bör utvecklas och återaktiveras som ett besöksmål inom Subtopia-området. Avslutningsvis, framhålls att kommunen behöver möjliggöra fler kommersiella boenden, hotell, vandrarhem, stugor och ”glamping” både vid Lida, Subtopia och Hågelbyparken för att stärka Botkyrkas besöksnäring.

KOMMUNENS SVAR

Översiktsplanen innehåller ställningstaganden avseende välmående vatten och miljökvalitetsnormer för vatten, inklusive ambitioner att förbättra ekologisk och kemisk status i kommunens sjöar och vattendrag. Arbetet bedrivs inom ramen för styrdokumentet *Botkyrka blå värden* med tillhörande handlingsprogram. Trafikproblemen längs Hågelbyleden är kända och har föranlett en åtgärdsvalsstudie som genomförts av Botkyrka kommun tillsammans med Trafikverket. Inom ramen för denna har åtgärder identifierats för att förbättra framkomligheten på väg 258. I dagsläget saknas dock beslut om specifika åtgärder i den aktuella korsningen, men synpunkten vidarebefordras till ansvarig verksamhet inom kommunen.

Översiktsplanen reglerar inte användning av parkering inom specifika markanvändningstyper. Parkering ingår som funktion inom bland annat mångfunktionell bebyggelse, sammanhållen bebyggelse, centrum och besöksanläggning. Bevekelsegrunder för uppförande av kommunala parkeringsplatser hanteras inom ramen för kommunens parkeringsplan. Översiktsplanen revideras och anger nu en utvecklingsinriktning mot stärkt koppling mellan Riksten och Lida men redovisar ingen ny väg i plankartan. Kommunens grönstrukturprogram pekar ut ett antal gröna entréer till Lida naturreservat, främst från den norra sidan. Synpunkten om att markera ytterligare entré vid Lida friluftsanläggning vidarebefordras till det fortsatta arbetet med revidering av grönstrukturprogrammet.

SRV Återvinning AB

Srv tycker att det är bra att referenser görs till Avfallsplanen och avfallstrappan samt att det finns tydliga ställningstaganden men ser att ställningstagandena kan bli ännu tydligare. Srv efterfrågar förtydliganden kring om utrymme för återbruk, delningsfunktioner och möjligheter till reparation gäller både befintlig och planerad miljö. Vidare lyfts frågor om syftning i skrivningen om återbruk och återvinning och Srv föreslår en ny formulering. Srv tolkar även att kommunen med ordet ”planering” i skrivningen om att planering av mark för återvinningscentraler och fastighetsnära insamling avser ”den fysiska planeringen” och önskar bekräftelse om detta.

KOMMUNENS SVAR

Översiktsplanen ger i huvudsak vägledning för nya miljöer. Planhandlingen justeras i enlighet med inkomna synpunkter för att förtydliga ställningstagandena. Kommunen vill även förtydliga att ställningstagandet avser den fysiska planeringen.

Översiktsplanen saknar i nuläget ställningstaganden avseende laddinfrastruktur, med hänsyn till frågans komplexitet kring ansvarsfördelning och konsekvenser. Kommunen saknar idag planeringsunderlag och utredningar för detta men följer frågan på regional nivå. Avseende Alby gård noterar kommunen synpunkterna, men vill samtidigt tydliggöra att det i dagsläget saknas process eller beslut om att utveckla Alby gård till en besöksanläggning. Synpunkten vidarebefordras till ansvarig verksamhet.

Slutligen noterar kommunen synpunkter avseende behov av kommersiella boendeformer. De funktioner som nämns, såsom hotell, vandrarhem, stugor

och camping, ryms inom de markanvändningstyper som redovisas i översiktsplanen, däribland mångfunktionell bebyggelse, sammanhållen bebyggelse, centrum och besöksanläggning.

Stockholm Vatten och Avlopp (SVOA)

SVOA betonar att en långsiktigt hållbar vattenförsörjning förutsätter en integrerad mark- och vattenplanering, särskilt i relation till Norsborgs vattenverk, som är av riksintresse och försörjer cirka 1,6 miljoner människor i regionen. I detta sammanhang lyfts behovet av att i den fysiska planeringen ge utrymme för nya och kompletterande huvudvattenledningar genom Botkyrka, både för kommunal och regional vattenförsörjning. SVOA framhåller även att befintlig VA-infrastruktur såsom vattenverk, huvudledningar, pumpstationer och reningsverk bör betraktas som samhällskritiska anläggningar ur både beredskaps- och försörjningsperspektiv. SVOA lyfter vikten av resurseffektiv vattenanvändning och förordar principen om att rätt vatten används till rätt ändamål. För verksamheter som inte kräver dricksvattenkvalitet bör alternativ såsom tekniskt vatten (råvatten) övervägas, exempelvis för bevattning, gatusopning, snötillverkning och viss industri, för att avlasta det livsmedelsklassade dricksvattnet och stärka den långsiktiga försörjningsförmågan.

Avseende klimatrelaterade risker välkomnar SVOA kommunens ambitioner kring dagvattenhantering, skyfall och översvämningar, men påpekar att dagvatten även utgör en betydande föroreningskälla till Mälaren. SVOA efterlyser därför tydligare skrivningar om dagvattenrening, kopplingar till vattenskyddsområden samt risker vid bräddning av spillvatten, som även kan påverka dricksvattenförsörjningen. Vid planering av dagvattenlösningar, särskilt i närheten av Norsborgs vattenverk, betonas behovet av samordning med SVOA. SVOA välkomnar kommunens ställningstaganden kring dricksvattenförsörjning och värnandet av prioriterade vattentäkter såsom Mälaren, Bornsjön, Segersjö och Tullinge, men framhåller behovet av fortsatt dialog kring bland annat uppstart och kapacitet vid Segersjö och Tullinge vattenverk. De tillstyrker en restriktiv hållning till ny bebyggelse, masshantering och riskfyllda verksamheter inom vattenskyddsområden, men efterfrågar tydligare definitioner av vad som avses med riskfylld verksamhet samt stärkta krav på riskbedömningar och samverkan vid exploatering av förorenad mark.

Avslutningsvis betonar SVOA att riksintresset för Norsborgs vattenverk, liksom större huvudvattenledningar som försörjer även andra kommuner, bör framgå tydligare i översiktsplanen. SVOA framhåller vikten av regional och mellankommunal samverkan, särskilt med Trafikverket och regionen, för att säkerställa att väg- och järnvägsprojekt, energianläggningar och annan infrastruktur inte äventyrar nuvarande eller framtida vattenförsörjning.

KOMMUNENS SVAR

Möjligheterna att använda andra källor för vatten än livsmedelsklassat dricksvatten för tekniska ändamål är en intressant fråga att arbeta vidare med i samarbete mellan olika parter. Ett ställningstagande om detta har tillförts planhandlingen. Planhandlingen har tillförts mer information om behovet av rening av dagvatten om områden där detta är särskilt relevant. Dagvattenplanering i närheten av Norsborgs vattenverk hanteras i efterföljande planering.

Kommunen noterar behovet av ny råvattenledning och samverkar gärna i tidigt skede kring lokalisering av en sådan. Saneringar genomförs i enlighet med en saneringsplan som miljökontoret kontrollerar. Att planera så att det finns beredskap för att hantera eventuellt utsläpp från exempelvis farligt gods är inte en översiktsplanefråga. Rutiner för arbete med väg- och järnvägsinfrastruktur är inte en fråga som kommunen kan påverka genom översiktsplanen, utan hanteras i samverkan mellan berörda parter

Ett antal förtydliganden i planhandlingen är gjorda enligt förslag i yttrandet. Samtliga förslag har inte tillmötesgåtts, utifrån ambition att hålla dokumentet kortfattat. Flera frågor som SVOA lyfter är frågor som får hanteras i efterföljande planering. SVOA:s yttrande är i sin helhet vidarebefordrat till kommunens VA-enhet.

Söderenergi AB

Söderenergi AB fokuserar i sitt yttrande på översiktsplanens skrivningar kring Fittjaverkets framtid. De kommenterar särskilt avsnittet där kommunen uttrycker att fjärrvärmebehovet på sikt kan minska och att inga betydande investeringar bör göras i Fittjaverket med hänvisning till dess placering inom Östra Mälarens vattenskyddsområde. Bolaget menar att denna bedömning inte är korrekt. Enligt deras analyser kommer fjärrvärmebehovet att ligga på ungefär samma nivå de kommande 15 åren,

då minskad efterfrågan genom varmare vintrar och energieffektivisering vägs upp av ökade satsningar inom industrin.

Söderenergi framhåller att Fittjaverket utgör en central del av det regionala fjärrvärmesystemet och att anläggningens strategiska placering i ett gränssnitt mellan flera kommuner är avgörande för hela södra Storstockholms värmeförsörjning. Verket fungerar som mellan- och spetslastanläggning och bidrar till robusthet, flexibilitet, försörjningstrygghet samt kommunernas beredskap vid störningar i energisystemet. De betonar att en ersättning av Fittjaverkets kapacitet vore en mycket stor teknisk och ekonomisk utmaning, och att befintlig infrastruktur såsom förbränningsanläggning, ledningsnät, hamn och bränslelogistik utgör betydande värden som inte enkelt kan ersättas eller flyttas. Söderenergi påminner om att liknande diskussioner fördes redan i översiktsplanen 2014, då både de själva och Länsstyrelsen lyfte Fittjaverkets regionala betydelse. De anser att dessa synpunkter fortfarande är högst relevanta och önskar en fortsatt dialog med Länsstyrelsen i frågan.

Vidare framhåller bolaget att Fittjaverket under senare år har genomgått en betydande omställning, bland annat från fossila bränslen till bioolja och träpellets, vilket möjliggör fortsatt utveckling i en mer hållbar riktning. Att genom översiktsplanen begränsa verkets utvecklingsmöjligheter anses därför vara strategiskt felaktigt och riskera regionens långsiktiga energirobusthet. Söderenergi understryker avslutningsvis att fjärrvärmesystemet i regionen är ihopkopplat och beroende av samverkan mellan flera anläggningar. Fittjaverkets kapacitet är en förutsättning för att upprätthålla balansen och tillräcklig produktionsförmåga i hela systemet, inklusive Stockholm. Bolaget bistår gärna med fördjupad information i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

KOMMUNENS SVAR

Fittja värmeverk redovisas fortsatt inom utredningsområde för Slagsta strand. Verkets framtid behöver utredas tillsammans med en möjlig utveckling av området till mångfunktionell bebyggelse, i en process som tittar på verksamhetens roll och funktion i regionen. Dess placering i *Utredningsområdet* omöjliggör inte en fortsatt verksamhet. Skrivningen ”inga betydande investeringar ska göras” har tagits bort ur planhandlingen.

Södertörns Brandförsvarsförbund (SBFF)

Södertörns brandförsvarsförbund lämnar flera synpunkter som rör riskhantering, klimatanpassning och beredskap, och betonar att

översiktsplanen behöver förtydliga kommunens ansvar för att skapa robusta och säkra förutsättningar för räddningstjänst och samhällsviktiga funktioner. SBFF efterfrågar ett tydligt tillägg under avsnittet om beredskap och civilt försvar, där brandförsvarets behov av tillgång till vatten vid kris eller krig lyfts fram. Förbundet betonar vikten av att planera för särskilda platser vid sjöar och vattendrag där fordon kan ta sig fram och hämta vatten om brandposter inte kan användas. De uttrycker även vilja att medverka i sådana planeringsdiskussioner.

När det gäller översvämningsrisker menar SBFF att kommunen behöver göra tydligare ställningstaganden kring var bebyggelse bör undvikas. De pekar på att hus som byggs på upphöjda tomter men omges av översvämmade ytor skapar stora problem för både boende och räddningspersonal. Förbundet anser därför att samhällsviktiga funktioner inte bör lokaliseras inom översvämningsutsatta områden.

SBFF instämmer i rekommendationen i hållbarhetsbedömningen om att översiktsplanen ska kompletteras med en karta över områden med risk för ras, skred och erosion. De framhåller att detta bör vara ett krav och att kartan bör ingå i hänsynskartan för att ge ett fullständigt underlag. Förbundet lyfter också behovet av att riskfyllda verksamheter visualiseras tydligare. De anser att drivmedelsstationer ska markeras på kartorna på samma sätt som farlig verksamhet och transportleder för farligt gods. De betonar även att även större industrier och lagerbyggnader, som inte omfattas av regler om brandfarliga ämnen men där långvariga bränder kan påverka omgivningen, bör ges generösa skyddsavstånd till annan bebyggelse.

I fråga om ställningstagandet att ny riskfylld verksamhet är olämplig över grundvattenförekomster, vill SBFF ha en tydligare definition av begreppet. Det är oklart om kommunen avser miljöfarliga verksamheter, verksamheter som riskerar markförorening eller verksamheter där släckvatten vid brand kan påverka grundvattnet. SBFF påpekar att även industribyggnader som inte klassas som riskfyllda kan generera stora mängder förorenat släckvatten. Förbundet lyfter även en möjlig motsägelse i kartmaterialet, där industriområden föreslås inom vattenskyddsområden trots ställningstagandet om att undvika sådana etableringar.

KOMMUNENS SVAR

Kommunen följer MSB:s rekommendationer och inriktningar för kris- och krigsplanering. Ett nytt ställningstagande tillkommer rörande tekniskt vatten

i kapitlet *VA-försörjning* under rubriken *Dricksvattenförsörjning*. Kommunen vill påpeka att ansvaret för tillgång till brandvatten åligger brandförsvaret och uppmuntrar brandförsvaret att kontakta kommunen rörande behov av hårdgjorda ytor i anslutning till sjöar och vattendrag. Kommunen instämmer rörande kartskikt om markstabilitet. Detta kommer att kompletteras i granskningshandlingen. Nya ställningstaganden rörande översvämningsområden och områden som påverkas av höga vattennivåer i samband med skyfall har tillkommit.

Kommunen bedömer att befintliga skrivningar rörande riskfyllda verksamheter är tillräckliga samt att befintliga verksamheter inte är lämpliga att kartera i en översiktsplan. Ställningstagandet rörande drivmedelsstationer i bostadsnära lägen har reviderats. Översiktsplanen bekräftar redan fattade planeringsbeslut när det gäller verksamhetsområden inom vattenskyddsområden. Ställningstagandet om nyetablering av riskfyllda verksamheter revideras och tillägg görs i berörda objektsspecifika vägledningar.

Södertörns Fjärrvärme AB

Södertörns Fjärrvärme AB uttrycker ett övergripande stöd för översiktsplanens inriktning och välkomnar att energiförsörjning behandlas ur ett hållbarhetsperspektiv kopplat till bebyggelseutveckling, transporter och klimatpåverkan. Bolaget betonar att fjärrvärme spelar en central roll i ett robust, planerbart och resurseffektivt energisystem, särskilt i en tid då elektrifieringen av andra sektorer ökar belastningen på elnäten. Översiktsplanen bör tydliggöra fjärrvärmens betydelse för att stärka redundans, flexibilitet och försörjningstrygghet samt peka ut behovet av att bygga ut fjärrvärmeinfrastrukturen för att möta framtida energibehov.

I fråga om Fittjaverket lyfter Södertörns Fjärrvärme att anläggningen har en strategiskt viktig placering för hela Storstockholms värmeförsörjning. Verket möjliggör reglerbar produktion, bidrar till resurseffektivitet och ligger i direkt anslutning till en betydande transiteringsledning. Bolaget avvisar uppfattningen att Fittjaverket kan ersättas inom överskådlig tid och betonar att ett sådant scenario skulle kräva mycket omfattande investeringar i både ny produktionskapacitet och förstärkning av distributionsnätet. De anser därför att formuleringen om att ”inga betydande investeringar ska göras” i Fittjaverket bör strykas ur översiktsplanen.

Bolaget framhåller även behovet av att tydligare behandla fjärrkyla i planeringsprocessen. Efterfrågan på kyla i fastigheter bedöms öka, och

fjärrkyla utgör enligt bolaget en energieffektiv och miljömässigt fördelaktig lösning jämfört med lokala kylsystem. Södertörns Fjärrvärme anser att möjligheterna till fjärrkyla bör utredas tidigt i planeringen och ges en tydligare riktning i översiktsplanen. I sitt yttrande betonar bolaget också vikten av samverkan mellan aktörer inom energi-, bygg-, fastighets- och avfallssektorn för att utveckla hållbara och långsiktiga energilösningar. För att nå nettonollmål krävs enligt bolaget en effektiv och förnybar energianvändning även under förvaltningsskedet, och de önskar att översiktsplanen tydligare beskriver hur gemensamma och sektorsspecifika mål ska formuleras och uppnås.

KOMMUNENS SVAR

Ett ställningstagande läggs till i översiktsplanen om att kommunen ska verka för utveckling av fjärrvärme samt fjärrkyla i ny samlad bebyggelse och i verksamhetsområden där kommunen har rådighet. Befintligt ställningstagande avseende fjärrvärme kompletteras därmed med fjärrkyla. Fittja värmeverk redovisas fortsatt inom utredningsområde för Slagsta strand. Verkets framtid behöver utredas tillsammans med en möjlig utveckling av området till mångfunktionell bebyggelse, i en process som tittar på verksamhetens roll och funktion i regionen. Dess placering i *Utredningsområdet* omöjliggör inte en fortsatt verksamhet. Vidare förtydligas befintliga ställningstaganden i planhandlingen i enlighet med inkomna synpunkter. Skrivningen ”inga betydande investeringar ska göras” har tagits bort ur planhandlingen.

Yttranden från föreningar, organisationer och privata företag

Annelöts tomtägareförening

Annelöts tomtägareförening framhåller att det är anmärkningsvärt att ett nytt förslag till översiktsplan presenteras nu, då föreningen vid flera tidigare tillfällen utan framgång har försökt få parkmark omvandlad till kvartersmark i samband med detaljplanearbetet. Mot bakgrund av kommunens ambition att förtäta kring bland annat Sibble menar föreningen att det kan finnas skäl att ompröva tidigare ställningstaganden, under förutsättning att en utveckling leder till konkreta mervärden för de boende såsom förbättrade kommunikationer, vägar, service och handel.

Föreningen lyfter särskilt de bristfälliga vägförhållandena på väg 569 mellan väg 225 och Skanssundet, där tunga transporter till och från Himmerfjärdsverket belastar en smal och kurvig vägsträckning som ofta orsakar olyckor. De anser att vägen redan idag behöver breddas och rätas för att uppnå en acceptabel trafiksäkerhet. Vidare uttrycker föreningen kritik mot kommunens information om översiktsplanen. De menar att samrådet inte har kommunicerats på ett tillräckligt tydligt sätt, att få boende känt till processen och att informationen på hemsidan saknar pedagogiska instruktioner för hur kartor och material ska navigeras. Föreningen anser därför att samrådstiden borde förlängas.

KOMMUNENS SVAR

Översiktsplanen ger inga specifika ställningstaganden angående omvandling av parkmark till tomtmark. Det är efterföljande detaljplanering som reglerar detta med stöd i översiktsplanen. Översiktsplanen medger den typ av avstyckning som föreningen efterfrågar inom Sibble, med hänvisning till gällande detaljplan. Synpunkterna föranleder i övrigt inga förändringar av översiktsplanen.

Christer Jentzen Butiksupport AB

Christer Jentzen Butiksupport AB framför omfattande synpunkter rörande den pågående stenkrossverksamheten i Kassmyragropen och efterfrågar tydlighet om kommunens långsiktiga planering för området, särskilt med hänsyn till att Kassmyra ligger inom ett grundvattenskyddsområde. Yttrandet lyfter att kommunen tidigare uttalat att verksamheten bör stoppas på grund av risk för miljöskador, med hänvisning till uttalanden från miljöchef och miljönämndens ordförande 2023–2024. Trots detta

konstateras att verksamheten fortfarande pågår i september 2025, vilket väcker frågor om planens förenlighet med tidigare ställningstaganden och kommunens tillsyn.

Bolaget efterfrågar svar på vem som bär ansvar för eventuell sanering och återställning om verksamheten strider mot översiktsplanens inriktning och tidigare politiska besked om förbud. En central fråga gäller varför kommunen inte använder möjligheten till ekonomiska säkerheter enligt miljöbalkens regelverk för avfallsverksamheter, trots att kommunens jurist uppgett att det är möjligt. Syftet med ekonomiska säkerheter är att skydda kommunen och skattebetalare från kostnader vid miljöskador eller konkurs hos verksamhetsutövaren. Sammanfattningsvis, efterfrågas klargöranden om kommunens långsiktiga ställningstaganden för Kassmyragropen, hur mark- och vattenintressen ska säkerställas samt hur kommunen avser hantera risker kopplade till fortsatt masshantering i området.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun arbetar med ett planprogram för Kassmyra i syfte att pröva förutsättningarna för att utveckla området till en ny stadsdel med bostäder, verksamheter, infrastruktur och kommunal service. Översiktsplanen gör inga nya ställningstaganden för Kassmyra utöver den inriktning som redan finns och hänvisar till den efterföljande planeringen av platsen. I den fortsatta detaljplanprocessen, som omfattar framtagande av planprogram, detaljplaner och prövning av bygglov, utreds och hanteras frågor om grundvatten, sanering och återställning i enlighet med gällande lagstiftning. Dessa frågor hanteras således inte inom ramen för översiktsplanens detaljeringsnivå.

DeLaval

DeLaval framhåller att Hamra gård är företagets forskningscentrum och försöksgård och en central del av den globala utvecklingsverksamheten. I anslutning till gården finns även företagets huvudkontor och tillverkningsanläggning i Tumba. Det strategiska läget i Hamradalen, med närhet till både stad och natur, bedöms vara avgörande för verksamhetens fortsatta utveckling i Botkyrka. DeLaval betonar även Hamra gårds betydelse för kommunens kulturmiljö, landskapsbild och näringslivshistoria och anser därför att ny bebyggelse, särskilt bostäder, inte bör planeras i ett läge som kan påverka eller begränsa gårdens verksamhet.

DeLaval lämnar synpunkter på flera områden i översiktsplanen, bland annat V5 och V15 Hamradalen, M12 Hamringe, M42 Tumba norra delarna

(Solhöjden) samt M62 Tumbaklustret. Företaget ser positivt på utvecklingen av centrala Tumba men anser att de öppna ytorna mellan Bondgårdsvägen och Hågelbyleden fortsatt bör vara obebyggda. Dessa ytor har enligt DeLaval stor betydelse för grönstruktur, dagvattenhantering och översvämningsskydd, och exploatering riskerar att förstärka redan identifierade översvämningsproblem.

DeLaval motsätter sig tydligt ny bebyggelse inom område V5 Hamradalen och anser att området bör förbli jordbruksmark i enlighet med Strukturplan för centrala Tumba. Företaget hänvisar till närheten till Hamra gårds djurhållning, jordbruksmarkens höga produktionsvärde, förekomst av översvämningsrisker, ogynnsamma geotekniska förhållanden, närhet till transportleder för farligt gods samt höga kulturmiljövärden. DeLaval efterfrågar även förtydligande kring skrivningen om eventuell ombyggnad av infart vid cirkulationsplats för långa transporter. När det gäller V15 Hamradalen instämmer DeLaval i kommunens bedömning att området kan utvecklas för verksamheter och delar uppfattningen att området inte bör blandas med bostäder på grund av störningar som tung trafik, buller och lukt.

För M42 Tumba norra delarna accepterar DeLaval viss förtätning men motsätter sig ny bostadsbebyggelse närmare Hamra gård än befintliga bostäder, då detta kan leda till framtida begränsningar av gårdens verksamhet. Företaget betonar vikten av att tillräckliga skyddsavstånd upprätthålls. Avseende M12 Hamringe uppger DeLaval att man inte avser att planlägga för bostäder inom den egna fastigheten och att området fortsatt bör användas för verksamheter. Även området Vita villorna bedöms olämpligt för ny bostadsbebyggelse av samma skäl.

DeLaval uppmärksammar att område M25 Rikstens Skogsstad har felaktig benämning och avgränsning i översiktsplanen samt att området är felklassat i den digitala kartan. Företaget har erhållit positivt planbesked och påbörjat detaljplanearbete. För M24 Hamra grustag, där positivt planbesked lämnats, föreslår DeLaval att en strukturplan används som underlag inför detaljplanering i stället för ett formellt planprogram. Vidare anser DeLaval att den tidigare planerade vägkopplingen inom Förbifart Tullinge, trots Trafikverkets beslut att inte gå vidare, fortsatt bör redovisas i översiktsplanen som en framtida kommunal väg med möjlighet till busstrafik och att kommunen bör initiera en utredning om detta.

DeLaval är positivt till utveckling av S14 Malmsjö, M21 Vårsta längs Långbacke och M22 Vårsta längs Södertäljevägen för bostadsändamål och föreslår justeringar av områdesavgränsningar. Företaget bedömer att områdena har god potential för småhusbebyggelse och vill föra en fortsatt dialog med kommunen kring utvecklingen av dessa områden.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun har tagit del av inkomna synpunkter och bedömer DeLavals verksamhet vid Hamra gård som strategiskt viktig för kommunen. Översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta revideras för att minimera att ny tillkommande bebyggelse påverkar DeLavals verksamhet. Platsen omfattas av gällande detaljplan för verksamheter och översiktsplanen befäster denna inriktning.

Vägledande texter kopplade till berörda objekt revideras, inklusive att vissa skrivningar tas bort i enlighet med inkomna synpunkter. Avgränsningen för området Solhöjden justeras så att polygonen avslutas vid befintlig bebyggelse, vilket innebär att översiktsplanen inte medger ny tillkommande bebyggelse mellan bostäderna längs Solbacksvägen och Hamra gårds anläggning.

Avgränsningen för vissa utbyggnadsområden justeras för att bättre följa markägarförhållanden. Delar av området kvarstår dock som mångfunktionell bebyggelse, ny. Områden där pågående markanvändning ska fortsätta pekas ut som sammanhängande bostadsbebyggelse, befintlig, med möjlighet till mindre utveckling eller tillbyggnad. Områdets benämning ändras i kartan till Riksten skogsby och kategoriseringen justeras till mångfunktionell bebyggelse, ny.

Kommunen vill förtydliga att områden som i översiktsplanen pekas ut som utbyggnadsområden ofta är schematiskt avgränsade och kan bli föremål för revidering i efterföljande planering. Detta beror på att områdena ännu inte är tillräckligt utredda för en detaljerad gränsdragning. Inom ramen för kommunens planmonopol och enligt plan- och bygglagen bedömer kommunen att det finns behov av en samlad helhetsplanering för att pröva förutsättningarna för eventuell detaljplanering.

Översiktsplanen redovisar även behovet av att skapa nya kopplingar mellan Riksten, Brantbrink och ett framtida utvecklingsområde vid Hamra grustag. En kopplingspil förs därför in i kartan och områdets utbredning justeras för att omfatta ett större område. Planeringen bedöms befinna sig i ett tidigt

skede, varför områdets exakta avgränsning kan preciseras i senare planeringsskeden. Kommunen noterar samtidigt att området ligger inom regional grön kil, vilket begränsar möjligheterna till utveckling.

Kommunen vill också påminna om att översiktsplanen är ett vägledande dokument som anger inriktning och medskick till efterföljande planering. Mer detaljerade ställningstaganden avseende markanvändning, skyddsavstånd och genomförande prövas i kommande planprocesser.

Den Goda Jorden

Den Goda Jorden är i huvudsak positiva till att jordbruksmarken väster om Botkyrka kyrka inte längre pekas ut för bebyggelse, vilket innebär en förändring jämfört med tidigare översiktsplan. Föreningen anser att detta är ett viktigt och välkommet ställningstagande. De lyfter dock att den nya översiktsplanen saknar en samlad och tydlig redovisning av vilka jordbruksområden som föreslås få ändrad markanvändning. Enligt *PM Bebyggelseplanering* omfattar detta tolv områden men Den Goda Jorden påpekar att ytterligare ett område jordbruksmark öster om Botkyrka kyrka (del av V11) inte finns med i uppräkningen. Det innebär enligt föreningen att 13 jordbruksområden nu föreslås för bebyggelse, jämfört med tre områden i ÖP 2014. De menar att detta tyder på en markant ökad exploatering av jordbruksmark, vilket de bedömer som problematiskt ur ett hållbarhetsperspektiv.

Föreningen efterfrågar därför en tydlig analys av hur den nya översiktsplanen skiljer sig från den tidigare när det gäller användning av jordbruksmark, samt om kommunen planerar att öka eller minska exploateringen av denna resurs. De menar att det saknas en kvantitativ bedömning av hur mycket jordbruksmark som riskerar att försvinna och vilka långsiktiga konsekvenser detta kan få, exempelvis för livsmedelsförsörjning och lokal hållbarhet.

Vidare anser Den Goda Jorden att översiktsplanens avsnitt om jordbruksmark i för hög grad består av bakgrundsbeskrivningar av miljöbalkens bestämmelser, snarare än kommunens egna ställningstaganden och motiv. De menar att planen bör förtydliga kommunens inriktning, skälen bakom den samt vilka konsekvenser markanvändningsvalen medför. Slutligen efterfrågar de en redovisning av hur jordbruksmarkens framtid hanterats i den medborgardialog som ligger till grund för översiktsplanen, samt om boende, jordbrukare och andra berörda aktörer har tillfrågats och vilka synpunkter som i så fall framkommit.

KOMMUNENS SVAR

Området väster om Botkyrka kyrka (Prästviken) har tillkommit efter samrådsversionen. Området berör jordbruksmark men kommunen gör bedömningen att bostäder i kollektivtafiknära lägen som kan tillföra nya boendekvaliteter och möta ett bostadsbehov i de norra kommundelarna är av väsentligt samhällsintresse och att det därför är motiverat att ta jordbruksmark i anspråk. Gällande synpunkt om övergripande beskrivning av jordbruksmark vill inte kommunen tynga huvuddokumentet med allt för mycket innehåll. Därför kommer text om föreslagen utbyggnad på jordbruksmark fortsatt att redovisas i *PM Bebyggelseplanering*. Områdena framgår även av planens mark- och vattenanvändningskarta.

Gällande skillnader till den nu gällande översiktsplanen ger den nya översiktsplanen en tydligare bild av när markanvändningen är ny eller utvecklad det gör att det också blir tydligare när jordbruksmark tas i anspråk. I jämförelse med den gällande översiktsplanen är det betydligt färre områden som berör jordbruksmark på landsbygden. Områden som tillkommer, det är Vårsta Ensta Långbacke och Draget. Förslaget har även arbetats om efter samrådet och områden som berör jordbruksmark har minskats ner ytterligare.

Gällande kvantitativ analys hänvisar kommunen till *Hållbarhetsbedömningen* för bedömning av planförslagets konsekvenser för jordbruksmark. Gällande synpunkt om översiktsplanens fokus på miljöbalken har text bearbetats för att ha tydligare fokus på jordbruksmark i Botkyrka och dess värden. Texten har kompletterats med kartor som synliggör vilka värden som avses. I medborgardialogen har de frågor som är viktigast för Botkyrkaborna fångats upp. Jordbruksmarkens framtid har inte varit en av de frågor som varit prioriterade för Botkyrkaborna. Däremot lyfts odlingslandskapet som en viktig kulturhistorisk miljö att slå vakt om.

Fastighets AB Väderholmen

Fastighets AB Väderholmen, som är en av de större fastighetsägarna i Slagsta, uttrycker ett tydligt stöd för översiktsplanens inriktning och välkomnar att Slagsta pekas ut som ett prioriterat stadsutvecklingsläge. Bolaget delar kommunens bedömning att området har mycket goda förutsättningar för en hållbar stadsutveckling tack vare sitt strategiska läge nära infrastruktur, kollektivtrafik, befintlig bebyggelse och de attraktiva sjönära kvaliteterna. Väderholmen ser positivt på den framtida utvecklingen

av Slagsta och aviserar att de gärna deltar i den fortsatta dialogen och i det fortsatta planarbetet för området.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun noterar inkomna synpunkter och konstaterar att yttrandet är positivt till översiktsplanens inriktning för Slagsta. Synpunkterna föranleder inga förändringar av planförslaget.

Grödinge nya bygdegårdsförening

Föreningen uttrycker oro över att översiktsplanen endast funnits digitalt och menar att avsaknad av tryckt material och begränsad vägledning gjort det svårt för många att ta del av underlaget. En huvudfråga gäller Grödingevallen, som enligt föreningen riskerar att exploateras för bostäder trots att platsen är detaljplanelagd för idrottsändamål och fungerar som central parkering och evenemangsplats för bygdegården. En bebyggelse skulle innebära att det traditionella midsommarfirandet, som lockar hundratals besökare och utgör en betydelsefull lokal mötesplats, inte längre kan genomföras. Föreningen betonar även att området ligger nära Kagghamraån, vilket medför risker och målkonflikter ur natur- och säkerhetssynpunkt. De framhåller vidare att bygdegården, tillsammans med Grödingevallen som parkeringsyta, skulle kunna fungera som trygghetspunkt vid samhällsstörningar och att översiktsplanen bör utveckla resonemangen om beredskap. Föreningen lyfter också vikten av att beakta resultaten från dricksvattenutredningen 2020, som pekar på möjligheten att lokalt försörja Grödinge via grundvattenförekomsten Rosenhill–Lilla Ström och eventuell infiltration från sjön Getaren.

Gång- och cykelvägar beskrivs som kraftigt eftersatta, och föreningen efterfrågar att översiktsplanen säkerställer utrymme för framtida stråk, särskilt längs väg 225 och mellan Rosenhill, Grödinge kyrkby, Smällan, Slättmalm och Vårsta. De menar att trafiken på väg 225 måste begränsas då den passerar genom känsliga och centrala delar av Grödinge, samtidigt som behovet av nya infartsparkeringar vid Rosenhill eller Smällan lyfts. Föreningen anser att tunga transporter och farligt gods bör styras bort från Vårsta, där rekreationsmiljöer och besöksintensiva verksamheter som Karlslunds ridskola, Malmbro golfbana och Lidas västra entré påverkas negativt.

Vid ny bebyggelse runt Rosenhill och söderut betonas att gång- och cykelinfrastruktur måste vara en förutsättning. Miljöstörande verksamheter bör inte tillåtas nära tätbebyggelse eller rekreationsområden. Föreningen

efterfrågar även att cykelvägar till Smällan, Rosenhill, bygdegården och Sibble/Eldtomta utreds vidare. Avslutningsvis uppmanar de kommunen och Trafikverket att snarast hitta gemensamma lösningar på trafiksäkerhetsproblemen längs väg 225 och redovisa vilka åtgärder kommunen vidtagit, särskilt då trafiken ökat efter Norviks hamns etablering och förseningar av Tvärförbindelse Södertörn förvärrat situationen.

KOMMUNENS SVAR

Kommunen delar uppfattningen att översiktsplanen även bör finnas i tryckt form. Ambitionen är att detta ska tas fram efter att översiktsplanen har antagits. Den nya översiktsplanen ger en tydligare bild av när markanvändningen är ny eller utvecklad men har ungefär samma vägledning för Grödingevallen som tidigare nu gällande översiktsplan. Kommunen tar till sig informationen om de värden som finns kopplade till Grödingevallen men gör ändå bedömningen att en utbyggnad av Grödingevallen är motiverad utifrån att det är det enda möjliga utbyggnadsområdet som finns i anslutning till Rosenhill med omnejd.

Rosenhill-Lilla Ström pekas i översiktsplanen ut som en prioriterad grundvattenförekomst. Kommunen gör ställningstagandet att exploatering och andra åtgärder i anslutning till dessa vattenförekomster ska ske på vattnets villkor. Under rubriken *Dricksvattenförsörjning* står följande: ”Utred möjligheten för nya vattenskyddsområden. Högst prioriterad är Vårsta grundvattenförekomst och därefter Rosenhill-Lilla ströms grundvattenförekomst”.

Översiktsplanen innehåller ställningstaganden om att tung trafik mellan Nynäshamn och E4 söderut i första hand ska använda Tvärförbindelse Södertörn när den färdigställts. Väg 225 är statlig väg och kommunen har inte möjlighet att styra var tung trafik ska köra och inte. Kommunen arbetar dock i dialog med Trafikverket för att hitta lösningar. Synpunkten om infartsparkering tas med i kommande arbete med parkeringsplan.

I utvecklingsinriktningen står följande om kompletterande utvecklingsstråk för kommunikationer "De kompletterande utvecklingsstråken behöver utvecklas för att stärka kopplingen mellan kommundelar och mellan stad och landsbygd, bland annat genom stärkt kollektivtrafik och lokala cykelkopplingar." Efter samrådet har dragningen för kompletterande utvecklingsstråk justeras så att det knyter ihop Vårsta, Rosenhill, Sibble och Kagghamra. Kommunen jobbar aktivt för att tvärförbindelse Södertörn ska bli av och få full finansiering. Beslut om byggstart ligger hos regeringen.

Hans Andersson Entreprenad

Hans Andersson Entreprenad AB (HAEAB) är kritiskt till översiktsplanens inriktning för Hanvedsmossen och anser i första hand att kommunen ska revidera ÖP 2050 så att skrivningen om att området ska återställas till naturområde när gällande tillstånd löper ut tas bort. I andra hand yrkar bolaget att de delar av Hanvedsmossen som utgör bolagets verksamhetsområde undantas från denna inriktning.

Som grund anger bolaget att Botkyrka liksom Stockholmsregionen har ett tydligt och växande behov av ytor för mottagning, mellanlagring och återvinning av rena inerta massor kopplat till bostadsbyggande och stora infrastruktursatsningar. Bolaget menar att kommunen i regionala sammanhang har åtagit sig att skapa förutsättningar för cirkulär och resurseffektiv masshantering och att översiktsplanens föreslagna avveckling av masshantering vid Pålamalm/Hanvedsmossen står i strid med dessa åtaganden. Bolaget pekar även på att regionala styrdokument lyfter anläggningen som en resurs av regional betydelse som bör säkras, och efterfrågar att kommunen redovisar hur avvikelsen från regionplanen motiveras. Bolaget framhåller dessutom att översiktsplanen själv betonar behovet av cirkulär masshantering för tryggad materialförsörjning och minskade transporter/utsläpp, samtidigt som planen föreslår att i princip avveckla de verksamheter som möjliggör detta, vilket enligt bolaget innebär en intern motsägelse och att kommunens faktiska kapacitet att hantera massor riskerar att försvinna.

Bolaget beskriver sin verksamhet på Botkyrka Boda 1:7 (i drift sedan 2005) som en återvinningsanläggning i en avslutad torv- och grustäkt som efterbehandlats och hårdgjorts. Tillstånd enligt miljöbalken meddelades 26 juni 2014 och medger bl.a. lagring, återvinning och behandling av annat än farligt avfall för anläggningsändamål, flisning av stubbar/trärester samt jordtillverkning. Bolaget uppger att det endast tar emot rena inerta massor (entreprenadberg, inerta schaktmassor, asfalt och betong) och understryker att bolaget inte tar emot förorenade massor och att inga PFAS-förorenade massor hanteras inom verksamhetsområdet. Bolaget anger att man årligen tar emot cirka 155 000 ton och att verksamheten motsvarar cirka 30 procent av kommunens totala mängd rena inerta massor. Då nuvarande tillstånd löper ut 1 januari 2029 avser bolaget ansöka om nytt miljötillstånd.

Bolaget invänder mot att kommunen motiverar avveckling med skydd av Pålamalms grundvattentäkt och menar att detta saknar teknisk grund. Bolaget hänvisar till genomförda hydrogeologiska utredningar som enligt

bolaget visar att grundvattnets strömningsriktning innebär att grundvatten inte strömmar från verksamhetsområdet mot dricksvattentäkten, och att PFAS-problematik i området i huvudsak härrör från historiska fyllnadsmassor som tillförts av flera aktörer och som ligger kvar oavsett om marken planeras som naturmark eller fortsatt återvinningsverksamhet. Bolaget framhåller även att den pågående processen om utökat vattenskyddsområde ännu inte är beslutad, och att det därför är anmärkningsvärt att översiktsplanen lägger detta till grund för en förtida inriktning om avveckling.

Inför kommande tillståndsprövning redovisar bolaget att man tagit fram en teknisk lösning för att få full kontroll över allt vatten som lämnar verksamhetsområdet, bland annat genom separering och uppsamling av dagvatten och grundvatten i system, tätande åtgärder (till exempel hårdgjorda ytor/asfaltering och täta vallar), rening av uppsamlat vatten samt färdigställande av en tätande vall längs norra gränsen för att minska inläckage från angränsande område. Bolaget menar att dessa åtgärder både förebygger påverkan på recipienter och hanterar PFAS kopplad till historiska massor, samt att kommunen därför inte har fog för att påstå att avveckling är nödvändig för att skydda grundvattentäkten. Bolaget uppger avslutningsvis att man avser att informera regionala samverkansaktörer om översiktsplanens konsekvenser om inriktningen kvarstår.

KOMMUNENS SVAR

Kommunen strävar efter att det bedrivs en hållbar och cirkulär masshantering inom kommunen, samtidigt som skydd av dricksvatten för framtida generationer är en prioriterad fråga. Kommunen är medveten om att företagets verksamhet påverkas av det arbete som pågår för att förstärka skyddet kring Pålamalm vattentäkt. Detta arbete bedrivs i andra processer som inte styrs direkt av översiktsplanen och kommunen har därför valt att omformulera texten i översiktsplanens avsnitt om VA-försörjning.

Masshantering är en prioriterad fråga i Botkyrka men kommunen anser sig historiskt ha tagit ett stort regionalt ansvar i frågan. Därför är kommunen tydlig med att masshantering ska hanteras som en regional fråga där Region Stockholm, regionens samtliga kommuner samt verksamhetsutövare i näringslivet samordnar sig för att hitta bästa tänkbara läsningar för hantering av massor nu och i framtiden. Botkyrka har i arbete med ny regionplan med all tydlighet markerat vikten av att inte ange området som en regional resurs för masshanteringen.

Hummeltorp Sveriges AB

Hummeltorp AB framhåller att deras anläggning på Hummeltorp 1:4 är unik i sitt slag, med avancerade miljösäkrade processer där alla verksamhetsytor är tätade och allt vatten renas till dricksvattenkvalitet. Masshanteringen bygger på ett cirkulärt system med mycket hög återvinningsgrad vilket innebär att inkommande massor omvandlas till nya tekniskt fullgoda produkter som ersätter jungfruligt material. Verksamheten ger även betydande klimatvinster genom smart logistik och returtransporter som minskar tunga transporter i regionen, i linje med RUFS 2050.

Företaget betonar att verksamheten är internationellt erkänd och att Hummeltorp har lång erfarenhet av miljösäker återvinning, teknisk utveckling och samarbeten inom cirkulär ekonomi. De menar att anläggningen har stor regional betydelse, särskilt eftersom Stockholms län har brist på masshanteringsplatser och att ineffektiv masslogistik i dag bidrar till höga klimatutsläpp, trängsel och ökade samhällskostnader. Hummeltorp motsätter sig den föreslagna framtida markanvändningen i översiktsplanen där området efter nuvarande tillståndstid ska övergå till naturområde. De menar att detta både riskerar att omöjliggöra framtida miljöbalkstillstånd och skulle innebära att verksamheten tvingas avvecklas. Enligt Hummeltorp strider detta mot lokaliseringsprincipens krav på att samhällsviktiga, miljöeffektiva verksamheter ska ges förutsättningar att bedrivas på platser där de gör störst nytta.

Bolaget lyfter att övriga masshanteringsplatser i kommunen samtidigt planeras att omvandlas till bostäder eller annan markanvändning, vilket sammantaget innebär att Botkyrka riskerar att stå utan nödvändiga ytor för mottagning, återvinning och omlastning av massor. Detta går enligt Hummeltorp emot regionala strategier och kommande nationella riktlinjer där återbruk av massor ska öka kraftigt, med ambitioner att även massor upp till känslig markanvändning ska kunna återanvändas i högre grad.

De framhåller att Hummeltorp 1:4 enligt RUFS 2050 är den enda utpekade masshanteringsytan på Södertörn och dessutom den enda större massåtervinningsanläggningen i regionen utan deponi. Verksamheten bidrar till cirkulär materialförsörjning, minskade transporter, lägre koldioxidutsläpp och en mer resilient regional utveckling. Hummeltorp anser därför att framtida markanvändning för fastigheten även fortsättningsvis ska vara utpekad för verksamheter, storskalig transport, terminalfunktioner och masshantering och att kommunen i stället bör värna

och utveckla denna strategiskt viktiga resurs för en hållbar bygg- och anläggningssektor.

KOMMUNENS SVAR

Hållbar och cirkulär masshantering är en viktig fråga för kommunen, liksom skydd av dricksvatten för framtida generationer. Kommunen är medveten om att företagets verksamhet påverkas av det arbete som pågår för att förstärka skyddet kring Pålamalm vattentäkt. Detta arbete bedrivs i andra processer som inte styrs direkt av översiktsplanen. Kommunen har därför valt att i översiktsplanen förhålla sig mer neutral i förhållande till pågående masshantering på aktuell plats. Både markanvändningskartan för platsen och texten i avsnitt VA-försörjning är justerad.

Islamiskt Forum I Botkyrka

Islamiskt Forum i Botkyrka lyfter behovet av att Alby strand utvecklas och rustas upp på liknande sätt som Fittja strand. Föreningen framhåller att området i dagsläget är outnyttjat och att kommunen bör se över hela sträckan för att skapa en mer attraktiv och funktionell miljö. De efterfrågar bland annat grillplatser, förbättrade rekreationsytor och möjlighet till bad, och menar att en upprustning skulle stärka både trivsel och tillgänglighet för boende och besökare i området.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun noterar inkomna synpunkter och vidarebefordrar dessa till ansvarig funktion inom kommunen. Översiktsplanens samrådsförslag medger den typ av utveckling som föreningen efterfrågar. Synpunkterna föranleder inga förändringar av planförslaget.

Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem

Naturskyddsföreningen lämnar omfattande synpunkter med fokus på hållbar mobilitet, vatten- och naturvård samt robusthet i kommunens långsiktiga planering. Föreningen anser att översiktsplanens mål om att stärka samband mellan kommundelar är positiva, men menar att kommunen bör utreda spårtaxi som ett strategiskt framtida trafiksystem. De lyfter att spårtaxi används internationellt, kan byggas på pelare med begränsade markintrång och skulle kunna binda samman större regionala knutpunkter (exempelvis Flemingsberg, Kungens Kurva och Skärholmen) med lokala målpunkter i Botkyrka såsom Slagsta strand, Fittja, Hallunda-Norsborg, Alby, Hågelby, Tumba, Vårsta, Tullinge, Riksten och Lida. En sådan lösning bedöms kunna minska bilberoende, frigöra parkeringsytor och bidra till klimatnytta.

Föreningen betonar även behovet av fler bilpooler samt en kraftigt utbyggd cykelinfrastruktur, där cykelvägar bör byggas parallellt med bilvägar enligt nederländsk modell och där gång- och cykeltrafik separeras. De lyfter särskilt vägsträckor med hög trafiksäkerhetsrisk, till exempel Vårsta–Smällan–Byrsta, Sibble och Skanssundet, som bör prioriteras vid eventuell framtida bebyggelse. I vatten- och miljöfrågorna framhåller Naturskyddsföreningen tydligt att ny exploatering på grundvattentäkter bör undvikas helt, då hårdgjorda ytor medför risk för föroreningar och försämrad vattenstatus. De instämmer i hållbarhetsbedömningens analys om att ökade hårdgjorda ytor i norra kommunen kan förvärra problem med ytvattenkvalitet och övergödning, och betonar vikten av att vattenprogram och miljökvalitetsnormer styr den fortsatta planeringen.

När det gäller dricksvattenförsörjning lyfter föreningen behovet av fler reservvattentäkter och hänvisar till kommunens tidigare utredningar som identifierar Uttran/Utterkalven och Segersjön som potentiella framtida råvattentäkter. De anser att denna möjlighet måste beaktas i översiktsplanen som en del av kommunens sårbarhets- och beredskapsarbete. Föreningen föreslår vidare en satsning på solcellsparker och fler solcellstak, bland annat i Uttrans tidigare grustäkt, där sluttningarna bedöms vara lämpliga för solproduktion utan att jordbruksmark tas i anspråk. En sådan anläggning skulle både stärka lokal energiförsörjning och skydda området från olämplig exploatering.

När det gäller jordbruksmark understryker Naturskyddsföreningen att brukningsvärd jordbruksmark inte bör tas i anspråk för ny bebyggelse, med hänvisning till miljöbalkens regler och dagens säkerhetspolitiska läge. De betonar att jordbruksmark är en begränsad resurs och avgörande för lokal livsmedelsberedskap, och att Botkyrka fortfarande har cirka 430 hektar värdefull mark som bör bevaras.

KOMMUNENS SVAR

Kommunen instämmer i att övergången till digitala översiktsplaner innebär utmaningar för läsbarheten och beklagar att Naturskyddsföreningen upplever planhandlingarna som otillgängliga. Skiftet från tryckta till digitala översiktsplaner sker nationellt och Botkyrka kommun behöver följa utvecklingen. Kommunen kommer även under granskning och efter antagande att tillhandahålla översiktsplanen som pdf. Kommunen kommer se över sidnummer inför granskning.

Angående synpunkter kring byggnation på Eriksbergsåsen har markanvändningen för området ändrats till *Natur/friluftsliv* eller *Grönområde/park* och är därmed inte avsedd att exploatera med ny bebyggelse. I vissa mindre delar av området har markanvändningen ändrats till *Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad*. Det innebär att det kan tillkomma viss ny bebyggelse i området närmast befintlig bebyggelse. Vad gäller fornlämningar ska kommunen alltid följa lagstiftningen oavsett vad översiktsplanen säger. Kommunen har kännedom om att Botkyrka kyrka är ett av värdena inom riksintresse för Bornsjön, texten om planens påverkan på riksintressets värden har utvecklats och finns att läsa under rubriken *Riksintressen*.

Kommunen instämmer i att Sörmlandsleden har en viktig funktion som ska vara kvar. Samtidigt är bedömningen att ledens dragning inte har betydelse för beslut om mark- och vattenanvändning eftersom den är möjligt att ändra eller inkludera den i det fall en utveckling av området är aktuell. Kommunens bedömning är att en ny expressbusslinje i Vårsta motiverar en utökning av tätorten i direkt anslutning till befintlig bebyggelse. Gällande utbyggnadsområden i Kaggharma och Sibble avgränsas områdena för att inte ta jordbruksmark i anspråk och finns bara kvar vid Kagghamra öster. Kommunen har kännedom om att Sibble öster ligger inom riksintresse för Grödinge, texten om planens påverkan på riksintressets värden har utvecklats och finns att läsa under rubriken Riksintressen.

Utökningen av Bovallen har tagits bort från planhandlingen och platsen markeras som istället som *Natur/friluftsliv*. Översiktsplanen tar inte ställning till utökning av enskilda naturreservat. Översiktsplanen kompletteras med information och redovisning av biotopskyddade områden.

Rikstens Friluftsstad AB (RFAB)

RFAB påtalar att Riksten inte är markerat som befintlig tätort i översiktsplanens kartor över bebyggelsestruktur och utveckling vilket ger en missvisande bild av att ny utveckling inte hänger samman med befintlig bebyggelse. RFAB önskar därför att kartmaterialet justeras för att bättre spegla verkliga förhållanden. Bolaget ser positivt på att utbredningen av ny mångfunktionell bebyggelse i planförslaget tydligare än tidigare överensstämmer med den utveckling som förankrats mellan kommunen och RFAB i ramavtalet från 2017. Detta bedöms skapa bättre planeringsförutsättningar för den fortsatta utbyggnaden av Riksten.

Riksten har idag bussförbindelser till Tullinge och ytterligare en busslinje mot Flemingsberg planeras i samband med utbyggnaden av etapp 6. Denna linje förutsätter nyttjande av den första etappen av Förbifart Tullinge (Infart Riksten) och bedöms avsevärt förbättra kollektivtrafikförsörjningen. RFAB betonar vikten av att kommunen fortsatt verkar för en successiv utbyggnad av kollektivtrafiken i takt med bebyggelseutvecklingen i linje med översiktsplanens mål om stark kollektivtrafik och minskat bilberoende.

RFAB uppmärksammar att den korridor för kollektivtrafik och vägkoppling norrut från Riksten via Hamra grustag, som finns i gällande översiktsplan, har utgått i det nya planförslaget. Denna koppling bedöms ha stor betydelse för möjligheten att utveckla stombussliknande trafik mellan Tumba och Flemingsberg. Om stråket tas bort försämras förutsättningarna för både Riksten och utvecklingsområdet Hamra grustag. RFAB önskar därför att denna inriktning behålls i översiktsplanen.

Även Förbifart Tullinge lyfts som en långvarig planeringsförutsättning för Rikstens utveckling. RFAB ifrågasätter om konsekvenserna av att ta bort vägkopplingen har utretts tillräckligt då detta kan få betydande effekter för både befintliga och framtida etapper vad gäller bil- och kollektivtrafik. Bolaget påminner om ramavtalet från 2017 där utbyggnaden av Riksten samordnades med Förbifart Tullinge och där RFAB avsåg att medfinansiera väglösningen. Även om vägen inte längre ingår i nationell plan anser RFAB att den fortsatt bör redovisas i översiktsplanen, antingen som statlig eller kommunal väg. RFAB deltar gärna i fortsatt utredning och planering av vägkopplingen.

Slutligen kommenterar RFAB utpekandet av Pålamalmsvägen samt delar av väg 257 och 225 som kompletterande utvecklingsstråk. Bolaget är positivt till utbyggnad av cykelvägnätet längs Pålamalmsvägen mot Riksten, men efterfrågar en tydligare redovisning av syfte och funktion. RFAB pekar på att sträckan mellan Riksten och Vårsta är lång och till stor del går genom obebyggd mark med få målpunkter, samtidigt som kortare sträckor med större utvecklingspotential inte pekas ut. Bolaget efterfrågar därför ett förtydligande av hur och varför dessa vägstråk ska bidra till kommunens stadsutveckling

KOMMUNENS SVAR

Riksten markeras som befintlig tätort i översiktsplanens utvecklingsinriktning.

Kommunen samverkar löpande med Region Stockholm, som är kollektivtrafikhuvudman, i syfte att utveckla möjligheterna att resa kollektivt i alla delar av kommunen. Infart Riksten har en vägplan och finansiering och förväntas genomföras inom kommande år. Frågan om hur kapaciteten i vägnätet påverkas av Förbifart Tullinge har utretts, med utgångspunkt i en överflyttning av biltrafik från Huddingevägen (väg 226) genom Tullinge till en ny förbifart. Bedömningen är att nyttan av att öka kapaciteten på sträckan inte är tillräcklig i relation till kostnaderna för att anlägga vägen. Hur biltrafiken i Riksten påverkas har delvis utretts och utreds vidare under 2026.

Botkyrka kommun ser behov av att skapa en ny koppling mellan Riksten, Brantbrink och ett nytt område i Hamra grustag. Här finns eventuellt möjlgihet att skapa en kommunal vägkoppling. För att visa detta behov har mark- och vattenanvändningskartan kompletteras med en *Behov av koppling*. Kommunen tar till sig synpunkterna och justerar utvecklingsinriktningen i den mån det anses relevant för att bättre överensstämma med behovet av kopplingar mellan stad och landsbygd.

Svenska kyrkan

Svenska kyrkan framhåller att den del av Prästlönefastigheten Eriksberg 2:27 som ligger norr om motorvägen bör pekas ut som möjlig för bebyggelse i översiktsplanen, i linje med det framtagna detaljplaneförslaget för Prästviken. Kyrkan menar att området är lämpligt för utveckling genom sin närhet till befintlig bebyggelse, kollektivtrafik och planerade bostäder i angränsande områden. Vidare framförs att fastighetsdelen söder om motorvägen bör omklassas till *Landsbygd* istället för *Natur/friluftsliv*, då detta anses bättre spegla markens karaktär och användningsmöjligheter.

KOMMUNENS SVAR

Översiktsplanen ändras och pekar ut bebyggelse vid Botkyrka kyrka enligt förslag på bebyggelse vid Prästviken. Kommunen bedömer fortsatt att marken söder om motorvägen har höga natur- och rekreationsvärden och att dessa behöver vara överordnade annan mark- och vattenanvändning.

Torkel Öste Fastighetskonsulter

Fastighetsägaren, genom Torkel Öste Fastighetskonsulter, kommenterar översiktsplanens kartbilagor där flera områden kring Kagghamra pekas ut som sammanhängande bebyggelse inom redan etablerade strukturer. De hänvisar till nyligen antagna detaljplaner i området, bland annat för

Grindstugan (Snäckstavik 3:110) som medger cirka 40 småhus, och Långängen i Grödinge där bebyggelse redan är etablerad. I linje med kommunens egna ambitioner om att utveckla Sibble och Kagghamra till landsbygdsnoder med lokal service, stärkt kollektivtrafik och trygg gång- och cykelinfrastruktur menar de att ytterligare bostadsutveckling vid Snäckstavik 3:110 är motiverad och i överensstämmelse med översiktsplanens intentioner om komplettering nära befintlig bebyggelse. Torkel Öster fastighetskonsulter föreslår att ett nytt område norr om Kagghamra pekas ut som ett utvecklingsområde för bostäder. Området omfattar delar av fastigheten Snäckstavik 3:100. De redovisar vilket område som avses i en kartbild som finns bilagt yttrandet.

En central fråga i yttrandet gäller Nybohage, som kommunen klassar som jordbruksmark med högt värde. Fastighetsägaren ifrågasätter denna bedömning och anser att marken inte är brukningsvärd. De hänvisar till lokala brukares utlåtanden och pekar på faktorer som markens långa obrukade period, sämre sandjord, små och fragmenterade ytor, bristande arrondering och begränsad tillgänglighet. De menar att WSP:s jordbruksmarksutredning bygger främst på GIS-data och saknar fältinventering och att denna metodbrist gör att klassningen inte speglar verkligheten. Som stöd hänvisar de även till mark- och miljödomstolens praxis där liknande omständigheter lett till att mark inte bedömts som brukningsvärd. Därför yrkas att Nybohage omklassificeras eller, om kommunen ändå bedömer den som brukningsvärd, att området prövas för bebyggelse utifrån kommunens egna argument i *PM Bebyggelseplanering* om att jordbruksmark kan tas i anspråk för väsentliga samhällsintressen såsom bostadsförsörjning.

Fastighetsägaren framhåller också att kulturmiljövärden bör avgränsas mer precist inom riksintresset Grödinge och att de delar som saknar tydliga kulturmiljövärden bör kunna undantas från restriktioner. Eventuell framtida bebyggelse kan enligt dem anpassas så att kulturmiljön inte påverkas negativt. De hänvisar även till att ett positivt planbesked för Sibble Norra (Snäckstavik 3:110) redan finns, omfattande cirka 20 enbostadshus, och begär att översiktsplanen ska förtydliga att området är lämpligt för den typ av utveckling som planbeskedet avser. Vidare önskar de att kommunen klargör att kulturmiljövårdens utbredning inte ska omfatta det aktuella planområdet i den mån det skulle motverka planens syfte.

Sammanfattningsvis yrkar fastighetsägaren att delar av Snäckstavik 3:110 även kallat “området” pekas ut som lämpligt område för fortsatt

bostadsutveckling, att Nybohage omklassificeras från jordbruksmark med högt värde eller inkluderas i översiktsplanens möjliga utbyggnadsområden, samt att kulturmiljöhänsyn preciseras så att endast faktiska värden omfattas. De önskar också att planbeskedet för Sibble Norra tydliggörs i översiktsplanen för att säkerställa samsyn inför kommande planeringssteg.

KOMMUNENS SVAR:

Kommunen gör bedömningen att det föreslagna området som är en del av fastigheten Snäckstavik 3:110 går i linje med översiktsplanens målbild och utvecklingsinriktning. Området hamnar heller inte i konflikt med kända natur- eller kulturvärden på en övergripande nivå. Området tas med i översiktsplanen som *Utredningsområde* vilket ger möjlighet att närmare studera lämplig lokalisering av ny bebyggelse inom området. Det är viktigt att ny bebyggelse bidrar till att utveckla Kagghamra till en nod för landsbygdsutveckling enligt vad som anges i utvecklingsinriktningen.

Kommunens ställningstagande är att all jordbruksmark är brukningsvärd i ett långsiktigt perspektiv. Kommunen kommer inte att uppdatera värderingen av jordbruksmark i detta skede. Förändringsanspråk prövas om åtgärden bedöms vara ett väsentligt samhällsintresse. De platser där kommunen gör bedömningen att nybyggnad är ett väsentligt samhällsintresse visas som sammanhängande bostadsbebyggelse, mångfunktionell bebyggelse eller verksamhet i översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta.

Nybyggnad på landsbygden handlar inte i samma utsträckning om att tillgodose ett bostadsförsörjningsbehov, även om det är viktigt att se till att befolkningsunderlaget på landsbygden inte minskar. Det är i stället andra lokala mål och visionen att det ska gå att bo och verka i hela kommunen som är fokus för utbyggnaden på landsbygden. Lokala mål i det här fallet är den inriktning för ny bebyggelse som uttrycks i utvecklingsinriktningen. Utvecklingsinriktningen för landsbygden har uppdaterats efter samrådet men uttrycker fortsatt att Sibble och Kagghamra på sikt ska utvecklas till nav för landsbygdsutveckling. Begreppet landsbygdsnod har bytts ut till serviceort. Nybyggnad som bidrar till utvecklingsinriktningen kan bedömas vara ett väsentligt samhällsintresse. Det kan innebära att ny bebyggelse som bidrar till ett varierat bostadsutbud, arbetsplatser, service, mötesplatser.

En utveckling av Nybrohage kan däremot inte ses som en del av Kagghamra och Sibble. Det ligger istället i direkt anslutning till Långängen som är en småort. I den uppdaterade utvecklingsinriktningen har det tydliggjorts att ny

bebyggelse kan prövas lämplig som komplettering och förtätning i småorter. I Långängen är kommunens bedömning däremot att ny bebyggelse inte är lämplig av hänsyn till riksintresse för naturvården (Kagghamraån) samt geotekniska förhållanden.

Området S6 Sibble nordöst ligger inom en värdefull kulturmiljö, Snäckstavik, som pekas ut i kommunens kulturmiljöprogram från 2014. Under arbetet med ny översiktsplan har det gjorts en översyn av kulturmiljöer. I underlaget görs bedömningen att värdena i området Snäckstavik kvarstår, ingen revidering av gränsen föreslås. Området ligger även inom riksintresse för kulturmiljövården. Eftersom utredningen visar att värdena kvarstår inom området gör kommunen gör bedömningen att det inte finns anledning att se över avgränsningen av riksintresset eller den ytan som pekas ut som värdefull kulturmiljö.

Tullinge Egnahemsförening

Tullinge Egnahemsförening framför tydliga invändningar mot den föreslagna bebyggelsen i det tidigare Hamra grustäkt. Föreningen betonar att området ligger inom Tullinges vattenskyddsområde och i direkt närhet till Tullinge vattenverk och menar att en exploatering riskerar att försvåra både framtida återställning av dricksvattenuttag och det pågående arbetet med att undersöka saneringsmöjligheter i området. De framhåller att försiktighetsprincipen bör gälla i denna del av kommunen. Föreningen lyfter även betydande trafikproblem kopplade till en eventuell utbyggnad. Den smala och redan belastade infarten via väg 226 bedöms som otillräcklig, och de menar att ytterligare bebyggelse skulle skapa köbildning, försämrad trafiksäkerhet och kräva omfattande infrastrukturanpassningar.

Utöver detta framhåller föreningen att området utvecklat viktiga biotoper med stor biologisk mångfald efter den tidigare täktverksamheten. Hamra grustäkt beskrivs som ett värdefullt habitat för hotade solitärbin och andra insekter, liksom för amfibier, reptiler, fåglar och däggdjur. En exploatering bedöms få allvarliga konsekvenser för dessa arter och för det ekologiska värdet i området. Föreningen poängterar dessutom att platsen är ett uppskattat rekreationsområde för närboende och att en bebyggelse skulle minska tillgängligheten och försämra boendemiljön påtagligt.

KOMMUNENS SVAR

Efter samrådet har markanvändningen ändrats för Hamra grustag från *Mångfunktionell bebyggelse, ny* till *Utredningsområde*. Det innebär att

kommunen närmare kommer att studera de aspekter som Tullinge egnahemsförening lyfter innan lämplig markanvändning kan fastställas inom området.

Tullinge Socialdemokratiska förening

Tullinge Socialdemokratiska förening framför ett tydligt ställningstagande mot föreslagen bebyggelse i Hamra grustag och i skogsområdet bakom Banslättskolan. Föreningen betonar att Hamragropen utgör ett av Tullinges mest uppskattade rekreationsområden och används flitigt av invånare i alla åldrar samt av det aktiva föreningslivet vid Brantbrink. Området lyfts fram som en viktig plats för folkhälsa, rörelse och social gemenskap, och en exploatering bedöms innebära att Tullingeborna förlorar ett av kommunens mest värdefulla rekreationsområden.

Föreningen motsätter sig även bebyggelse i skogen vid Banslätt och framhåller att detta område är av särskild betydelse för barn och unga. Skogen används för lek, utflykter och daglig rörelse för skolor och förskolor i närområdet och bidrar samtidigt till områdets identitet, grönska och miljökvaliteter. En förtätning här anses inte förenlig med en hållbar utveckling av Tullinge.

I sitt yttrande understryker föreningen att tillväxt i Tullinge måste ske med respekt för de gröna miljöer som präglar samhället och att grönområden inte bör bli sekundära i planeringen. Att värna dessa miljöer ses inte som ett hinder för utveckling, utan som en förutsättning för god livskvalitet, folkhälsa och för framtida generationers tillgång till natur. Dessa ställningstaganden har antagits av föreningens styrelse och medlemsmöte under hösten 2025.

KOMMUNEN SVAR

Området Hamra grustag, som i samrådshandlingen pekats ut som *Mångfunktionell bebyggelse, ny*, ändras i granskningshandlingen till *Utredningsområde*. Vid eventuell fortsatt planering ska hänsyn tas till områdets naturvärden och vattenrelaterade förutsättningar. Området *Mångfunktionell bebyggelse, ny* vid Tullinge skog revideras och stryks till stora delar i planhandlingen. De delar som omfattas av tidigare antaget planprogram för centrala Tullinge kvarstår som *Mångfunktionell bebyggelse*, medan övriga delar pekas ut som *Natur/friluftsliv*.

Tullinge Tomt- och Villaägareförening (TTVF)

TTVF lyfter behovet av fler och långsiktigt planerade pendlarparkeringar vid Tullinge station eftersom bristande kapacitet gör att många avstår kollektivtrafik. Föreningen betonar vikten av samverkan med Region Stockholm för god kollektivtrafiktillgänglighet, samt att all ny bebyggelse måste ta hänsyn till dagvatten, avrinning och risk för ras och skred, särskilt då flera riskområden finns kring Tullinge och pendeltågspåren. TTVF uttrycker oro över minskade grönområden i Tullinge och framhåller att exploatering inom gröna kilar försämrar biologisk mångfald, ökar översvämningsrisker och kan öka rasrisker.

Föreningen anser att en antikvarisk inventering av villabebyggelsen bör genomföras för att klargöra vilka områden som är olämpliga för förtätning. Gestaltning och anpassning till befintlig bebyggelse lyfts som centralt vid eventuell nybyggnation. TTVF betonar behovet av trygghetsboenden och generationsboenden nära centrum och kollektivtrafik. Man kritiserar att översiktsplanens handlingar endast funnits digitalt och efterfrågar pappersversioner på medborgarkontor. Föreningen motsätter sig att villaområden ska tillåta alla typer av verksamheter och anser att småhuskaraktären ska bevaras. TTVF avvisar större exploatering vid Tullingebergsvägen, Nibblevägen, Önnemovägen på grund av avrinning, risker och trafikförutsättningar, särskilt då Förbifart Tullinge inte planeras genomföras. Föreningen motsätter sig även att Nibblevägen görs till genomfartsled.

Vidare framhålls behovet av att bevara pendlarparkering och naturmark vid Sunnanvägen liksom kulturhistoriska värden och stora tomter. Grönområden och skog som bildar ekologiska samband bör skyddas, särskilt då delar av området ligger inom vattenskyddsområde och rymmer översvämningskänsliga ytor. I Riksten efterfrågas utredning och sanering av markföroreningar såsom tungmetaller och PFAS innan utbyggnad. TTVF betonar att hänsyn måste tas till jordbrukslandskapet och att naturmark bör sparas vid utbyggnad. Föreningen lyfter även att Rikstens gård är en viktig kulturmiljö.

TTVF framhåller slutligen att Huddingevägen är en tungt trafikerad genomfartsväg som inte realistiskt kan omvandlas till ett grönt gaturum, och instämmer i att Tullinges vattenresurs ska prioriteras högt i regionala planer och skyddas vid framtida etableringar.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun utreder hur pendlarparkeringarna kan säkerställas för avsett ändamål och utgår från översiktsplanens princip att parkering ska användas av pendlare. Kommunen samverkar löpande med Region Stockholm kring kollektivtrafikens drift, planering och utveckling. Översiktsplanen innehåller ställningstaganden om långsiktigt hållbar dagvattenhantering samt om markstabilitet och uppdateras med nya förtydliganden kring risker för ras och skred som ska beaktas i efterföljande planering. Översiktsplan 2050 skiljer sig från ÖP 2014 genom att tydligare peka ut grönområden, park, natur och friluftsliv i mark- och vattenanvändningskartan för att säkerställa gröna värden när kommunen växer. Kommunen bedömer att detta leder till positiv effekt gällande areal av grönområden.

I Tullinge sker flera justeringar av planförslaget efter utredningar och inkomna synpunkter. Tullinge skog revideras och stora delar utgår som mångfunktionell bebyggelse till förmån för natur och friluftsliv, medan delar som omfattas av planprogrammet för centrala Tullinge kvarstår. Även andra områden justeras, bland annat stryks polygonområden norr om Tullingeberg. Grönområdet G1 säkerställs som bevarandeområde.

Exakta bostadstyper regleras inte i översiktsplanen men planen möjliggör bland annat generationsboenden. Förtätning i norra Tullinge ska föregås av planprogram som utreder lämplig täthet, särskilt med hänsyn till närhet till kollektivtrafik och centrumfunktioner. Utvecklingen i centrala Tullinge och längs Huddingevägen ligger i linje med gällande planprogram men behöver anpassas till att Förbifart Tullinge inte genomförs. Detta innebär att vägområdets funktion och möjligheten att utveckla en mer stadsmässig och grön gatustruktur behöver utredas vidare. Frågor om kulturmiljö, föroreningar i exempelvis Rikstensområdet, grundvatten och naturvärden hanteras i detaljplaneskedet. Utvecklingen av Nibblebacken kopplas till Loviseberg och framtida kollektivtrafiklösningar, där bland annat Spårväg syd kan få betydelse.

Vattenfall Eldistribution

Vattenfall Eldistribution AB redovisar att bolaget har omfattande elnätsanläggningar inom Botkyrka kommun, både i lokal- och regionnätet, i form av såväl luftledningar som markförlagda kablar. De lyfter särskilt de pågående och planerade investeringarna inom ramen för Kapacitet Stockholm, där regionnätet successiv spänning höjs från för att säkra

framtida elförsörjning. Bland planerade projekt i kommunen nämns bland annat nya och ombyggda ledningar mellan Lindhov, Botkyrka, Kolbotten, Nynäshamn och Snäckstavik, samt etablering av en ny transformatorstation i Snäckstavik. Vattenfall påpekar att området i översiktsplanens karta är markerat som landsbygd och efterfrågar att planen tydligt möjliggör transformatorstationen och framtida utbyggnad.

Vattenfall betonar att elnätet är en samhällskritisk infrastruktur som måste beaktas i all fysisk planering. Kommunen uppmanas att ta hänsyn till gällande säkerhetsavstånd till luftledningar och markkablar vid ny bebyggelse, vägar samt gång- och cykelstråk. Vidare framhålls att eventuella flyttar eller förändringar av elnätsanläggningar utförs av Vattenfall Eldistribution men bekostas av exploatören, samt att bolaget bör vara remissinstans i kommande planprocesser där elnät berörs.

Avseende teknikval klargör Vattenfall att översiktsplanens generella ambition om markförläggning inte är förenlig med hur regionnätet kan drivas på ett säkert och driftsäkert sätt. Markförläggning kan endast accepteras i undantagsfall och efter omfattande utredningar inom tillståndsprocessen, som ofta är tidskrävande. När det gäller elektromagnetiska fält framhåller Vattenfall att det saknas fastställda gränsvärden för långtidsexponering men att myndigheternas försiktighetsprincip tillämpas, särskilt i miljöer där barn vistas varaktigt. Bolaget betonar även vikten av att inte använda begreppet strålning för magnetfält, då detta riskerar att skapa obefogad oro.

Avslutningsvis efterfrågar Vattenfall att översiktsplanen tydligare säkerställer förutsättningarna för framtida elnätsutbyggnad, att korrekt bolagsnamn används samt att kartbeteckningar för transformatorstationer justeras.

KOMMUNENS SVAR

Planerad station Grödinge är inte en regional knutpunkt av samma dignitet som station Botkyrka eller station Vretarna och heller inte belägen i ett område med konkurrerande markanspråk varför kommunen inte ser behov av att den markeras i översiktsplanens karta.

Ställningstagandet om att markförlägga alla ledningar i närhet av tätbebyggda områden kommer att kvarstå med hänvisning till kommunens behov av utveckling av bostäder och stadsmiljöer i alla kommundelar. Det är av stor vikt att all barriärskapande infrastruktur anpassas till livsmiljöer

och inte omöjliggör stadsutveckling med hänvisning till tekniska svårigheter. Kommunen bedömer dessa svårigheter går att planera eller bygga bort genom implementering av kloka tekniska lösningar.

Övriga synpunkter hanteras i efterföljande planering.

Yttranden från privatpersoner på geografiska platser

Alfred Nobels allé och Blickaberget

Blickaberget beskrivs som ett betydelsefullt rekreationsområde som används frekvent för promenader, strövtåg samt svamp- och bärplockning. Synpunkterna betonar områdets värde som närnatur för boende i närområdet och lyfter en tydlig önskan om att platsen ska bevaras i sin nuvarande form. Det framförs att ytterligare exploatering bör undvikas för att värna rekreationsvärden och den lokala miljöns karaktär.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun bedömer att bevarande av naturvärden är en viktig del i utvecklingen av platsen och att särskild hänsyn ska tas till områdets funktion som ekologiskt spridningssamband. Området revideras och planhandlingen markerar att större delen av skogsområdet avses bevaras som *Grönområde/park*. En mindre del av området längs Alfred Nobels Allé pekas ut för bebyggelse.

Bovallen industriområde

Synpunkterna rör huvudsakligen områdets höga natur- och rekreationsvärden, där den äldre skogen beskrivs som viktig för friluftsliv, biologisk mångfald och som buffert mot närliggande naturreservat. Boende uttrycker oro för spridning av befintliga miljöföroreningar samt för ökade buller- och trafikstörningar vid en framtida utbyggnad. Flera lyfter att vägnätet redan är belastat och att en tillfartsväg genom kommande bostadsområden bedöms olämplig. Det framförs även att lokaliseringen nära bostäder inte anses förenlig med god boendemiljö. Synpunkterna pekar sammantaget på behov av vidare utredningar av miljöpåverkan, buller, föroreningar och alternativa lokaliseringar innan området kan prövas för fortsatt utveckling.

KOMMUNENS SVAR

Planhandlingen revideras och den nya delen av verksamhetsområdet tas bort.

Botkyrka Skälby

Synpunkter lyfter att markeringen av verksamhetsområdet inom fastigheten Botkyrka Skälby 1:1 inte överensstämmer med gällande planbesked. Det hänvisas till SBN/2023:00179 och SBN/2024:00063, och framförs att

översiktsplanens kartmaterial behöver justeras så att utbyggnadsområdets geografiska avgränsning redovisas korrekt.

KOMMUNENS SVAR
Planhandlingen revideras och ett nytt utredningsområde för verksamheter pekas ut på platsen.

Byrsta

Synpunkter föreslår att markanvändningen i området kan ändras för att möjliggöra ny sammanhängande bebyggelse. Gles småhusbebyggelse bedöms passa väl in och skapa en naturlig fortsättning på den befintliga strukturen i Byrsta. Området utgörs i dag av skogsmark, och synpunktslämnaren menar att en småskalig utveckling skulle kunna integreras utan att starkt påverka omgivningen.

KOMMUNENS SVAR
Översiktsplanens inriktning medger att bebyggelsen i området kring Byrsta kan förtätas och kompletteras, om detta i ett senare skede prövas lämpligt.

Brunna IP

Flera synpunkter uttrycker ett starkt lokalt engagemang för att Brunna IP ska utvecklas till en större och mer samlande idrottsanläggning i norra Botkyrka. Det framförs önskemål om att platsen ska fungera som ett ”sporthjärta” med förbättrade möjligheter för både föreningsliv och allmänhet. Flera yttranden efterfrågar en ny ishall eller evenemangsarena, bland annat med hänvisning till bristen på istider i regionen och avsaknaden av vinteridrottsanläggningar i norra kommunens delar. Samtidigt lyfts vikten av att bevara och stärka de befintliga funktionerna, exempelvis fotbollshallen och aktuella planer, där behov finns av fler träningstider och kompletterande planer för barn och ungdomar.

Synpunkter betonar även potentialen att koppla anläggningen tydligare till Botvids gymnasiet, exempelvis genom idrottsprofiler eller utbildningsverksamhet i anslutning till en ny ishall. Önskemål finns också om lokaler för dans, uppvärmning och pensionärsaktiviteter, samt att utveckla den outnyttjade ytan mot Max Hamburgare. Förbättrad tillgänglighet efterfrågas, bland annat genom att SL-buss stannar vid anläggningen och genom säkra gångvägar via befintlig gångtunnel. Sammantaget pekar synpunkterna på en bred vilja att utveckla Brunna IP till

en mer komplett och tillgänglig idrotts- och mötesplats med betydelse för hela norra Botkyrka.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun bedömer att inkomna synpunkter går i linje med översiktsplanens inriktning för området och att de därför inte föranleder någon förändring av planförslaget. Då synpunkterna avser frågor på en mer detaljerad nivå än vad översiktsplanen ger vägledning för, kan de inte hanteras inom ramen för översiktsplanen utan tas med i det fortsatta arbetet med att utveckla platsen.

Draget

Inkomna synpunkter uttrycker ett tydligt motstånd mot föreslagen exploatering i Draget, där området beskrivs som naturskönt, kulturhistoriskt värdefullt och betydelsefullt för rekreation. Flera framhåller att Botkyrkas styrka ligger i närhet till natur och tystnad och att Draget, med sina ängsmarker, lövskogar, våtmarker och gamla ekar, utgör viktiga livsmiljöer och spridningsvägar för djur mellan Aspberget och Bornsjön. Det betonas att området ligger inom vattenskyddsområde kopplat till Norsborgs vattenverk och att ny bebyggelse kan innebära risker för dricksvattenkvalitet och samhällsviktig infrastruktur.

Synpunkter lyfter även att Draget ingår i riksintresse för kulturmiljövården och att exploatering riskerar att påverka både landskapsbild och historiska värden negativt. Boende menar att området har stor betydelse för folkhälsa, trygghet och återhämtning och att bebyggelse skulle minska allmänhetens tillgång till naturen. Bedömningar framförs om att förslaget inte löser bostadsbehov på ett effektivt sätt och ger begränsad samhällsnytta i förhållande till förlust av gröna kvaliteter. Sammantaget efterfrågas att kommunen omprövar förslaget, stärker skyddet för Dragets natur- och rekreationsvärden och utreder alternativa bostadslösningar på andra platser.

KOMMUNENS SVAR

Området Draget som pekas ut som *Sammanhängande bostadsbebyggelse, ny* utgår från planhandlingen och ersätts med *Mångfunktionell bebyggelse, pågående*. Detta medger mindre tillägg och förändringar inom området.

Eldtomta

Synpunkter framhåller att Grödinge landsbygd inte bör bebyggas på högvärdig åkermark, såsom det markerade området vid Eldtomta. Det

betonas att marken har högt brukningsvärde och bör bevaras för jordbruk och långsiktig livsmedelsproduktion, i enlighet med lagstiftning och riktlinjer för hushållning med jordbruksmark.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun har en starkt restriktiv hållning till nybyggnation på åkermark. Vid Eldtomta bedöms dock ny bebyggelse vara motiverad utifrån platsens strategiska läge och kommunens utvecklingsinriktning för landsbygden. Översiktsplanen kommer därför fortsatt att peka ut platsen för ny bebyggelse vid Eldtomta.

Erikbergsåsen

Inkomna synpunkter uttrycker ett tydligt motstånd mot bebyggelse på Eriksbergsåsen och närliggande höjd- och skogsområden som Aspberget, Klockarberget och Katthavet, vilka beskrivs som viktiga rekreationsmiljöer för boende i Hallunda, Norsborg och Eriksberg. Områdena lyfts som betydelsefulla för promenader, återhämtning och naturupplevelser, särskilt för personer som har svårt att ta sig till mer avlägsna naturområden. Skogarna uppges också fungera som buller- och luftbarriärer mot bland annat E4:an samt bidra till klimatreglering och biologisk mångfald, med uppgifter om höga naturvärden, nyckelbiotoper och förekomst av fridlysta arter.

Flera hänvisar även till kulturmiljövärden och registrerade fornlämningar, där sprängning bedöms kunna orsaka oåterkallelig skada. Synpunkter framhåller att kommunen i stället bör prioritera utveckling och förtätning av redan exploaterade miljöer, då bostäder i norra Botkyrka ibland upplevs svåra att hyra ut eller sälja och att nybyggnation på åsen inte bedöms möta de mest akuta bostadsbehoven. Det framförs även att sociala värden och lokal attraktivitet bör stärkas inom befintliga bostadsområden innan ytterligare natur tas i anspråk. Sammantaget uttrycks att Eriksbergsåsen bör bevaras och att föreslagen exploatering bör omprövas eller avstås.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun reviderar planförslaget så att de nybyggnadsområden som pekats ut i samrådsförslaget på Eriksbergsåsen till största del tas bort. Vissa delar av den obebyggda marken pekas fortsatt ut för exploatering av nya bostäder, främst i anslutning till befintlig bebyggelse.

Grödinge

Inkomna synpunkter visar både en vilja till fortsatt utveckling i Grödinge och en tydlig betoning på att ny bebyggelse måste samordnas med förbättrad infrastruktur, service och VA-försörjning. Boende lyfter att landsbygdens kvaliteter och natur- och kulturvärden bör värnas vid framtida utbyggnad. Flera yttranden, särskilt från Hagudden, Långudden och de mest perifera delarna av Grödingelandet, beskriver brister i vägstandard och trafiksäkerhet, där smala vägar och svårigheter att ansluta till väg 225 upplevs som problem. Oro uttrycks även för ökad tung trafik, bland annat kopplat till transporter från Norvikshamn.

Boende öster om Himmerfjärdsverket framhåller att området saknar kommunalt vatten och avlopp trots att många bor permanent, och efterfrågar en tydligare inriktning kring VA och grundläggande service. Flera upplever dessutom att de yttre delarna av Grödingelandet inte är tillräckligt uppmärksammade i översiktsplanen och efterlyser ett mer aktivt samarbete mellan kommunen och Trafikverket kring väg- och säkerhetsfrågor. Sammanfattningsvis lyfter synpunkterna att utveckling i Grödinge är möjlig, men förutsätter att grundläggande infrastruktur och samhällsservice stärks för att långsiktigt säkra en god boende- och livsmiljö.

KOMMUNENS SVAR

Kommunen har inte rådighet över vilken typ av trafik som trafikerar specifika vägar men arbetar tillsammans med Trafikverket för att dirigera om tung trafik till därför avsedd infrastruktur. Översiktsplanen innehåller ställningstaganden om att tung trafik mellan Nynäshamn och E4 söderut i första hand ska använda Tvärförbindelse Södertörn när den färdigställts vilket bedöms leda till att tung trafik på väg 225 avleds. Översiktsplanen har även ställningstaganden kring utvecklingen av Grödinge och ger förutsättningar för att söka bygglov och uppföra enskilda bostäder i området.

Hallunda gård

Inkomna synpunkter betonar att Hallunda gård utgör ett kulturhistoriskt mycket värdefullt område med 1700-talsmiljö, fornlämningar och ängslandskap som ingår i riksintresse för kulturmiljövården. Hallundaröset, äldre byggnader och fornåkrar lyfts som särskilt skyddsvärda och bedöms kunna påverkas negativt av ytterligare bebyggelse. Flera yttranden framhåller även betydande naturvärden, där ängsmark, äldre äppelträd och öppna kulturlandskap anses viktiga för biologisk mångfald och lokalt

djurliv. Området används frekvent för rekreation, promenader och på vintertid för skidåkning, och beskrivs ha stort socialt värde för boende.

Synpunktslämnare uttrycker stark kritik mot fortsatt exploatering eftersom en tidigare detaljplan redan möjliggjort utbyggnad, och bedömer att ytterligare bebyggelse skulle skada landskapsbilden och områdets historiska karaktär. Det framförs att kommunen bör avstå från vidare utbyggnadsplaner och i stället bevara Hallunda gård som ett sammanhållet natur- och kulturmiljöområde.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun bedömer att synpunkterna inte föranleder någon förändring av planförslaget, då områdets värden nyligen har prövats i en detaljplan som vann laga kraft 2024. Information om befintliga värden på platsen vidarebefordras till berörda funktioner som arbetar med genomförandet av detaljplanen. En utveckling av Hallunda är motiverad utifrån att områdena ingår i kommunens strategiska utvecklingskärna.

Hallunda-Nordborg centrum

Inkomna synpunkter beskriver Hallunda och Norsborgs centrum som nedgångna och i behov av omfattande upprustning, inklusive parkeringsytor och närmiljöer. Många anser att utveckling i första hand bör ske genom att stärka och förbättra de befintliga centrummiljöerna, snarare än att ta i anspråk närliggande natur- och skogsområden. Flera yttranden föreslår att nya bostäder i stället lokaliseras ovanpå eller i direkt anslutning till centrumanläggningarna för att skapa stadsmässighet och levande stadsdelar. Det lyfts även att kommunen behöver satsa mer på barn och unga genom att utveckla aktivitetsytor, lekplatser och idrottsverksamheter. Samlat framhålls att befintliga stadsdelar bör prioriteras och stärkas funktionellt och socialt innan nya områden exploateras.

KOMMUNENS SVAR

Hallunda centrumområde pekas ut som *Mångfunktionell bebyggelse, centrum* vilket möjliggör utveckling av området enligt de synpunkter som inkommit. Ett detaljplanearbete för att utveckla Hallunda centrum pågår för nya bostäder, centrumfunktioner och utveckling av vägområdet. Satsningar på aktivitetsplatser och utbyggnad av sportanläggningar kan rymmas inom översiktsplanens markanvändning, men är inte beslut som fattas inom ramen för översiktsplanen. Gällande Norsborgs centrum tillåter planhandlingen utveckling med nya bostäder och vissa centrala funktioner.

Hamra grustag

Synpunkterna uttrycker ett tydligt motstånd mot bostadsutveckling i Hamra grustag, främst på grund av läget inom Tullinge vattenskyddsområde och närheten till Tullinge vattenverk, vilket anses innebära risker för dricksvattenförsörjningen och framtida reservvattentäkt. Många lyfter också att utfarten under järnvägsviadukten mot väg 226 redan är hårt belastad och trafikfarlig, och att ytterligare bebyggelse skulle kräva omfattande ombyggnationer. Området beskrivs ha höga naturvärden, med livsmiljöer för solitärbin, amfibier och andra arter, och används frekvent för rekreation i anslutning till Brantbrink. Synpunkter pekar på risker kopplade till föroreningsspridning, dagvatten och slitage på känsliga markområden, och efterfrågar tydliga miljö- och vattenskyddsbedömningar. Flera föreslår i stället naturvårdande åtgärder eller mindre rekreativa funktioner. Den samlade uppfattningen är att området bör bevaras och inte bebyggas.

KOMMUNENS SVAR

Kommunen känner till de skyddsvärden som finns på platsen, men bedömer att dessa går att omhänderta i efterkommande planering. Eftersom området är relativt okänt pekas det i granskningshandlingen ut som *Utredningsområde*. Detta visar på behovet av ytterligare utredning innan beslut om detaljplanering fattas.

Kassmyraåsen

Inkomna synpunkter visar tydligt att Kassmyraåsen, både i den norra och södra delen, uppfattas som ett mycket värdefullt och känsligt område där större exploatering inte bör genomföras. Området beskrivs som en tätortsnära natur- och rekreationsmiljö med höga ekologiska, klimatreglerande och sociala värden. Det används dagligen för friluftsliv, motion, lek och återhämtning, och utgör en trygg och uppskattad miljö för både barn, äldre och föreningsliv. Botkyrka Brukshundklubbs verksamhet lyfts som en viktig funktion som bör bevaras och ges långsiktiga förutsättningar.

Många synpunkter efterfrågar tydlighet kring kommunens långsiktiga avsikter för stenkrossverksamheten i Kassmyragropen, särskilt utifrån tidigare besked om att avveckla verksamheten, vattenskyddsområdets restriktioner samt planeringsidéer om området som framtida bostadsläge. Flera framför oro för miljö- och hälsoaspekter, inklusive risk för föroreningar, saneringsbehov och ansvarsfördelning. Det efterfrågas krav på

ekonomiska säkerheter så att verksamhetsutövaren bär kostnader vid eventuell efterbehandling.

Synpunkterna från den södra delen förstärker bilden av att en större utbyggnad skulle innebära betydande negativa konsekvenser, bland annat genom minskad tillgång till grönytor, försämrade rekreationsmöjligheter och fragmentering av naturmiljöer som är viktiga för spridningssambanden mellan Lida och Vinterskogens naturreservat. Det framförs även oro kring påverkan på dagvattenhantering, vattenkvalitet och befintliga miljörisker, såsom dokumenterade PFAS-halter. Flera efterfrågar därför fördjupade miljöundersökningar, riskbedömningar och arkeologiska inventeringar innan någon fortsatt planering sker.

Den samlade ståndpunkten är att Kassmyraåsen bör bevaras som ett sammanhängande natur- och rekreationsområde, att endast ett mycket begränsat antal villatomter möjligen kan övervägas i norr, och att större exploatering i både norra och södra delen bör omprövas. Naturvärden, folkhälsa, vattenrisker, kulturmiljöer, tydliga besked om stenkrossens framtid samt miljöansvar med saneringskrav pekas ut som centrala prioriteringar. Flera föreslår att kommunen även bör pröva alternativa lokaliseringar, exempelvis på redan exploaterade ytor såsom Bovallens industriområde på sikt.

KOMMUNENS SVAR

Utvecklingen av Kassmyra sker inom ramen för ett planprogram som varit på samråd. Översiktsplanens inriktning för Kassmyraområdet är samma som programmet och gör inga nya ställningstaganden för området. Möjligheten att påverka inriktningen för Kassmyra sker inom ramen för kommande detaljplanering. Översiktsplanens detaljeringsnivå eller funktioner ger inte möjlighet till vägledning om ansvar för eventuell sanering eller återställning av mark inom Kassmyra. Frågor och synpunkter rörande kommunens agerande gentemot verksamhetsutövare på platsen lämnas vidare till ansvariga funktioner inom kommunens förvaltning.

Lida

Synpunkterna betonar att skogsområdet mellan Lida och Vinterskogens naturreservat är centralt för ekologiska samband, med oro för att minskad skogsareal kan bryta viktiga spridningskorridorer och påverka rödlistade arter såsom motaggsvamp och spillkråka. Flera pekar på att delar av skogen består av långsamväxande impediment med höga naturvärden och att området bör lämnas orört som del av den sammanhängande naturmiljön.

Bland inkomna förslag lyfts även att Lida bör utvecklas vidare som friluft- och idrottsområde, bland annat genom en möjlig rullskidbana på delar av konstsnöspåret för året-runt-träning. Den samlade ståndpunkten är att ekologiska samband och naturvärden behöver säkras, samtidigt som Lida kan stärkas som rekreativ nod utan exploatering som riskerar områdets miljö- och friluftskvaliteter.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun noterar att delar av inkomna synpunkter inte ryms inom översiktsplanens detaljeringsnivå och har därför vidarebefordrats till ansvarig funktion inom förvaltningen. Översiktsplanen ger i sitt nuvarande utförande stöd för inkomna synpunkter om en rullskidbana vid Lida.

Riksten

Synpunkter från boende i Riksten framhåller att förbättrad kommunikation är av central betydelse för stadsdelens fortsatta utveckling. Det lyfts behov av fler bussavgångar samt att busslinjer bör fortsätta hela vägen till Flemingsberg för att stärka tillgänglighet till pendeltåg, högskola och arbetsplatser. Önskemål uttrycks om ett mer varierat lokalt serviceutbud, särskilt fler restauranger och ett gym, för att öka trivsel och vardagsfunktionalitet i området. Det framförs också att lokalerna vid Brantbrinks IP bör kunna bokas av allmänheten eller föreningar i större utsträckning, då detta skulle gynna både idrottsliv och lokal gemenskap.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun pekar i översiktsplanen ut Riksten som ett stadsutvecklingsläge med ambitionen att området ska växa vidare i linje med kommunens tidigare beslut och planeringsunderlag. I takt med att invånarantalet ökar kan efterfrågan på kollektivtrafik och lokala servicefunktioner som restauranger och gym öka. Inom etapp 6 av Riksten planeras centrumfunktioner som kan rymma sådana verksamheter. Synpunkter avseende bokningsbara lokaler vid Brantbrink ligger utanför översiktsplanens detaljeringsnivå och har därför vidarebefordrats till ansvarig funktion inom kommunorganisationen.

Sibble & Kagghamra

Synpunkterna uttrycker ett tydligt motstånd mot ny bebyggelse i Sibble och Kagghamra, då området består av aktiv och skyddsvärd jordbruksmark samt ett sammanhängande kultur- och naturpräglat landskap med höga biologiska och rekreativa värden. Boende framhåller landsbygdens karaktär som ett

medvetet livsstilsval och menar att ytterligare bostadsutveckling skulle förändra miljön i grunden, fragmentera landskapet och påverka ekologiska samband negativt.

Flera lyfter också bristande vägar och trafikkapacitet, särskilt på väg 225 och 569, som hinder för fortsatt utbyggnad. Utöver detta betonas jordbruksmarkens lagstadgade skydd, risken för kumulativa miljöeffekter, samt att behovet av nya bostäder i området ifrågasätts. Yttrandena efterfrågar istället att Vårsta utvecklas som lokal nod och att Sibble och Kagghamra fortsatt ska bevaras som landsbygdsmiljöer med bibehållna natur-, kultur- och jordbruksresurser.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun bedömer att utveckling med fler bostäder på landsbygden är motiverad utifrån översiktsplanens målbild och utvecklingsinriktning, med utgångspunkt i en viljeinriktning om att det ska vara möjligt att bo och leva i hela kommunen. Ny bebyggelse föreslås som tillägg till befintlig bebyggelse och inga större tillskott i glesbefolkade delar föreslås. Både Sibble och Kagghamra räknas som egna tätorter. Kommunen har en restriktiv hållning till ny bebyggelse på jordbruksmark. Endast där detta anges i mark- och vattenanvändningskartan bedöms det motiverat att ta jordbruksmark i anspråk, och även då med stor försiktighet.

Översiktsplanen uppmärksammar även trafiksituationen på landsbygden. Vid Sibble pekas kompletterande kommunikationsstråk ut som behöver utvecklas för att stärka kopplingarna mellan kommundelar samt mellan stad och landsbygd, bland annat genom stärkt kollektivtrafik och lokala cykelkopplingar.

Sibble

Vissa synpunktlämnare motsätter sig förslaget om exploatering av området Sibble S6. De vill också att den statliga vägen 569 får en ny rät dragning för att öka framkomligheten och trafiksäkerheten. Området består enligt dem av aktiv, EU-stödd jordbruksmark med höga natur-, kultur- och friluftsvärden, inklusive flyttfågelstråk och rik biologisk mångfald. De menar att omvandling av brukningsvärd jordbruksmark strider mot gällande riktlinjer och skulle skada ett sammanhängande kulturlandskap.

Vissa ifrågasätter hur tillfartsväg ska lösas och motsätter sig att Skaftvägen/Annelötsvägen används, då den är smal, har dålig bärighet och

ökad trafik skulle påverka trygghet och trivsel negativt. Även väg 569 beskrivs som undermålig och i behov av breddning och upprustning redan idag.

Kritik riktas också mot att detaljplaner genomförs med enkelt planförfarande, vilket upplevs begränsa möjligheten till verkligt inflytande och därmed försvaga den demokratiska processen. Vissa synpunktslämnare påpekar dock att de tidigare vid flertalet tillfällen försökt omvandla parkmark till kvartersmark och att de nu ser möjligheten till detta med tanke på att översiktsplanen pekar ut områden för förtätning i bland annat Sibble.

Andra motsätter sig fler bostäder på landsbygden i Grödinge, särskilt kring Kagghamra och Sibble. Dessa anser att ny bebyggelse skulle fragmentera landskapet, minska biologisk mångfald, öka buller och förstöra landsbygdskänslan. Landsbygden bör bevaras som natur- och kulturområde, och kommunen bör i stället utveckla befintliga tätorter som Vårsta samt förbättra kommunikationer dit. Fler bostäder på landsbygden ses inte som utveckling utan som en avveckling av landsbygdens värden.

KOMMUNENS SVAR

Planhandlingen revideras och delar av utbyggnadsområden vid Sibble och Kaggharma tas bort. Mindre områden väster och norr om Sibble blir kvar och ett större utredningsområde för bebyggelse pekas ut norr om Kagghamra. Område S6 är kvar oförändrat. Kommunens utredning (Ekologigruppen 2024) visar att område S6 inte bedömts som brukningsvärd jordbruksmark, men en juridisk bedömning kan endast göras i samband med framtida detaljplanearbete. Frågan om väganslutningen är inte på översiktsplanens detaljeringsnivå utan hanteras först i efterföljande planering.

Kommunen beklagar att tidigare detaljplanearbete upplevs som odemokratiskt. Fastigheten 2:4 ligger inom ett område *Sammanhängande bostadsbebyggelse, pågående* vilket innebär att nuvarande användning huvudsakligen ska fortsätta. Det finns dock möjlighet till utveckling om det anses lämpligt. Väg 569 är utpekad som ett kompletterande utvecklingsstråk med fokus på förbättrade kopplingar mellan kommundelar, samt satsningar på kollektivtrafik och cykel. Utvecklingsinriktningen för Sibble och Kagghamra betonar fortsatt att ny bebyggelse bör inkludera viss service, exempelvis förskola och livsmedelsbutik.

Slagsta marina

Synpunkterna visar ett tydligt motstånd mot bostadsutveckling vid Slagsta marina, som lyfts fram som en av norra Botkyrkas få vattennära rekreationsmiljöer och en viktig mötesplats för boende och båtliv. Marinan och strandpromenaden används dagligen för friluftsliv, och förlusten av dessa ytor bedöms påverka rekreation, sociala värden och tillgången till vatten negativt. Flera pekar också på olämpliga mark- och riskförhållanden, då delar av området ligger under lågt med svag mark och översvämningsrisk, samt att läget mellan E4/E20 och tunnelbanespår skulle ge mycket höga bullernivåer för framtida bostäder.

Nybyggnation i närliggande områden uppges dessutom ha svårt att fyllas, vilket ifrågasätter behovet av ytterligare bostäder. Yttrandena efterfrågar att marinan bevaras, att allmänhetens tillgång till vatten säkras och att Tegelbruket inte exploateras, utan i stället utvecklas för rekreation. Samlat uttrycks att området bör fortsätta vara en rekreations- och båtmiljö och inte tas i anspråk för bostadsbyggande.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka bedömer att platsen har kvaliteter som är intressanta att utreda för ny stadsbebyggelse, så som närhet till vatten och natur och den framtida pendelbåtsstationen. Kommunen är medveten om de risker och andra förutsättningar som finns på platsen exempelvis markens låga nivå. Dessa omständigheter behöver utredas ytterligare i en framtida utvecklingen av platsen varför området pekas ut som utredningsområde. Detta ger kommunen möjlighet att utreda platsen ytterligare och ta reda på om de hinder som finns kan överbryggas och en attraktiv ny stadsdel kan tillskapas.

Gällande Tegelbruket har detaljplanen vunnit laga kraft. För ett ställa om inriktningen för området mot rekreation istället för nya bostäder krävs en ny detaljplan.

Tullinge skog

Inkomna synpunkter visar ett mycket starkt stöd för att bevara Tullinge skog som ett centralt rekreations- och naturområde. Skogen används dagligen av boende, förskolor och skolor för lek, undervisning, motion och naturupplevelser, och beskrivs som en av få större sammanhängande

närskogar som ger Tullinge sin identitet. Området har höga naturvärden och ingår i ett viktigt ekologiskt samband mellan Flemingsbergsskogen och Brantbrink, med förekomst av rödlistade arter samt varierade biotoper som anses svåra att ersätta.

Flera lyfter även risker kopplade till översvämningar i nedströms lägen och bedömer att exploatering i kuperad terräng kan försämra dagvattenhanteringen. Skogen ses som en trygg skolväg och en viktig närmiljö för barn, vilket kopplas till Barnkonventionen. Synpunkterna ifrågasätter behovet av nya bostäder här och hänvisar till tidigare planeringsprocesser där motsvarande förslag avfärdats. Samlat uttrycks att Tullinge skog bör lämnas obebyggd och att eventuell utveckling i stället bör prövas i andra delar av kommunen.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun reviderar översiktsplanen så att området Tullinge skog, som i samrådsförslaget pekats ut som *Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad*, till stora delar tas bort och i stället pekas ut som *Grönområde/park*. De nordvästra delarna av området, i anslutning till Tullinge station, kommer fortsatt att markeras som mångfunktionell bebyggelse. Detta sker i enlighet med tidigare antaget planprogram för centrala Tullinge.

Vårsta

Synpunkterna visar ett starkt engagemang för att utveckla Vårstas rekreations- och fritidsmiljöer, med önskemål om bland annat badplats vid Malmsjön, fler lekplatser, läktare vid fotbollsplaner samt utegym. Det framförs även förslag om att etablera en vårdcentral i Vårsta centrum. Flera lyfter betydelsen av skogs- och naturmiljöerna, inklusive förekomst av ovanliga svampar och fågelarter, och uttrycker oro för att ny bebyggelse skulle påverka dessa värden negativt.

Inkomna synpunkter är kritiska till omfattande bostadsutbyggnad, särskilt flerfamiljshus, då det bedöms förändra områdets karaktär, öka störningar under byggskedet och inte spegla den lokala efterfrågan. Det framförs att större villatomter i attraktiva naturmiljöer kan vara mer ändamålsenliga. Samlat efterfrågas en mer småskalig utveckling med fokus på natur, rekreation och lokal service framför tätare bebyggelse.

KOMMUNENS SVAR

Botkyrka kommun noterar inkomna synpunkter och bedömer att dessa inte

ryms inom översiktsplanens detaljeringsnivå. Synpunkterna har därför vidarebefordrats till ansvarig funktion inom kommunen. Avseende synpunkter om etablering av vårdcentral noterar kommunen att vårdcentraler inte ligger inom kommunens huvudmannaskap. För att inrätta en vårdcentral krävs beslut av Region Stockholm eller en privat aktör.

Översiktsplanen möjliggör för ny bostadsbebyggelse i alla kommundelar, både genom förtätning och utbyggnad av nya områden. Översiktsplanen ger även inriktning för att all bostadsproduktion ska ske hållbart och med hänsyn till klimat, natur och miljö. Efterfrågan av bostäder kommer från att befolkningen ökar lokalt i Botkyrka, regionalt i Stockholmsregionen och nationellt. Behovet av nya bostäder har minskat de senaste åren men befolkningstillväxten fortfarande positiv.

Inriktningen på de nya områden som pekas ut i tätorternas periferi är ofta med fokus på enfamiljshus, parhus och radhus. Viss blandad bebyggelse kan tillkomma. Området Kassmyra har kommit långt i den efterföljande planeringen. Området pekades ut i Översiktsplanen från 2014 och sedan dess utretts för ny stadsbebyggelse inom ramen för ett planprogram. Arbete med planprogrammet fortlöper under 2026. Detaljplanen för Slättmalm är antagen och går inte att ändra utan nytt planuppdrag och framtagande av ny detaljplan.

Yttranden från privatpersoner på översiktsplanens textdelar

Blå och grön infrastruktur

Synpunkterna betonar ett starkt behov av att tydligare skydda och redovisa kommunens blå och gröna infrastruktur, särskilt genom att inkludera de biotopskyddsområden som beslutas av Skogsstyrelsen men som saknas i översiktsplanens kartor. Ett återkommande tema är vikten av sammanhängande ekologiska samband, där den gröna infrastrukturen behöver ses som en bärande struktur inte bara i regionala gröna kilar utan även i tätortsnära grönområden och landsbygdens skogs- och kulturlandskap. Många uttrycker oro för att sammanhängande naturområden successivt byggs bort, vilket påverkar rekreationsvärden, närnaturens funktion och biologisk mångfald.

Synpunkterna framhåller också att sand- och grusåsar utgör viktiga infiltrationsytor och att exploatering riskerar att påverka grundvattnets kvalitet och tillgång negativt. Oro uttrycks över kommunens framtida dricksvattenförsörjning, med uppmaningar om att ge grundvatten, ytvatten och infiltrationsområden hög prioritet i planeringen. Flera menar att ny utbyggnad bör styras mot redan exploaterade områden, exempelvis Riksten, för att undvika intrång i känsliga naturmiljöer. Den samlade uppfattningen är att översiktsplanen behöver stärka och tydligare integrera skydd av biotopskydd, nyckelbiotoper, ekologiska samband och vattenresurser för att säkerställa långsiktig hållbarhet och resiliens.

KOMMUNENS SVAR

För att förbättra skyddet för nyckelbiotoper har översiktsplanen kompletterats med text och karta som redovisar Skogsstyrelsens biotopskyddsområden. Den nya översiktsplanen omhändertar på många fler sätt än den nu gällande gröna samband genom att markera ut och ge grönområden och parker ett starkare skydd gentemot exploatering. Områden som tagit bort som utbyggnadsområden sedan samråd omfattar bland annat Tullinge skog och Eriksbergsåsen.

De områden på sand- eller grusåsar som synpunkterna avser är Hamra grustag och Sandstugan. Hamra grustag pekas ut som *Utredningsområde* istället för *Mångfunktionell bebyggelse, ändrad* i granskningshandlingen för att säkerställa att alla hänsyn som behöver tas är väl utredda innan nästa

planeringsfas. Sandstugan har ett positivt planbesked sedan tidigare som översiktsplanen befäster.

Bostadsbeståndet

Synpunkterna betonar ett tydligt behov av att framtida bostadsutveckling inriktas på prisvärda bostäder, där många upplever att dagens nyproduktion har hyror som inte motsvarar hushållens ekonomiska förutsättningar. Det framförs att kommunen bör främja fler billiga hyresrätter och alternativa boendeformer såsom kollektivbostäder, både för att stärka ekonomisk tillgänglighet och social gemenskap. Flera menar att redan befintliga bostadsområden, exempelvis i Alby och Slagsta, har vakanta lägenheter och brister i byggkvalitet som bör åtgärdas innan nya bostadsområden planeras. Bland annat lyfts Albyberget som ett område där standard och planlösningar inte motsvarar hyresnivåerna.

Det uttrycks oro för att nyproducerade bostadsrätter riskerar att stå tomma om de prissätts för högt eller placeras där efterfrågan är osäker. Tvättstugans betydelse framhålls återkommande som en miljömässigt effektiv, social och praktisk funktion, där flera motsätter sig trenden att ersätta gemensamma tvättstugor med enskilda maskiner i varje lägenhet. Övergripande betonas behovet av en helhetssyn där nyproduktion balanseras med upprustning av befintligt bestånd, goda boendemiljöer och långsiktigt hållbara och inkluderande bostadsformer. Den samlade ståndpunkten är att bostadsutvecklingen bör styras av faktiska behov, ekonomisk tillgänglighet och social hållbarhet, snarare än hög exploateringsgrad eller dyra bostadsrätter.

KOMMUNENS SVAR

Upplåtelseformer, hyresnivåer, tomställda lägenheter och boendeformer hanteras inte i översiktsplanen. De beskrivs däremot i kommunens handlingsplan för bostadsförsörjning, som är ett av underlagen till översiktsplanen. Översiktsplanen anger inte några bostadsmål utan ger förutsättningar för nya bostäder på olika platser. Det är efterföljande processer inom kommunen som anger var och hur nya bostäder tillkommer, vilka upplåtelseformer som avses och antal bostäder.

Hälsa och säkerhet

Inkomna synpunkter uttrycker en stark oro kring trafiksäkerheten på länsväg 569 och 570, där boende beskriver kraftigt ökade bullernivåer, hög hastighetsöverträdelser och en miljö som upplevs som så osäker att gång-

och cykeltrafik nästan upphört. Cykelvägar längs båda sträckorna lyfts som nödvändiga för att återställa trygghet och rörelsefrihet, särskilt då ny bebyggelse i Grindstugan och Dalsta redan bidragit till ökad trafik. Synpunkter betonar också kommunens sårbarhet inför klimatrelaterade risker såsom skyfall, översvämningar och påverkan på dricksvattenförsörjning, där befintlig kapacitet upplevs som otillräcklig.

Flera reagerar på att översiktsplanen föreslår byggnation i områden som i klimat- och sårbarhetsanalysen pekats ut som riskexponerade, exempelvis Tegelbruket, Hamra grustag, Storvreten och Tullinge lanthem, vilket uppfattas som både ekonomiskt och etiskt problematiskt. Tvärförbindelse Södertörn lyfts som ytterligare risk för ökade bullernivåer, partiklar och barriäreffekter i bostadsnära miljöer. Synpunkter understryker behovet av säkra gång- och cykelvägar för barns självständighet och rörelsefrihet, samt vikten av att barnperspektivet vägs in i planeringen.

Samtidigt uttrycks oro över att flera grönområden föreslås för utbyggnad, trots att tillgången till sammanhängande natur ses som central för hälsa, rekreation och klimatreglering. Den samlade uppfattningen är att trafiksäkerhet, klimatsäkerhet, dricksvattenförsörjning och bevarad natur behöver prioriteras högre, och att ny bebyggelse inte bör läggas i mark- och klimatriskområden.

KOMMUNENS SVAR

Buller hanteras i översiktsplanen som ett eget kapitel under *Hälsa och säkerhet*. Översiktsplanens övergripande karaktär möjliggör inte detaljerade studier av specifika platser, utan sådana frågor hanteras i efterföljande planering. Avseende risk för översvämningar till följd av kraftig nederbörd utreds alltid dagvatten närmare i samband med detaljplaneprocesser, eftersom många av lösningarna finns i utformningen av bebyggelse och mark. Tillägget med utredningar på kommundelnivå innebär i det sammanhanget att frågan uppmärksammas även tidigare i planeringen och därmed ges större tyngd. Med detta stärks förutsättningarna för långsiktiga lösningar.

När det gäller markstabilitet är karteringar av förutsättningar för ras, skred och erosion översiktliga och måste alltid fördjupas inför en eventuell förändring av markanvändningen. Kartor som redovisar förutsättningar för ras, skred och erosion kan därför inte enskilt svara på om marken är lämplig att bebygga. Därför utreds frågorna närmare i samband med detaljplaneprocesser, i synnerhet i områden där förutsättningar för bristande

markstabilitet finns. Synpunkter avseende dricksvatten, mobilitet och infrastruktur samt parker och grönområden noteras.

Klimatanpassning

Synpunkten betonar att översiktsplanen måste ta ett tydligt och långsiktigt ansvar för klimatförändringarnas konsekvenser och säkerställa att framtida bebyggelse lokaliseras och utformas på ett sätt som minimerar riskerna för översvämningar och stigande vattennivåer. Det framhålls att planen inte bara ska ange generella riktlinjer utan även innehålla bindande och konkretiserade krav som kan vägleda kommande detaljplaner och bygglov. För att uppnå detta yrkas att översiktsplanen kompletteras med ett tematiskt tillägg om klimatanpassning och översvämningsrisker, där centrala aspekter som lägsta rekommenderade grundläggningsnivåer fastställs med utgångspunkt i expertbedömningar från exempelvis SMHI och Länsstyrelsen.

För framtida bebyggelse föreslås att översiktsplanen anger tydliga säkerhetsnivåer: minst 3,0 meter över referensnivå för samhällsviktig verksamhet och 2,5 meter för övrig bebyggelse. Dessa nivåer motiveras av prognoser om framtida vattennivåhöjningar, inklusive effekter av stormfloder och extremväderhändelser, samt en nödvändig säkerhetsmarginal. Undantag kan endast accepteras om långsiktigt hållbara tekniska lösningar, som skyddsvallar eller avancerade dräneringssystem, kan garanteras och har en tydligt reglerad ansvarsfördelning.

Texten lyfter även vikten av att översiktsplanen hanterar befintliga fastigheter som ligger under de föreslagna säkerhetsnivåerna, särskilt sådana som är kritiska för kommunens funktion. Planen bör kompletteras med kartor som visar vilka områden och byggnader som ligger under 2,5 meters nivå och därmed löper risk att påverkas negativt av framtida vattennivåhöjningar. För samhällsviktiga fastigheter i riskzon, såsom kommunhuset i Tumba som ligger betydligt lägre än de föreslagna nivåerna, bör översiktsplanen innehålla strategier för omlokalisering, nybyggnation på säker mark eller omfattande tekniska åtgärder som säkerställer funktionalitet under hela byggnadens livslängd.

Avslutningsvis framhålls kommunens lagstadgade ansvar enligt PBL att agera proaktivt i klimatanpassningsfrågor och vara ett föredöme i planeringen. Därför yrkas att kommunen beställer en sakkunnig utredning för att fastställa framtida grundläggningsnivåer, inför bindande riktlinjer i översiktsplanen och tar fram strategier för de mest sårbara fastigheterna.

Genom att göra detta kan kommunen säkerställa att framtida utveckling sker på ett ansvarsfullt, robust och långsiktigt hållbart sätt som skyddar både medborgare och samhällsviktig verksamhet.

KOMMUNENS SVAR

Översiktsplanen följer Länsstyrelsens rekommendationer för lägsta grundläggning för olika ändamål vid hav, sjöar och vattendrag. I kommunens klimat- och sårbarhetsanalys ingår bland annat att analysera hur samhällsviktiga funktioner kan komma påverkas vid till exempel värmeböljor, skyfall och översvämningar. Utifrån analysen har förslag till åtgärder tagits fram. Dessa finns presenterade i kommunens *Klimatanpassningsprogram* antaget av kommunfullmäktige i oktober 2025. Klimat- och sårbarhetsanalysen är ett av de många underlag som översiktsplanen bygger på.

Kulturmiljö

Det tre planeringsunderlagen för kulturmiljö bör separeras i olika kartskikt. Flera hänvisade underlag saknas i samrådsversionen, bland annat länkar till kulturmiljöprogrammet och kulturmiljöutredningen, vilket gör informationen svår att följa. Kulturmiljöutredningen del 2, som analyserar framtida projekt med risk för påverkan på värdefulla kulturmiljöer och riksintressen, bör vara länkad vid varje berört område. Dessutom bör översiktsplanen tydligare redovisa fornlämningar och informera om att sådana kan finnas även på oväntade platser, eftersom de är skyddade enligt lag och innebär ansvar för fastighetsägare.

KOMMUNENS SVAR

Planhandlingen har reviderats så att kulturmiljöprogrammet och kulturmiljöunderlaget har lagts i olika kartskikt. Planeringsunderlag ligger inte direkt i objektstexten vilket varit enklast för användaren men är inte möjligt att genomföra i praktiken då hanteringen av olika planeringsunderlag som kopplar till varje enskilt objekt blir för omfattande. Istället finns nu planeringsunderlaget *Kulturmiljöutredning Steg 2* på ett tydligare sätt under rubriken *Kulturmiljö*. Översiktsplanen har kompletterats med en rubrik om fornlämningar.

Mobilitet och infrastruktur

Synpunkterna betonar ett tydligt behov av förbättrade gång- och cykelvägar, särskilt längs väg 225 samt mellan Vårsta och Södertälje, där dagens trafikmiljö upplevs som otrygg. Även cykelvägar längs väg 569 och 570

efterfrågas för att möjliggöra säkra resor utan bil. Flera önskar återinförd busslinje 151 och bättre kollektivtrafik till bland annat Storvreten. I Tumba centrum uttrycks behov av fler parkeringsplatser och ett nytt parkeringshus, samt bättre dagsparkering vid Tumbascenen.

Återkommande klagomål gäller höga bullernivåer och trafiksäkerhet, särskilt kopplat till motorcykeltrafik längs väg 569–570. Synpunkter lyfter också behovet av att stärka vägnätets kapacitet, bl.a. genom att stänga plankorsningen i Uttran och öppna vägen genom Tumba skog. Samlat visar yttrandena att trafiksäkerhet, cykelinfrastruktur, kollektivtrafik och parkeringsfrågor är högt prioriterade för en hållbar och fungerande mobilitet.

KOMMUNENS SVAR

Synpunkter som avser frågor utanför översiktsplanens detaljeringsnivå har vidarebefordrats till ansvarig funktion inom kommunen. Detta gäller behov av förbättrade gång- och cykelvägar på specifika sträckor samt parkeringsplatser och parkeringshus på specifika platser. Synpunkter som inte ligger inom kommunens ansvarsområde har hänvisats vidare till Trafikförvaltningen. Detta gäller främst frågor kopplat till kollektivtrafikens utveckling.

Översiktsplanen innehåller ställningstaganden för hållbar biltrafik där parkering utgör en del samt inriktning för gång- och cykelvägar generellt inom kommunen. Kommunen utreder frågan om parkering vid pendlarparkeringar för att skapa förutsättningar för att dessa ska användas av pendlare. Utgångspunkten i översiktsplanen är att parkeringar ska användas av dem de är avsedda för. Översiktsplanen anger vidare att ny bebyggelse i stor utsträckning ska lokaliseras i kollektivtrafiknära och centrumnära lägen. Tumba är en regional bytespunkt med pendeltågsstation samt regional och lokal busstrafik, vilket ska underlätta resor med kollektivtrafik till och från handel och centrumanläggningar. Kommunen är medveten om att parkeringsbehov även kommer att finnas framöver, och utgångspunkten i översiktsplanen gäller fortsatt.

Kommunen har även noterat trafiksäkerhetsproblem längs flera vägar på landsbygden. Översiktsplanen pekar ut stråk för utveckling av kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik. Väg 570 och väg 569 är utpekade som utvecklingsstråk för kommunikationer. Dessa vägar är statliga, vilket begränsar kommunens möjligheter att genomföra investeringar och utvecklingsåtgärder.

Översiktsplanens hänsynskartor

Synpunkterna påtalar att hänsynskartorna inte redovisar relevant information om utökat strandskydd, exempelvis vid Nästlandet där 300-metersskydd saknas i kartlagret. Det efterfrågas tydlighet kring hur kommunen förhåller sig till dessa utökade strandskyddsområden, särskilt när skyddet upplevs gå utöver syftet och innebära betydande inskränkningar i den privata äganderätten. Synpunkterna betonar behovet av att strandskyddets omfattning och tillämpning framgår korrekt i kartmaterialet och att kommunen bör redovisa sin bedömning och strategi för hantering av utökat strandskydd i framtida planering.

KOMMUNENS SVAR

Underlaget om strandskyddets omfattning i Botkyrka kommun kommer från Länsstyrelsen som ansvara för att uppdatera och ajourhållning av kartunderlag. Kommunen har dock försök förtydliga det utökade strandskyddet i kartan under fliken *Hänsyn*.

Översiktsplanens inledning, utgångspunkter och målsättning

Synpunkterna betonar behovet av att stärka översiktsplanens inledning och utgångspunkter genom tydligare fokus på social hållbarhet och målgrupper som idag saknas, såsom personer med sjuk- eller förtidspension, samt behov av fler mötesplatser, terapibassäng och idrotts- och samlingslokaler. Många efterfrågar en bättre balans mellan utveckling och bevarande, där närnatur, skogspartier och rekreationsmiljöer lyfts fram som avgörande för livskvalitet, barnens skolvägar och äldres tillgång till vardagsnära natur. Synpunkter rör även riksintressena, där boende anser att förslag om ny bebyggelse i flera skogsområden står i konflikt med natur-, friluft- och miljöintressen och att översiktsplanens texter behöver redogöra tydligare för hur avvägningar görs.

Exemplet Kassmyragropen lyfts som ett område där fortsatta miljörisker bedöms motsäga planens ambitioner, vilket väcker krav på tydligare redovisning av förorenade områden och saneringsförutsättningar. På regional nivå efterfrågas större tyngd vid klimatanpassning, översvämningsrisker och geotekniska risker, med rekommendationer om att ange lägsta grundläggningsnivåer och samordna arbetet med regionala riktlinjer och grannkommuner. Synpunkterna lyfter även behov av att belysa regionala trafik-, service- och rekreationsfrågor tydligare, och framhåller att översiktsplanens textdelar bör stärkas pedagogiskt och strategiskt för att tydligare beskriva Botkyrkas roll och ansvar i ett regionalt sammanhang.

KOMMUNENS SVAR

Översiktsplanen är en långsiktig strategisk plan för den fysiska planeringen och innehåller inte beslut om investeringar per kommundel. Beslut om investeringar fattas i andra kommunala processer. De synpunkter som avser frågor som inte hanteras inom ramen för översiktsplaneringen i Botkyrka kommun har vidarebefordrats till berörd verksamhet inom kommunen.

Fotbollsplanen intill bostadsrättsföreningen Akvarellen i Tullinge ligger inom markanvändningstypen *Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad*. Detta avser delar av den mångfunktionella bebyggelsen där det bedöms finnas potential för förtätning eller annan utveckling. Yttrandet föranleder därmed ingen revidering av planen. Översiktsplanen pekar ut Kassmyraområdet som *Mångfunktionell bebyggelse, ändrad* i enlighet med framtaget planprogram. Området planeras för cirka 3 000 nya bostäder samt kompletterande funktioner såsom skola, service och handel. Då efterföljande planering redan har påbörjats gör översiktsplanen inga nya ställningstaganden för området. Synpunkter på markanvändningen hänvisas till kommande detaljplaneprocesser.

Översiktsplanen pekar ut park- och grönområden för bevarande i samtliga kommundelar. De områden i norra delarna av kommunen som i samrådsförslaget pekats ut för ny bebyggelse, främst på Eriksbergsåsen, tas bort i granskningsversionen. Området vid Slagsta fortsätter att utvecklas i enlighet med det planprogram som tagits fram för området. Samrådstiden för översiktsplanen var 9 september–9 november. Bedömningen var att två månaders samrådstid var tillräcklig för att möjliggöra en öppen och demokratisk process inom ramen för projektets tidplan.

Kommunen har mottagit ett flertal synpunkter om planhandlingarnas tillgänglighet. Kommunen är medveten om de utmaningar som finns kopplat till tillgänglighet i översiktlig planering, särskilt då planen enligt lag ska vara helt digital och till stor del baseras på kartor och visualiseringar. En mer tillgänglig, lättläst version av planhandlingen kommer att tas fram. Översiktsplanen utgår från att befolkningen i Botkyrka kommun kommer att öka under de kommande 25 åren och ger därför utrymme för tillkommande bostadsbebyggelse i samtliga tätorter samt på landsbygden. Planen förespråkar även en andra entré till pendeltågsstationens perrong. Huddingevägen pekas ut som ett starkt kollektivtrafikstråk med alternativa färdmedel i pendlingsstråket Tullinge–Huddinge–Stockholm. Översiktsplanen pekar ut ny bebyggelse i Riksten i enlighet med gällande

planprogram samt nya områden för bebyggelse inom etapp 7 och Rikstens Skogsstad.

Yttrande om översiktsplanens form och funktion

Yttranden om tillgänglig planhandling

Det framförs att översiktsplanen som helhet upplevs splittrad och svår att tolka, då GIS-kartan anses komplex och textmaterialet inte tillräckligt guidar läsaren i utvecklingsinriktningen. Synpunkterna efterfrågar att alla relevanta dokument, inklusive Hållbarhetsbedömningen med innehållsförteckning, görs lätt tillgängliga och kompletta. Flera menar att samrådstiden varit för kort och bör förlängas för att möjliggöra en bredare dialog, tillsammans med tydligare kommunikation i exempelvis lokalpress. Sammanfattningsvis uttrycks ett starkt behov av att öka översiktsplanens tillgänglighet, pedagogiska utformning och användarvänlighet för att säkerställa brett deltagande och en mer inkluderande process.

Synpunkterna beskriver att den digitala översiktsplanen upplevs svår att navigera, särskilt för personer ovana vid GIS eller fackspråk, och att materialets struktur saknar tydlighet och sammanhang. Flera uttrycker att en digital plan inte är tillgänglig för alla, exempelvis personer utan dator eller med syn-, hörsel- eller lässvårigheter, och efterfrågar pappersversioner samt lättlästa sammanfattningar.

Det finns ett brett önskemål om att kartlagren ska förses med tydligare beskrivningar och definitioner, inklusive förklaring av bebyggelsetyper, samt att en informationsflik bör införas för att underlätta förståelsen. Synpunkter lyfter också behovet av fler bakgrundskartor för bättre geografisk överblick. Inom kulturmiljöområdet påtalas att riksintresse, kulturmiljöprogram och kulturmiljöutredningar bör särredovisas i separata kartskikt, och att länkar till dessa saknas i nuvarande material.

Kommunen har mottagit synpunkter kring planhandlingens tillgänglighet under samrådet, dels hur den presenteras, dess omfång, text, kartdelar och överblickbarhet, dels utifrån hur den presenterats digitalt i kartverktyget HAJK. Översiktsplanen får framför allt kritik för att vara svår att förstå och navigera i, särskilt i sin digitala form. Den upplevs som otydlig, splittrad och svåröverskådlig, både vad gäller textmaterialet och den digitala kartan med dess olika lager. Många har svårt att tolka GIS-kartor och byråkratiskt språk, och det saknas en tydlig övergripande sammanfattning som förklarar syfte och inriktning.

Det efterfrågas bättre pedagogik och tillgänglighetsanpassning. Kartans lager och begrepp, som exempelvis olika typer av bebyggelse, behöver

förklaras tydligare i legend eller via en introduktionsflik. Även fler bakgrundskartor och bättre struktur, som innehållsförteckning i hållbarhetsbedömningen, föreslås för att underlätta läsningen. Vidare påpekas att en helt digital översiktsplan inte är tillgänglig för alla, eftersom inte alla har dator, möjlighet att delta i möten eller full syn och hörsel. Därför bör materialet finnas i mer lättillgängliga format, exempelvis uppdaterade och samlade PDF-versioner på kommunens hemsida.

KOMMUNENS SVAR

Kommunen är medveten om utmaningarna med att arbeta med tillgängliga planhandlingar, särskilt gällande den översiktliga planeringen. Kommunen är bland annat beroende av att beskriva och visualisera målbild och framtida mark- och vattenanvändning i kartor som är ett verktyg som är svårt att helt tillgängliggöra. Dessutom har kommunen lagkrav att arbeta med hel digital översiktsplan vilket försvårar tillgänglighetsarbete ytterligare. Den framtida planhandlingen kommer att göras mer tillgänglig med en lättläst version.

Kommunen är medveten om att övergången till digitala översiktsplaner kan göra materialet mindre tillgängligt för vissa. Man deltar i nationellt utvecklingsarbete och avser att fortsätta tillhandahålla en pdf-version av planen både under granskningen och efter antagandet. Kommunen ser över möjligheterna att förbättra tillgängligheten i granskningshandling och antagandehandling och även ta fram en mer tillgänglig PDF.

Yttrande som inte avser översiktsplanen

Ett antal synpunkter har inkommit som inte avser frågor som går att reglera i en översiktsplan. Dels för detaljerade frågor som bäst hanteras i efterföljande planering, dels frågor som avser finplanering av gator och torg eller andra kommunala verksamheter vars innehåll regleras inom ramen för fackförvaltningarnas uppdrag.

KOMMUNENS SVAR

Synpunkter som bedöms avse frågor som inte regleras i en översiktsplan skickas vidare internt till ansvariga funktioner inom kommunen.

Förändringar av översiktsplanen efter samrådet

Här följer en förteckning över de större förändringar som genomförts i planhandlingen mellan samråd och granskning. Förändringarna har föranletts av inkomna yttrandena, utredningar och nya interna ställningstaganden.

Förändringarna presenteras per översiktsplanens avsnitt: utvecklingsinriktning, mark- och vattenanvändningskartan, tematiska inriktningar och hänsynskarta. Avslutningsvis presenteras redaktionella ändringar och förtydliganden.

Utvecklingsinriktning

Följande ändringar har gjorts i utvecklingsinriktningen mellan samråd och granskning.

Bebyggelse

Inriktningen har gjorts om för att sätta mer fokus på stadsbyggnadskvaliteterna attraktivitet och trygghet genom småskalighet. De norra kommundelarna särskiljs i skrivningarna och begreppet Norra Botkyrka utgår. Respektive kommundel får också större fokus med en inriktning på förändringsarbete i varje geografi. Tumbas roll som kommundelscentrum förtydligas. Stadsutvecklingslägen för Slagsta och har tagits bort. Riksten har lagts till som befintlig tätort.

Utvecklingsinriktningen ger nu möjlighet till landsbygdsutveckling genom att medge komplettering och förtätning i närhet av befintlig bebyggelse men också genom möjlighet till enstaka etableringar p landsbygden i stort.

Kommunikationer

Inriktningen är i stor sett den samma men förtydliganden har gjort kring de olika kartobjektens funktion och ur de ska utvecklas i framtiden. Nya rubriker gör det tydligare och lättare att navigera i texten. En del inriktningar från mark- och vattenanvändningskartan har lyfts fram i utvecklingsinriktningen.

Kompletterande utvecklingsstråk har dragits om för att passera förbi Kagghamra och Sibble istället för att sluta i Sibble och vid kommungränsen.

Natur och friluftsliv

Regional grönstruktur har reviderats för att stämma mer överens med den Regionala utvecklingsplanen.

Mark- och vattenanvändningskartan

Följande ändringar har gjorts i mark- och vattenanvändningskartan mellan samråd och granskning.

Mångfunktionell bebyggelse, ändrad

- Tullinge Skog i Tullinge har tagits bort och ersatts av *Grönområde/park*.
- Eriksbergsåsen västra har tagits bort och ersatts av *Mångfunktionell bebyggelse, pågående*.
- Eriksbergsåsen mellersta har tagits bort och ersatts av *Grönområde/park*.
- Eriksbergsåsen östra har tagits bort och ersatts av *Grönområde/park*.
- Hamringe har reviderats och fått en mindre geografisk avgränsning.
- Hamra grustag har tagits bort och blivit *Utredningsområde* istället.
- Rikstens skogsstad läggs till som nytt område istället för *Utredningsområde*.
- Grön korridor genom utvecklingsområdet Kassmyra vidgas och blir bredare.

Mångfunktionell bebyggelse, utvecklad

- Vägledning kring typologierna har utgått och ersatts av kvalitativ vägledningen för småskalighet, trygghet och attraktivitet.
- Hallunda-Norsborg – Eriksbergsåsen har utvidgats söderut.
- Hallunda – längs Botkyrkaleden vidgas norr om Botkyrkaleden och innefattar koloniområdet.
- Tullinge, område närmast centrum utvidgas en aning söder om Tullinge centrum.
- Tumba norra delarna – Solhöjden minskas ner närmast Hamradalen och blivit *Mångfunktionell bebyggelse, pågående* istället.
- Tumba – Tuna minskas ner närmast Hamradalen och blivit *Mångfunktionell bebyggelse, pågående* istället.

Mångfunktionell bebyggelse, Centrum

- Hallunda-Norsborg centrum har minskats ner i väster och bytt namn till Hallunda centrum.

Mångfunktionell bebyggelse, Besöksnäring

- Subtopia har tagits bort och ersatts av *Mångfunktionell bebyggelse, Utvecklad*.
- Sillvik har tillkommit inom området Sturehov.

Utredningsområde

- Aspen har tillkommit.
- Malmsjö har tillkommit.
- Norr om Kagghamra har tillkommit.
- Hamra grustag har tillkommit.
- Rikstens Skogsstad har tagits bort som *Utredningsområde* och istället blivit *Mångfunktionell bebyggelse, ändrad.*

Transportinfrastruktur

- Hågelbyleden, Dalvägen och Huddingevägen har pekats ut som *Statlig väg, behov av åtgärd.*
- *Behov av koppling* har kompletterats med Riksten-Flemingsberg samt Riksten-Harma grustag.
- Planerad sekundär uppgång till Alby tunnelbanestation har markerats i kartan.

Verksamheter/industri

- Nytt område vid Bovallen har tagits bort.
- Södra Porten har delats upp i två områden: ett med markanvändningstypen *Verksamhetsområde, befintlig* och ett som *Verksamhetsområde, nytt*.
- Utredningsområde vid Tyttinge har tillkommit.

Natur och friluftsliv

- Området Hanvedenmossen har minskas ner och norra halvan har ändrats till *Landsbygd*.
- Grön korridor genom utvecklingområdet Kassmyra har vidgats och blivit bredare.

Tematiska inriktningar

Kapitelstrukturen har ändrats och många avsnitt har fått nya namn.

Samrådshandling	Granskningshandling
Skapa goda livsmiljöer och identitetsstarka platser	Gestaltad livsmiljö
Utveckling av bostadsbeståndet	Bostäder
Näringsliv och ekonomisk utveckling	Näringslivsutveckling
Rusta för framtiden	Klimat Tekniska försörjningsystem Jord- och skogsbruk
Hälsa och säkerhet	Hälsa och säkerhet
Hållbar mobilitet och infrastruktur	Mobilitet och infrastruktur
Skydda och förbättra vår blå och gröna infrastruktur	Natur och friluftsliv

I stort har de nya kapitlen samma innehåll, vissa mindre revideringar kan ha gjorts där stycken flyttats och bytt namn, samt mindre revideringar av text. Innehållet i ställningstaganden kan dock ha reviderats, reducerats eller lagts till. Avsnitten om radon respektive masshantering och täktverksamheter har skrivits om i sin helhet.

Dessutom har följande ändringar gjorts.

Markstabilitet

Nytt ställningstagande:

- Kommunen bör utreda hur förutsättningarna för ras och skred ska hanteras i berörda områden i befintlig bebyggelse i Tullinge.

Ställningstagande revideras:

- Inom områden med befintlig bebyggelse där det finns förutsättningar för ras, skred och erosion behöver särskild hänsyn tas vid åtgärder som kan försämra markstabiliteten. I dessa områden kan det även finnas behov av åtgärder som förbättrar markstabiliteten. Sådana åtgärder behöver göras med försiktighet. Från kommunens sida kan det bli aktuellt med informationsinsatser för att höja medvetenheten hos enskilda fastighetsägare.

Samrådsversion:

- ~~Inom områden med befintlig bebyggelse där det finns förutsättningar för ras, skred och erosion behöver särskild hänsyn tas vid åtgärder som kan försämra markstabiliteten. Från kommunens sida kan det bli aktuellt med informationsinsatser för att höja medvetenheten hos enskilda fastighetsägare.~~

Masshantering och täktverksamhet

Nytt ställningstagande:

- Kommunens generella ställningstagande är att uttaget av naturgrus ska minska och på sikt upphöra. Grustäkter och annan masshantering ska minska genom att nyetablering undviks. Säkerställa att verksamheter inte påverkar grundvattnets kvalitet negativt.
- Verka för cirkulär masshantering och massbalans i alla bygg- och anläggningsprojekt som genomförs i kommunen, oavsett huvudman.

- För att trygga kommunens behov av lokal cirkulär masshantering kan viss täktverksamhet behöva finnas kvar. Det kan även bli aktuellt med tillfälliga upplagsplatser på strategiska platser i samband med exploateringsprojekt.

- Fördjupa den regionala masshanteringsstrategin på kommunal nivå i en materialförsörjnings- och masshanteringsplan, med särskilt fokus på cirkulär masshantering och hållbar hantering av massor.

Samrådsversion:

- ~~Minimera grustäkter och annan masshantering i kommunen genom att undvika nyetableringar av grustäkter och annan masshantering, samt på sikt avveckla täktverksamheterna vid Pålamalm och~~

~~Hanvedsmossen med hänsyn till kommunens långsiktiga dricksvattenförsörjning~~

- ~~Eftersträva massbalans i bygg- och anläggningsprojekt för att minska transportarbetet och uttaget av naturresurser.~~
- ~~Fördjupa den regionala masshanteringsstrategin på kommunal nivå, med särskilt fokus på cirkulär masshantering och hållbar hantering av massor~~

VA-försörjning

Nytt ställningstagande:

- Kommunen vill verka för en resurseffektiv vattenanvändning där dricksvatten används för ändamål som kräver dricksvattenkvalitet. Där sådan kvalitet inte behövs ska alternativa vattenlösningar, exempelvis för brandvatten, processvatten och bevattning, övervägas när det är möjligt.

Gestaltad livsmiljö

Reviderade ställningstaganden:

- Planering, byggande och investeringar ska bidra till att stärka kommundelarnas karaktärer och identiteter. Tillägg och förändringar ska ha en tydlig gestaltningsidé som bidrar till helheten.
- Kända fornlämningar ska beaktas i tidigt skede så att kulturhistoriska värden tas tillvara. Vid åtgärder som kan beröra fornlämningsområden ska aktuell lagstiftning följas.
- Kulturmiljöprogrammets och kulturmiljöunderlagets riktlinjer ska tillämpas vid planläggning och lovprövning.

Samrådsversionen:

- ~~Varje projekt ska bidra till att stärka Botkyrkas attraktivitet. Tillägg och förändringar ska ha en tydlig gestaltningsidé med utgångspunkt i platsens förutsättningar.~~
- ~~Arkeologiska utredningar ska genomföras i områden vid och området nära kända fornlämningar (fornlämningsområde) i ett tidigt skede för att undvika förändringar av kulturmiljön.~~

- ~~Kulturmiljöprogrammet och kulturmiljöunderlagets riktlinjer för respektive område ska vara vägledande vid planläggning och lovprövning.~~

Nya ställningstaganden:

- Planering, byggande och investeringar ska säkerställa en god distribution av funktioner för en fungerande helhet i både kommundelarna och hela kommunen.
- Planering och byggande ska utgå från befintliga värden och möta Botkyrkabornas behov och upplevelser.
- Kommunen ska bidra till att främja god arkitektur.

Reviderade ställningstaganden:

- Planering och byggande ska sträva efter att överbrygga barriärer och länka samman områden och platser.
- Planering och byggande ska genom omsorgsfull utformning av livsmiljöer främja folkhälsan, tryggheten och trivseln.

Samrådsversionen:

- ~~Tillägg och förändringar i livsmiljöer ska bidra till att öka den upplevda tryggheten och att miljön uppfattas som orienterbar, sammanhållen och lättillgänglig. Stadsmiljöer ska kompletteras med funktioner som skapar rörelse över dygnet.~~
- ~~Kommunen ska genom omsorgsfull utformning av livsmiljöer bidra till ökad folkhälsa, välbefinnande och trivsel. Varje tillskott ska kunna bidra till långsiktiga kvaliteter. Samma höga ambition gäller för alla kommundelar.~~
- ~~Alla stadsbyggnadsprojekt ska utgå från en tydlig gestaltningsidé som främjar tryggheten och trivseln.~~
- ~~Stadsbyggnadsprojekt som bidrar till att bryta mentala och fysiska barriärer ska prioriteras.~~

Nya ställningstaganden:

- Den konstnärliga gestaltningen ska ingå i och planeras utifrån en helhetssyn på samspelet mellan arkitekturen och de offentliga rummen.
- Kommunen ska planera för en jämn spridning av konstprojekten i Botkyrka
- Konst i offentliga miljöer ska tas fram i inkluderande arbetsprocesser som ger utrymme för medborgarnas delaktighet
- Kommunen ska verka för en bredd av konstnärliga uttryck för att spegla mångfalden hos Botkyrkas invånare

Reviderade ställningstaganden:

- Konstens potential och konstnärliga processer ska tas till vara i skapandet av livsmiljöer samt bidra till att stärka kommundelens identitet.

Samrådsversionen:

- ~~Konstens potential och konstnärliga processer ska tas till vara i skapandet av livsmiljöer.~~

Reviderat ställningstagande:

- Universell utformning ska i möjligaste mån tillämpas vid planering, ny- och ombyggnation.

Samrådsversionen:

- ~~Universell utformning ska tillämpas vid planering, ny- och ombyggnation.~~

Reviderade ställningstaganden:

- Vid planering av ny bebyggelseutveckling ska behovet av social infrastruktur beaktas. För större och strategiskt viktiga detaljplaner och program samt nya planer på landsbygden bör en särskild behovsanalys göras. Utbyggnad av social infrastruktur ska ske i takt med bostadsbyggandet, särskilt i större projekt.

- Främja en variation av social infrastruktur i alla kommundelar genom att utveckla befintliga och komplettera med nya, med utgångspunkt i invånarnas behov och platsens förutsättningar. Prioritera områden med identifierade brister.

- Kommunen bör utreda ett strategiskt förhållningssätt till hur social infrastruktur ska lokaliseras samt hur markanspråk för detta kan säkerställas, i nya områden och vid utveckling av befintlig bebyggelse.

Samrådsversion:

- ~~Vid planering av ny bebyggelseutveckling ska behovet av social infrastruktur beaktas. För större och strategiskt viktiga detaljplaner och program samt nya planer på landsbygden bör en särskild analys göras för att säkerställa att behov kan mötas. Mark för ändamålet ska lokaliseras i ett tidigt skede, särskilt för ytkrävande verksamheter. Utbyggnad av social infrastruktur ska ske i takt med bostadsbyggandet, särskilt för större stadsbyggnadsprojekt.~~
- ~~Främja en variation av social infrastruktur i alla kommundelar genom att utveckla befintliga och komplettera med nya, i synnerhet trygga och inkluderande mötesplatser för unga. Prioritera kompletterande funktioner i områden med identifierade brister.~~

- ~~Utgå från invånarnas behov och platsens förutsättningar i planeringen av social infrastruktur. Barn och unga ska ges särskilt inflytande i planeringen och utformningen av social infrastruktur som berör dem.~~

- ~~All social infrastruktur ska vara strategiskt placerad utifrån ändamålet samt tillgänglig för gång, cykel- och kollektivtrafik.~~

- ~~Planera för lokaler och ytor som är flexibla och kan anpassas över tid samt skapa förutsättningar för att flera verksamheter kan samnyttja lokaler och mark.~~

- ~~Utgå från invånarnas behov och platsens förutsättningar i planeringen av social infrastruktur. Barn och unga ska ges särskilt inflytande i planeringen och utformningen av social infrastruktur som berör dem.~~

- ~~Kommunen bör utreda ett samlat grepp kring målpunkter och lokaliseringsprinciper som ett sätt att stärka utbud och tillgänglighet av social infrastruktur. Inom ramen för detta se över om kommunen kan arbeta med nyckeltal för olika former av social infrastruktur. Arbetet bör göras i samband med en bredare fördjupning om centrum- och stråkutveckling i kommunen.~~

Reviderat ställningstagande:

- Kommunen välkomnar tillfälliga funktioner och platsskapande aktiviteter på allmänna platser samt platser som står inför omvandling eller är tillfälligt vakanta, särskilt i centrala lägen.

Samrådsversion:

- ~~Uppmuntra tillfälliga funktioner och platsskapande aktiviteter på platser som står inför omvandling eller är tillfälligt vakanta, särskilt i centrala lägen.~~

- ~~Där behov finns kan platsaktivering ske även på allmänna platser som parker och torg.~~

Nya ställningstaganden:

- I samband med planering och byggande av miljöer som påverkar barn och unga ska en barnkonsekvensanalys genomföras.

- Stadsutvecklingen ska bygga på evidensbaserad kunskap om vad som fungerar, där rätt kompetens engageras i rätt skede i lokalisering av funktioner samt utformning av miljöer.

Reviderat ställningstagande:

- Planering och gestaltning av nya eller förändrade livsmiljöer för barn och unga ska ta sin utgångspunkt i deras perspektiv samt gestaltas med särskild omsorg.

Samrådsversion:

- ~~När vi planerar för nya eller förändrade livsmiljöer ska vi gestalta barnens lek- och vistelsemiljöer med särskild omsorg, så att de bidrar med kärnvärden som trygghet och upplevelseglädje.~~

- ~~När vi planerar för nya eller förändrade livsmiljöer för barn och unga ska vi utgå från deras perspektiv.~~

Avsnittet *Hållbara och hälsosamma livsmiljöer* utgår. Ställningstaganden och textinnehåll flyttas till andra avsnitt under *Gestaltad livsmiljö* samt *Klimatsmart planering och byggande*. Ett ställningstagande har flyttats till kapitlet Mobilitet och infrastruktur.

Kolförråd och kolsänkor

Nya ställningstaganden:

- Kommunen ska skydda kolsänkor och kolförråd genom att inta en restriktiv hållning till bebyggelse på kolrika marker som skogsområden, våtmarksområden och jordbruksmark.

- Stora sammanhängande naturområden pekas ut antingen som Natur- och friluftsliv eller som Grönområde och park i mark- och vattenanvändningskartan. Dessa ytor ska bibehållas till gagn för kolinlagringen.

Översvämning

Nya ställningstaganden:

- Nybyggnation i lågpunkter, instängda områden och områden som är särskilt utsatta för översvämningar ska undvikas.

- Samhällsviktiga funktioner inklusive deras tillfartsvägar ska undvikas i områden med översvämningsrisk.

Tillägg ställningstagande:

- Vid placering av nybyggnation runt Mälaren med tillhörande sjösystem…

Buller

Reviderat ställningstagande:

- Förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostäder ska följas, med undantaget att buller från spårtrafik och vägar inte bör överskrida 55 dBA ekvivalent ljudnivå vid bostadsbyggnads fasad. Buller ska utredas i de lägen där risk finns att inte uppnå riktvärden för buller. Avsteg från riktvärden kan behöva övervägas i centrala lägen.

Samrådsversion:

- ~~Buller från spårtrafik och vägar bör inte överskrida 55 dBA ekvivalent ljudnivå vid bostadsbyggnads fasad. Buller ska utredas i de lägen där risk finns att inte uppnå riktvärden för buller. Avsteg från riktvärden kan behöva övervägas i centrala lägen.~~

Vibrationer och stomljud

Nytt ställningstagande:

- Vid planering av bostäder, förskolor och skolor ska hänsyn till vibrationer och stomljud tas i ett tidigt skede och finnas med genom hela processen. Vid risk för förhöjda vibrationsnivåer, t.ex. i närhet till väg och spår och i kombination med markens beskaffenhet, ska nivåerna utredas. Uppmärksamhetsområde för detta är 50 meter från källan.

Radon

Reviderat ställningstaganden:

- I samband med planläggning i högriskområden för radon ska radonhalten mätas när övriga geotekniska utredningar utförs.

Samrådsversion:

- ~~Nybyggnation i högriskområden för radon ska utföras radonsäker, exempelvis genom täta konstruktioner, lämpliga byggmaterial samt god ventilation.~~

Riskfyllda verksamheter

Reviderade ställningstaganden:

- När markanvändningen utvecklas i anslutning till riskfyllda verksamheter ska riskerna bedömas och vid behov utredas för att visa hur en acceptabel risknivå kan nås. Platsens förutsättningar samt riskkällan styr hur riskerna ska hanteras. Vid planering invid Sevesoverksamhet ska Sevesodirektivet beaktas.
- Stor försiktighet ska iakttas då riskfyllda verksamheter lokaliseras på grundvattenförekomster och inom skyddsområde för vattentäkter.

- Kommunen ska verka för att befintliga drivmedelsstationer som ligger i bostadsområden omvandlas till lokala hubbar för hållbar mobilitet.

Samrådsversion:

- ~~När markanvändningen utvecklas i anslutning till riskfyllda verksamheter ska riskerna bedömas och vid behov utredas för att visa hur en acceptabel risknivå kan nås. Platsens förutsättningar samt riskkällan styr hur riskerna ska hanteras.~~

- ~~Kommunen anser att nyetablering av riskfyllda verksamheter är olämpligt på grundvattenförekomster.~~

- ~~Kommunen bör utreda om och var befintliga drivmedelsstationer i kommunens bostadsområden kan finnas kvar och i vilka fall de bör avvecklas och eller flyttas ur perspektiven risker för medborgarna samt förutsättningar för stadsutveckling.~~

- ~~Kommunen anser att täktverksamheterna vid Pålamalm och Hanvedsmossen på sikt ska avvecklas med hänsyn till kommunens långsiktiga dricksvattenförsörjning.~~

Energiförsöjning

Nytt ställningstagande:

- Verka för fjärrvärme till uppvärmning samt fjärrkyla vid ny samlad bebyggelse/ verksamhetsområden som kommunen har rådighet över.

Reviderat ställningstagande:

- Botkyrka kommun önskar att en bred utredning av Fittja värmeverks funktion i det regionala fjärrvärmenätet genomförs. Syftet är att

besvara frågan om lämplig och möjlig framtida markanvändning i verksamhetsområdet som helhet.

Samrådsversion:

- ~~Botkyrka kommun har en önskan att omvandla området runt Fittja värmeverk för stadsbebyggelse. Kommunen önskar en utredning om alternativ till fortsatt drift av Fittjaverket.~~

Värmeböljor

Nytt ställningstagande:

- Vid planering av nya områden, förtätning i befintlig bebyggelse samt utveckling av allmän plats ska hänsyn tas till ett varmare klimat och värmeböljor.

Reviderat ställningstagande:

- Ta fram riktlinjer och en handlingsplan med prioriterade åtgärder som säkerställer att barn, unga, äldre och andra sårbara grupper i kommunal verksamhet inte utsätts för höga temperaturer vid värmeböljor.

Samrådsversion:

- ~~Kommunen ska ta fram en handlingsplan med prioriterade åtgärder för att motverka höga temperaturer i både inomhus- och utomhusmiljön på kommunens äldreboenden, LSS-boenden, förskolor, skolor, idrottsplatser och lekplatser.~~

Klimatsmart planering och byggande

Reviderade ställningstaganden:

- Kommunen ska verka för ett utökat samarbete med energi-, avfalls- samt bygg- och fastighetsbranschen för att styra utvecklingen mot netto noll-utsläpp.

Samrådsversion:

- ~~Kommunen ska verka för ett utökat samarbete med bygg- och fastighetsbranschen för att styra utvecklingen mot netto noll-utsläpp.~~

Förorenade områden

Reviderade ställningstaganden:

- I samband med förändrad markanvändning ska det vid misstanke om förorening i området eller i närområdet samt på platser med fyllnadsmassor undersökas om det förekommer föroreningar. I de fall föroreningar finns ska dessa utredas och eventuella åtgärder ska vidtas. Utredning och åtgärder behöver ta höjd för de föränderliga förutsättningar som kommer av klimatförändringarna. Detta gäller särskilt i områden som riskerar att påverka vattenskyddsområden och grundvattentäkter.

- Utöver arbete enligt kommunens handlingsplan för förorenade områden förordar kommunen exploatering av förorenade områden för att minska föroreningsspridningen.

Samrådsversionen:

- ~~I samband med förändrad markanvändning ska det vid misstanke om förorening i området eller i närområdet samt på platser med fyllnadsmassor undersökas om det förekommer föroreningar. I de fall föroreningar finns ska dessa utredas och eventuella åtgärder ska vidtas. Utredning och åtgärder behöver ta höjd för de föränderliga förutsättningar som kommer av klimatförändringarna.~~

- ~~Kommunen förordar exploatering av förorenade områden för att minska föroreningsspridningen.~~

Natura 2000

Nytt ställningstagande:

- Vid exploatering eller andra ingrepp i miljön i anslutning till Natura 2000-områden bör risken för negativ påverkan på områdenas naturvärden utredas.

Jordbruksmark

Samrådsversionen:

- ~~Jordbruksmark med höga- och mycket höga produktionsvärden enligt Jordbruksmarksutredning (2024) ska i största mån undantas exploatering.~~

Skogsbruk

Nytt ställningstagande:

- Kommunens skogsinnehav skall brukas på så sätt att den biologiska mångfalden bevaras och kommuninvånarnas tillgång till friluftsmark säkras, samtidigt som en värdefull virkesproduktion upprätthålls på lång sikt.

Vattentjänster

Nya ställningstaganden:

- Vid bedömning av behov av nya verksamhetsområden för VA ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

Samrådshandling:

- ~~På landsbygden ska ny bebyggelse enbart lokaliseras på platser där det är möjligt att ordna vatten och avlopp på ett hållbart långsiktigt hållbart sätt.~~

Skyddad natur - naturreservat

Nytt ställningstagande:

- Kommunens arbete med naturreservaten följer naturvårdsprogrammets övergripande målsättningar:
- Tillgodose Botkyrkabornas behov av natur – nu och i framtiden
- Värna och utveckla naturvärdena
- Värna och utveckla de gröna kulturmiljövärdena
- Öka kunskapen om och förståelsen för naturen

Samrådshandling:

- ~~Andelen yta som skyddas som naturreservat ska öka och bli mer tillgängliga för medborgarna.~~

Hänsyn

Under avsnittet för hänsyn har följande ändringar gjorts

Ny flik för klimatrelaterade risker som innehåller:

- Markstabilitet inklusive ras, skred och erosion,
- Översvämningsriskområden, kraftig nederbörd och kommunens skyfallskartering.
- Värmeöar.

Dessutom har ekologiska spridningssamband synliggjorts i hänsynskartan.

Under kartlagret *Jordbruksmark* visas nu samtliga värdekategorier.

Redaktionella ändringar och förtydliganden

Översiktsplanens övergripande kartstruktur och kapitelindelning är desamma i granskningshandlingen. En del ändringar har genomförts i de tematiska inriktningars struktur, vilka redovisats i kapitlet ovan. Strukturen för utvecklingsinriktningens strategikarta och mark- och vattenanvändningskartan är snarlik i granskningshandlingen även om många kartobjekt försvunnit och en del tillkommit. I en del fall har mark- och vattenanvändningstyperna förtydligats och infoklick-rutorna i HAJK fyllts ut.